

5/2020

110 LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
MAJ – VELIKI TRAVEN

ONE WITH NATURE

World of Hunting and Nature Exhibition
HUNGARY 2021

onewithnature2021.org

Naša dediščina je ključ do prihodnosti

na Madžarskem in po vsem svetu!

od 25. septembra do 14. oktobra 2021

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CIII., št. 5
maj – veliki traven

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.
ISSN 0024-7014

Glasilno izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:
Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:
Predsednik: dr. Apad Köves
Bojan Avbar, Marjan Gselman, Jurij Lampe, dr. Boštjan Pokornj, Marko Rajkovič

Lektorica in korektorica:
Marjetka Šivic
Tehnični urednik: Milan Samar
Tajnica uredništva: Eva Strajnar

Lovec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7-8, ki je združena in izide v začetku julija.
Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilno LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovec pošljite na e-naslov lovec@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografi, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovec ter Zlatorogove in Štrokove knjižnice, pošljejo na CD-ju ali po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovec oziroma Zlatorogovi ali Štrokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovec
Župancičeva 9
1000 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilno Lovec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilno Lovec

Foto: Otton Naglos

IZ VSEBINE:

L. Bradač:	Lovstvo v času epidemije COVID-19	220
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		222
MNENJA IN PREDLOGI		224
M. Toš:	Mozaična kmetijska krajina izginja skupaj z mnogimi vrstami	224
LOVSTVO		225
B. Avbar:	Narava ni neizčrpna zakladnica obilja	225
G. Vengušt:		
D. Žele Vengušt:	Zoonoze – nevidna nevarnost. Resničnost ali privid?	228
S. F. Kropc:	Pooblastila lovskih čuvajev pri nas in v tujini	231
LOVČEVA OPRAVILA		234
Š. Vesel:	Maj	234
LOVSKI NABOJI		237
G. Hodnik:	Kratki magnumi in njihova balistična učinkovitost (3. del)	237
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		240
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		241
M. Hribar:	Če bi ne imel jage ...	241
LOVSKO PESNIŠTVO		243
S. Krnc:	Poslanstvo lovca	243
LOVSKA ORGANIZACIJA		244
LZS:	Lovstvo v času epidemije COVID-19 Odgovori na vprašanja, ki se vam porajajo v času epidemije COVID-19.	244
S. F. Kropc:	Preverjanje znanja lovskih pripravnikov prek videokonference	245
J. K. S.:	Izpust risa Katalina iz prilagoditvene obore v naravo	245
M. Toš:	Slovenski lovci v vojni za Slovenijo 1991	246
F. Rotar:	LGB Slovenj Gradec v letu 2019	247
B. Ferčak:	LD Porezen Cerkno je praznovala	248
JUBILANTI		249
MLADI IN LOVSTVO		250
F. Klajne:	LD Zreče dejavna v svojem lokalnem okolju	250
LOVEC ZA MLADE Volk (Canis lupus)		251
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		252
LOVSKI OPRTNIK		253
B. Ačko:	Letos že osmi veleslalom za Zlatega pohorskega jelena	253
J. Weber:	33. tradicionalni Prijateljski skupni lov ZLD Notranjske	254
M. Koritnik:	Prvi skupni lov sosedov	254
M. Toš:	Tradicionalno jesensko srečanje dveh pobratenih lovskih družin	255
D. Klavžar:	Nevsakdanji rogovji	255
M. Malek:	LD Starše v oddaji Dobro jutro	256
M. Toš:	Dušan Volmajer: »Pravi lovec je po duši varuh narave: kar ji vzame, naj ji vrne«	256
S. Tatalovič:	Bazenska lovška razstava in obisk otrok	257
B. Leskovic:	Zoran A. Ristič in Nemanja Ristič: Bioekološke značilnosti poljskega zajca	257
Optium, d. o. o.	Predstavljamo: Pulsar Challenger in Edge – konkurenčne, cenovno dostopne analogne nočne naprave	258
M. Toš:	Aleksander I. Karadžordžević	259
Žan, Eva:	Jelenji rezki v sojini omaki s čičeriko	259
V SPOMIN		260
LOVSKA KINOLOGIJA		261
J. Šumak:	40 let LKD Celje	261
A. Merzel:	Državna tekma lovskih psov v vodnem delu – CACT	263
D. Kirbus:	Državna tekma istrskih goničev v spomin na Staneta Hribernika	263
J. Krivec:	Uporabnostna preizkušnja psov v delu po krvni sledi	264
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	265

SLIKA NA NASLOVNICI:
Divji petelin (*Tetrao urogallus*)
Foto: Marjan Artnak

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajsanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije.

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna	srnjak, lanščak: 1. 5.-31. 10.
srna, mladici obeh spolov:	1. 9.-31. 12.
mladica:	1. 5.-31. 12.
Navadni jelen	jelen: 16. 8.-31. 12.
košuta:	1. 9.-31. 12.
teleta:	1. 9.-31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.-31. 1.
Damjak	damjak: 16. 8.-31. 12.
košuta:	1. 9.-31. 12.
teleta:	1. 9.-31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.-31. 1.
Muflon	oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov: 1. 8.-28. 2.
ovca:	1. 8.-31. 12.
Gams	kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.-31. 12.
Kozorog	kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.-31. 12.
Divji prašič	merjasec: 1. 1.-31. 12.
svinja:	1. 7.-31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:	1. 1.-31. 12.
Poljski zajec	1. 10.-15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	1. 11.-28. 2.
Jazbec	1. 8.-31. 12.
Lisica	1. 7.-15. 3.
Šakal	1. 7.-15. 3.
Rakunasti pes (enok)	1. 8.-31. 3.
Navadni polh	1. 10.-30. 11.
Alpski svizec	1. 9.-30. 10.
Pižmovka	1. 1.-31. 12.
Nutrija	1. 1.-31. 12.
Fazan	1. 9.-28. 2.
Poljska jerebica (gojena)	1. 9.-15. 11.
Raca mlakarica	1. 9.-15. 1.
Šoja	1. 8.-28. 2.
Sraka	1. 8.-28. 2.
Šiva vrana	1. 8.-28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Lovstvo v času epidemije COVID-19

Mag. Lado Bradač,
predsednik Lovske zveze
Slovenije

ko pišem ta uvodnik v aprilu, zaželeli vsem lovcem in lovkam »dober pogled« in uspešen lov na srnjaka. Opravili smo tudi vsa nujna dela v lovišču, odložili pristrelitve risanic oziroma jih izvedli ob upoštevanju varnostnih pogojev.

Sam osebno in sodelavci Strokovne službe Lovske zveze Slovenije (LZS) vsak dan odgovarjamo na vprašanja, povezana z epidemijo COVID-19, zato sem aprila predlagal, da bi na spletni strani odprli rubriko *Odgovarjamo na vaša vprašanja* v času epidemije COVID-19. Sme lovec oditi v svoje lovišče, ki je v drugi občini? Kako je v primeru iskanja obstreljene divjadi? Ali za lovske pripravnike velja prepoved gibanja v lovišču z mentorjem? Vprašanja nam pošiljajte po elektronski pošti na naslov lzs@lovska-zveza.si. Razumemo, da se vam jih v času izrednih razmer poraja kar nekaj, zato vam svetujemo, da najprej na spletni strani LZS preberete, ali smo na vaše vprašanje že odgovorili. Lovci in lovski čuvaji opravljamo javno službo, zato omejitve gibanja za nas v času, ko opravljamo zakonsko predpisane naloge, ne veljajo. Tudi preglednik in ocenjevalec škode morata opraviti svoje delo in še bi lahko našteval, a je pomembneje, da opozorim na izogibanje stikov z drugimi ljudmi, upoštevanje varne razdalje vsaj 1,5 m, uporabo maske v zaprtih prostorih, razkužila. Skratka, še naprej opravljamo vse aktivnosti od nadzora lovišča, aktivnosti za trajnostno upravljanje z divjadjo do lova, vendar v skladu s priporočili zdravstvene stroke. V praksi to pomeni, da mentor in pripravnik ne moreta sedeti skupaj na preži; le redke namreč zagotavljajo varno razdaljo. Odgovore na vsa vprašanja, kako bomo to naredili, boste morali delno poiskati tudi sami. Če več ur čakamo na izstop divjadi, smo zagotovo optimisti in zato sem prepričan, da ima tudi čakanje na gozdnem robu ob vrhu jase svoj čar. Mogoče bomo videli še kaj več kot s preže, ob tem pa poučili pripravnika o vlogi vetra pri zalazu. Če strnem: javno službo opravljajte z zakonsko predpisanimi nalogami in upoštevajte zdravstvena navodila za preprečevanje širjenja okužbe z novim koronavirusom. Upam, da je to dovolj jasen nasvet, pri sebi pa morate imeti lovsko ali lovskočuvajsko izkaznico (tako kot že doslej), da boste lahko upravičili pot in svoje delo. Vsak sam naj pazi na svoje zdravje, ne pozabite pa, da boste v

času epidemije z upoštevanjem pravil pripomogli k ohranitvi zdravja svojih solovcev. V teh časih ponovno šteje solidarnost.

Zato nekaj časa ne bo mogoče priti le na kavo na sedež LZS, boste pa prejeli lovsko izkaznico tako kot doslej, le vlogo oddajte po pošti ali elektronsko. Verjetno vsi pogrešamo socialne stike, zato bomo organizirali tudi neposredno komunikacijo in enkrat na teden vzpostavili možnost neposrednega komuniciranja prek videopovezav. Mogoče bo vzpostaviti vizualni stik in tako tudi na bolj osebni način spregovoriti o aktualnih temah. Termine in povezave bomo najavili na spletni strani. Vključiti bomo skušali vse predsednike komisij in odborov – tako bomo preverili, koliko vprašanj oziroma vsebin je za pogovor.

Na LZS smo spremenili način dela: uvedli smo delo od doma, izkoristili bomo dopuste, vedno pa je nekdo dežuren in dosegljiv na sedežu LZS. Vse tekoče delo v Strokovni službi bo opravljeno, čim več ga bomo skušali opraviti tudi od doma. Če dela ne bo oziroma ga bo manj, sem izdal tudi Sklep o čakanju na delo doma. Želim vam povedati, da smo pripravljene na različne scenarije oziroma razvoj dogodkov. Vsi se bomo trudili, da vas bo revija *Lovec* tako kot vedno vsak mesec čakala v nabiralniku. Pred nami pa so novi izzivi, kako ostati aktualen!

Vmes pa se dogajajo velike spremembe. Nekateri so se smejali, ko sem v februarju predlagal oziroma uvedel omejitve obiskov na LZS in preusmeril komunikacijo na elektronsko pošto in telefon. »To si lahko privoščijo le na LZS,« je bil eden od bolj zbadljivih komentarjev. Vem, da je treba včasih sprejeti težko odločitev; dandanes jo verjetno večina razume in vidi na drugačen način kot takrat. Smo pač navajeni poklepetati ob kavi in katero reči, a žal se bomo morali navaditi na drugačen način življenja.

Mogoče bi delo na LZS lahko spremenili dan ali dva pozneje, a enkrat bi bilo to potrebno in pomembno je, da ni prepozno. Znanje in informacije nas tudi v tem času rešujejo pred neznanim in teorijami zarote. Kaj nas torej čaka – imamo rešitve? Problem epidemije bi učinkovito rešilo le cepivo – žal ne vemo, kdaj bo. Praksa v tujini kaže, da na dolgi rok večina ozdravi in ko se populacija »prekuži« oziroma del populacije postane imun, se možnost širjenja virusa upočasni, s čimer pa se zmanjšuje tudi možnost širjenja okužbe.

Kje se tu prepoznamo lovci? Na eni strani nas del sodi v ogroženo populacijo, ki jo mora še posebno skrbeti, da se ne okužijo. Trenutna edina učinkovita rešitev je izogibanje možnosti okužbe! Cepiva verjetno še dolgo ne bo. Vse pa nas skrbi izbruh, ki bi povzročil, da bi zmanjkalo zmogljivosti za intenzivno zdravljenje. Marsikdo se ne more izolirati ali delati v gozdu, ampak mora skrbeti za bolnike ali delati drugo delo, ki ga ni mogoče opravljati od doma. Kako pomembna je preventiva, se človek zave, ko mu sporočijo, da je bil v stiku s pozitivnim! Tveganje zmanjšujemo z omejevanjem stikov z ljudmi in lovci lahko opravljamo svojo »javno službo« na način, da preprečimo možnost širjenja okužbe.

Tudi mene osebno bo zanimalo, kako se bo naše vedenje spremenilo do maja, ko bo objavljen uvodnik. Aprila smo verjetno že vsi spoznali, da bo treba spremeniti naše vedenje. Se kdo od vas še rokuje? Upam, da ne. Vsi pa si, upam, umivamo in po potrebi razkužujemo roke. Še nekaj časa bomo nosili tudi maske. S pomočjo donacije smo v aprilu z LZS v lovske družine poslali pralne maske oziroma kupili razkužila, da bodo pregledniki v lovski družini dobili masko in imeli razkužilo za roke. Podaljšani so roki za obnovitvena usposabljanja in pristrelitev risanic, videoizobraževanja oziroma izpiti že potekajo, tudi sestanki komisij ali vodstva LZS – vse s pomočjo videokonferenc. Naše delo poteka tudi v spremenjenih razmerah. Lažje je tistim, ki smo že v preteklosti sodelovali pri videokonferencah ali imeli elektronski podpis. Preostali pa se bodo naučili; spremembe od nas terjajo prilagoditve. Moja osebna izkušnja je, da sedaj lahko hitreje opravim več dela. Odpadejo poti in vožnje na številne sestanke. Opozarjam pa, da je sedaj čas, da pomislimo tudi na podmladek – posodobiti bo treba način sprejemanja novih članov in ustrezno prilagoditi pravila. Tudi izvajanje mentorskega dela postaja zahtevnejše oziroma je odgovornejše.

Sicer pa smo sodelovali pri predlogu protikoronskega zakona in dosegli spremembe pri prodaji divjačine (dovoljeni delež se bo povečal z 20 % na 45 %), dogovarjamo se o oblikah znižanja koncesije za lovske družine zaradi dela v času razglašene epidemije. V maju bodo rezultati že znani! V postopku je sprememba lovskega zakona, v katerem bomo natančneje uredili priznavanje izpitov pa tudi škodo po šakalu. Reševanje te problematike je od nas terjalo veliko časa. Predlog interventnega zakona za afriško prašičjo kugo je doživel kar nekaj sprememb. O vsem vas bomo obveščali podrobneje, ko bodo predpisi sprejeti. Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se dogovarjamo tudi, da bi v ukrepe vnesli subvencioniranje predelave divjačine; če želimo v Sloveniji postati samooskrbni, nam prehrana s slovensko divjačino nudi ustrezno samooskrbno zalogo. Vendar bodo morale lovske družine urediti tudi prostore za predelavo. Drugi sklop so spremembe Zakona o ohranjanju narave: pri tem ne bomo pozabili na dovolj visoke kazni za vse tiste, ki po nepotrebnem zaradi svoje objestnosti vznemirjajo divjad – v mislih imam seveda motoriste.

Še naprej se ukvarjamo tudi s področjem upravljanja z zvermi. Že pred tem smo sodelovali na različnih odborih in strokovnih komisijah, predlogi strokovne skupine o upravljanju medve-

da so sedaj znani, vključno s predlogi, kaj je treba narediti v prihodnje. Upam, da bomo vsi znali najti pot v strokovno upravljanje brez interventnih zakonov, vendar pri ekstremnih skupinah ni veliko pripravljenosti za iskanje kompromisa. Zato čakamo, da se bo izreklo Ustavno sodišče, potem pa bomo videli, kako naprej. Dejstvo je, da bo treba na eni strani skrbeti za zaščitne ukrepe, na drugi pa bodo morali razni pobudniki prepovedi lova doumeti, da brez lova ali odstrela ne bo mogoče doseči uravnoveženja populacije zveri na sprejemljivo število. To je tudi ugotovitev strokovnjakov, ki v slovenskem prostoru do leta 2023 predlagajo zmanjšanje populacije medvedov s 1000 na približno 800. Za doseganje tega cilja bo letni odstrel moral biti tak, kot ga predvideva interventni zakon, verjetno nekoliko višji. Tudi za to je očitno potreben čas, predvsem pa razumevanje drugače mislečih in sprejemanje argumentov. Bodo pa verjetno medvedi tudi trpeli posledice epidemije covid-19, saj smo ljudje (tudi tisti brez spoštovanja do pravil obnašanja v življenjskem prostoru gozdnih živali) dandanes veliko v gozdu in strah me je, ko bodo na plano prišle tudi medvedke z mladiči.

Samo preblisk: ne pozabite na vse prošnje, ki ste jih prejeli za vstop v lovsko družino. Nekateri ste nove člane že uspeli sprejeti, preostali pa jim vsaj odgovorite. Tudi za skupščine lovskih družin bo treba najti rešitve. Pripravljen je bil odlok za predložitev poročil. V prihodnje bomo morali razmišljati, da bo treba nekatere zadeve sprejeti v obliki dopisne seje tudi za skupščino društva. Veliko izzivov nas še čaka ...

Pred nami je čas, ko bomo morali biti še kako potrpežljivi in strpni na vseh področjih. Vsekakor pa sem v teh dneh zadovoljen, da sem lovec in moram ob vseh drugih obveznostih v »samoizolacijo« na prežo! Narava je še vedno neizmerno lepa, a tudi neizprosna!

Dober pogled in ostanite zdravi!

»Pred nami je čas, ko bomo morali biti še kako potrpežljivi in strpni na vseh področjih. Vsekakor pa sem v teh dneh zadovoljen, da sem lovec in moram ob vseh drugih obveznostih v »samoizolacijo« na prežo! Narava je še vedno neizmerno lepa, a tudi neizprosna!«

Foto: Lojzi Avsenik

PREDLAGANI ODSTREL 30 VOLKOV BI RAZSUL VOLČJO POPULACIJO

DELO, 3. 3. 2020 (Maja Prijatelj Videmšek) – Sprejetje predloga novele zakona o interventnem odvzemu medvedov in volkov iz narave, ki ga je Državni svet potrdil prejšnji teden na naslednji stopnji v Državnem zboru, bi lahko ogrozilo vitalnost volčje populacije in odvrča od pravih ukrepov za zmanjšanje konflikta med človekom in velikimi zvermi, ki so preventivni, opozarjajo v društvu Dinaricum. Predlog novele zakona predvideva odvzem 240 rjavih medvedov (220 z odstrelom) od maja do konca aprila prihodnje leto ter 30 volkov od maja do konca januarja prihodnje leto. Po zdaj veljavnem zakonu o interventnem odstrelu, ki je bil na hitro spisan in sprejet junija lani, potem ko je upravno sodišče ustavilo redni odstrel medvedov – redni odstrel volkov je bil s sodbo sodišča ustavljen že leta 2018 –, je bilo za odvzem predvidenih 200 medvedov (175 z odstrelom) in 11 volkov. Doslej je bilo ustreljenih 172 medvedov in štirje volkovi (sedem je bilo izgub). Predsednik društva Dinaricum Rudi Kraševc komentira, da je predlagana kvota odstrela za medvedjo populacijo

nekoliko manj tvegana – saj je populacija številčna, po zadnjih podatkih je lani pri nas živel okoli tisoč medvedov –, a vseeno zelo visoka. Po drugi strani bi predlagana kvota za odvzem 30 volkov lahko ogrozila vitalnost volčje populacije, saj pomeni kar tretjino vseh volkov, ki živijo pri nas. Upoštevati je treba tudi veliko naravno smrtnost volkov v prvem letu starosti in teritorialno vedenje volkov, ki pomeni znotrajvrstni nadzor številčnosti in preprečuje prenamnožitev. »Če bi bilo v kvoto zajetih vseh 14 reproduktivnih parov (iz 14 volčjih tropov, kolikor jih živi pri nas, op. p.), bi se populacija razsula,« meni Kraševc.

USODA POLJSKE DIVJADI VISI NA NITKI

SLOVENSKE NOVICE, 3. 3. 2020 (Marjan Toš) – Na že 66. letnem Občnem zboru Lovske družine (LD) Dobrava v Slovenskih goricah so govorili o delu tega 35-članskega kolektiva zelene bratovščine v minulem letu in o poglobitvini odprtih vprašanj, s katerimi se ukvarjajo dobavski lovci. Izrazili so veliko zaskrbljenost zaradi drastičnih sprememb v naravnem okolju. Divjad izgublja osnovne življenjske razmere,

zlasti še poljske kure v Pesniški dolini in v dolinah pritokov reke Pesnice. Zato bodo nadaljevali s prizadevanji za ohranitev redkih živih mej, mejic, remiz in vetrobranskih pasov. Veliko pričakujejo tudi od sistemskih rešitev, ki jih pripravlja država, ki naj bi v prihodnje vzpodbujala tudi ohranjanje krajinske pestrosti kmetijskega prostora. Občnega zbora so se udeležili številni gostje, ki so izrekli pohvale za dobro delo tega lovskega kolektiva. Med gosti so bili: podžupana občin Cerkvenjak in Sv. Trojica Andrej Kocbek in Smiljan Fekonja, predstavnik Prostovoljnega gasilskega društva Sv. Trojica Izidor Ploj, starešina pobratene LD Vurmat iz Sv. Duha na Ostrem vrhu Rudi Maček in predsednik Lovske zveze Maribor Marjan Gselman, ki je podrobneje predstavil nekatere strateške naloge lovske organizacije. Posebej je izpostavil skrb za malo divjad, ki postaja ena od glavnih nalog treh sosednjih območnih lovskih zvez, to je Prlekije, Ptuja in Maribora.

S PRVIM JULIJEM ZAČETEK ODSRELA ŠAKALA

ŠTAJERSKI TEDNIK, 10. 3. 2020 (Senka Dreu) – Vlada je poslancem v potrditev poslala novelo zakona o divjadi in lov-

stvu, s katero bo šakal, ki se je v zadnjem desetletju razširil po vsej Sloveniji in je zato potrebno redno upravljanje z njegovo populacijo, postal lovna vrsta. Če bodo poslanci potrdili novelo, bo po tem datumu šakal črtan s seznama zavarovanih živalskih vrst in bo zanj pripravljen letni načrt za odstrel. Aktivno upravljanje s šakalom je za začetek določeno za tri leta; za škodo, ki jo bo povzročil, in sicer ne glede na to, ali gre za lovno ali nelovno površino, pa naj bi v tem času odgovarjala in odškodnino izplačevala država. Kot je pojasnil Miha Krofel z ljubljanske Biotehniške fakultete, sprememba zakonodaje šakala ne bo ogrozila, saj je iz primerov v tujini znano, da odstrel praktično ne vpliva na populacijo. »Največ šakalov je pri nas, kot je znano, na Krasu, namnožil pa se je tudi na našem koncu, saj ga tako domačini kot lovci redno opažajo,« je dejal Srečko Felix Kropce, predsednik Zveze lovskih druščin Ptuj - Ormož. »Povzročil je tudi že nekaj škode na mali divjadi, ker pa njegove življenjske navade še niso dovolj raziskane, so se mu pripisala tudi dejanja, za katera pa ne verjamem, da so šakalova.« Malokdaj namreč katera žival povzroči toliko nasprotujočih si mnenj, polresnic in neresnic, celo sovražne propagande, kot se to dogaja s šakalom. Med ljudmi

se je razširilo, da je nevaren, da napada pse ter pobija drobnico in srnjad. O tej tematiki so že **7. marca 2020** poročale tudi **Primorske novice**. Novinarka **Petra Mezinec** je zapisala, da je največji odvzem šakala predviden na Primorskem. »Od skoraj tisoč šakalov, kolikor naj bi jih živelo v Sloveniji, jih je največ prav na območju Krasa,« je še zapisala.

VOLK NAPADEL DROBNICO NA OBROBJU MARIBORA

RADIO MARIBOR, 18. 3. 2020 (Stane Kocutar) – Lovska zveza Maribor je prejela sporočilo Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), ki na podlagi strokovnih ugotovitev pojasnjuje, katera doslej neznana žival je v noči s 1. na 2. februar v naselju Kušernik pri Pernici pokončala deset ovac. Po tistem, ko je oškodovanec 2. februarja letos nočni pokol dveh odraslih ovc in osmih jagnjet prijavil mariborski območni enoti ZGS, je hkrati menil, da je škodo povzročil šakal. Ogled kraja dogodka, ki ga je opravila pooblaščenca oseba ZGS, je to domnevo izključil. Zaradi zlomljenih vratov odraslih ovc in drugih znakov je bilo očitno, da je pokol storila večja žival. Sum

je najprej padel na klateške pse. Natančnejši pregled kadavrov, predvsem pa rezultati analize odvzetega vzorca sline z raztrganin drobnice, ki so jo opravili na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani, so pokazali, da je v prvi februarjski noči na Kušerniku pri Pernici drobnico pomoril volk. Kot je povedal Izidor Cojzer, pooblaščenca uradna oseba ZGS, Območne enote Maribor, bodo na podlagi vzorca sline skušali ugotoviti poreklo volka oziroma izvor njegovega tropa. Zelo verjetno je, da gre za tako imenovanega dispergerja – volka brez tropa, ki v Slovenskih goricah očitno išče svoj teritorij.

NA JEZERSKEM POPIS RASTIŠČ VELIKEGA PETELINA

GORENJSKI GLAS, 19. 3. 2020 (Cveto Zaplotnik) – Zavod za varstvo narave sodeluje pri izvajanju projekta, ki se imenuje Life Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji. Pri tem je eno izmed projektnih območij tudi območje Natura 2000 Kamniško-Savinjske Alpe in Grintovci. Na omenjenem območju bodo izvajali ukrepe za izboljšanje habitata divjega petelina, gozdnega

jereba, triprstega detla in drugih vrst. Po sklepu upravnega odbora Lovske družine (LD) Jezersko se bo v pridobivanje podatkov o stanju divjega petelina na tamkajšnjem območju vključila tudi LD Jezersko. Kot je ob tem dejal starešina družine Franc Ekar, bodo popisali rastišča na območju od Virnikovega Grintovca, Pečovnika, Brsne lese in Ruša do Bukovce, preverjali bodo tudi rastišča na območjih Makekovo, Štularjeva in Jenkova planina ter Ravna Goša. Popisovali bodo po predpisani metodi, vsaj trikrat na vsaki lokaciji, v obdobju od 1. aprila do 20. maja. Popisali bodo aktivne in neaktivne peteline ter kure, opisali glavne motnje na rastišču ter predlagali izboljšave za življenjske razmere divjega petelina na rastišču in na širšem območju. V jezerski družini bo popisovanje rastišč vodil gospodar družine Franc Košir.

MEDVED NA PAŠNIKU V BLIŽINI ZAZIDA POKONČAL KRAVO

PRIMORSKE NOVICE, 20. 3. 2020 (p. n.) – Na zavarovanem pašniku nedaleč od Zazida so člani družine Trček, ki ima kmetijo v Hrastovljah, med svojim

govedom našli mrtvo kravo. Na pomoč so poklicali člane Lovske družine (LD) Rižana, ki so skupaj s predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije ugotovili, da je kravo pokončal medved. Kot je povedal predsednik Lovske zveze Koper Fabio Steffe, je krava očitno malo pred napadom povrgla telička. Našli so ga živega nekaj deset metrov od matere, ki jo je, kot kaže, pokončal medved. »Na telesu krave smo opazili sledi medvedje šape. Sodeč po velikosti šape, je šlo za velikega in močnega medveda, težkega približno 160 kilogramov. Kravo, ki je tehtala kar 700 kilogramov, je pokončal z zlomom hrbtenice, a je ni raztrgal. Pojedel je le del njenega vimena in še nekaj mesa pri zadnjici, več pa ne, kar pomeni, da ga je pri hranjenju nekaj zmotilo,« domneva Steffe. Opozarja, da je bilo kaj takega pričakovati, saj so medvede na tamkajšnjem območju opazili večkrat. »Medved na to območje ne spada. Pašnik, kjer se je to zgodilo, se nahaja ob cesti, ki povezuje Dol pri Hrastovljah z Zazidom, otroško igrišče v Zazidu pa je oddaljeno le kakih 500 ali 600 metrov.« LD Rižana zato skupaj z LD Istra Gračišče in LD Rižana poziva pristojne institucije, da bi jim na tem območju dovolile odstrel medveda.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Foto: Milan Cerar

Mozaična kmetijska krajina izginja skupaj z mnogimi vrstami

V dnevniku *Delo* sem prebral zanimiv zapis izpod peresa **Maje Prijatelj Videmšek**, ki se je vnovič lotila pereče tematike varovanja in ohranjanja narave. Priznati moram, da me je branje posrkalo vase ne samo kot okoljevarstvenika, pač pa tudi kot lovca in raziskovalca male divjadi. Avtorica je zelo točno zapisala, da »narava v

julija lani zaradi kritičnega stanja travniških vrst ptic in metulja barjanskega okarčka na območjih Natura 2000, vzrok za to pa so predvsem netrajnostne kmetijske prakse. Dve društvu predlagata rešitev problematike s preoblikovanjem kmetijskih subvencij tako, da bo kmetijstvo bolj skrbelo za ohranjanje narave.« Izvrstno izhodišče tudi za

številnim vrstam divjih živali. Še zdaleč ne samo divjadi, pač pa tudi drugim živalim in mikroorganizmom, kar je vse povezano z naravno verigo, ki je že zdavnaj pretrgana. Posledice tega so neizogibne in nam lovcem znane. Leta in leta bijemo boje z mlino na veter, opozarjamo, govorimo, pišemo, kritiziramo, iščemo zaveznike v vseh mogočih

ostankov nekdanjega krajinskega mozaika vključila tudi lovska organizacija, in to na ravni **Lovske zveze Slovenije** z vsemi razpoložljivimi strokovnimi službami. Sploh, ker je poglobitveni poudarek omenjenega članka pobuda, naj bi vsak kmet del zemljišč namenil ohranjanju narave. Strokovnjaki za ptice, metulje in oprasovalce so ob tem

Foto: Marjan Toš

Kje je tukaj mozaična krajinska podoba?

Sloveniji ni tako dobro ohranjena, kot mislimo.« V nadaljevanju je takole utemeljila, zakaj ne: »Dokaz za to je uradni opomin, ki ga je Evropska komisija izdala naši državi

Avtorje besedil, namenjenih za objavo v rubriki *Mnenja in predlogi*, obveščamo, da uredništvo sprejema besedila z največ 4000 znaki brez presledkov.

Uredništvo

vse nas, ki že leta bijemo plat zvona zaradi postopnega in na žalost vse hitrejšega izginjanja poljske divjadi, še posebno poljskih jerebic in prepelic, da o fazanu ne govorimo posebej.

Nekdanje raznolike, slikovite in mozaične kmetijske krajine preprosto ni več ali pa je zelo zelo redka. To pomeni, da z njenim izginjanjem (ki ima globoke in dolge korenine, ki so marsikje šle čisto mimo nas) izginjajo bivališča in gnezdišča

ustanovah in ministrstvih, a se procesi kar nadaljujejo. Sam imam izredno negativne izkušnje z dogajanjem v Pesniški in Ščavniški dolini, pa tudi v dolinah nekaterih drugih slovenskogoriških vodotokov, kot so na primer Globovnica, Velka in Ročica s pritočnimi potoki in jarki. Ob njih že dolgo ni več mozaika rastlinstva in živalstva.

Zato ne bi bilo odveč, če bi se v prizadevanja za ohranitev

predlagali še preoblikovanje kmetijskih subvencij za boljše ohranjanje narave. Je lahko na mizi tudi za lovce boljši predlog? Podprimo ga, morda je še čas, da rešimo vsaj zadnje oaze mozaičnosti in s tem tudi ogrožene jerebičje kite, s fazani in prepelicami vred. Da o pticah in vseh drugih živih bitjih ne pišemo posebej. Poskusimo, izgubiti nimamo več kaj! Lahko pa kaj malega pridobimo.

Dr. Marjan Toš

NARAVA NI NEIZČRPNA ZAKLADNICA OBILJA

22. maj, mednarodni dan biotske raznovrstnosti

Članek je posvečen ozaveščanju slovenskih lovč in lovcev o pomenu svetovnega dneva biotske raznovrstnosti, ki slavi pestrost življenja na našem planetu. Zdi se, kot da je človeško življenje na Zemlji začasno zastalo zaradi očesu nevidnega novega koronavirusa SARS-CoV-2, ki povzroča bolezen COVID-19. V poduk in opomin za vse, kar smo ljudje škodili materi Naravi. Iz različnih delov sveta prihajajo zgodbe o čistejšem zraku in vodi, potem ko sta zastala človekova množična proizvodnja in turizem. V »vojni« z naravo človek uničuje sam sebe. Narava je in bo vedno zmagala.¹

Maj je izdatno posvečen naravi

»V sako leto le en maj ima«, je uspešnica Franca Potočarja iz Potočne vasi, ki opeva mesec ljubezni, ko zemlja rojeva in trava dehti,

¹ Timea Varga

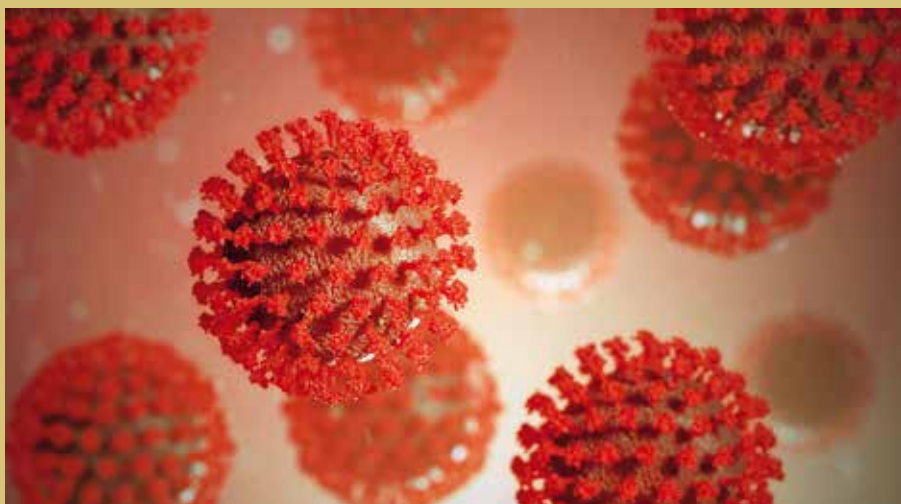
ko vse brsti. Maj², slovensko veliki traven, se bo po aprilskem deževju tudi letos prebudil s polnimi pljuči v sveti veri, da bo še naprej vse kipelo in cvetelo v pisanih barvah. Zato ni naključje, da maja

² Latinska beseda za mesec maj je Maisus. Beseda izvira iz imena latinske boginje z imenom Maia, ki je bila boginja pomladi, hči Favne in žena Vulkanu.

obeležujemo več svetovnih dni, ki so tesno povezani s skrbjo za planet Zemlja in pestrost življenja na njej. Po 3. maju, dnevu tiska, sledijo svetovni dan čebel, 20. maja, dan Nature 2000, 21. maja, svetovni dan biodiverzitete (biotske raznovrstnosti), 22. maja, evropski dan parkov, 24. maja, in svetovni dan Sonca, 28. maja.

22. maj je svetovni dan biodiverzitete oziroma biotske raznovrstnosti/pestrosti.

Maja obeležujemo več svetovnih dni, ki so tesno povezani s skrbjo za planet Zemlja in pestrost življenja na njej. Po 3. maju, dnevu tiska, sledijo svetovni dan čebel, 20. maja, dan Nature 2000, 21. maja, svetovni dan biodiverzitete (biotske raznovrstnosti), 22. maja, evropski dan parkov, 24. maja, in svetovni dan Sonca, 28. maja.

Zdi se, kot da je človeško življenje na Zemlji začasno zastalo zaradi očesu nevidnega novega koronavirusa SARS-CoV-2, ki povzroča bolezen COVID-19.

Leta 1992 je bila v Riu de Janeiru sprejeta *Konvencija o biološki raznovrstnosti*. Vlade držav pogodbenic *Konvencije o biološki raznovrstnosti* so že sprejele številne zaveze za varstvo biotske raznovrstnosti.

Z raznovrstnostjo oziroma pestrostjo mislimo na pestrost vsega živega na našem planetu Zemlja. Zajema vse oblike življenja, življenjske prostore in ekosisteme ter vse povezave organizmov z okolji, v katerih živijo in sobivajo. Rastline in živali živijo v habitatih, ki jih ogroža človek s svojimi posegi v prostor. Človek postopno, bolj ali manj zavedno, z uničevanjem življenjskih prostorov prostoživečih živali in rastlin ogroža številne habitate. S pretiranim izkoriščanjem morij, jezer, gozdov, rodne prsti, pa tudi z onesnaževanjem in zastrupljanjem tal in zraka ogroža raznolikost rastlinskih in živalskih vrst, zaradi česar se pospešeno zmanjšuje biotska raznovrstnost. Nastajajo izgube, drobljenje in slabšanje habitatov in populacij vrst. Ključni vzroki pa so vedno povezani s pohlepno človekovo dejavnostjo in z njegovimi posegi v okolje.

Konvencija o biološki raznovrstnosti

Leta 1992 je bila v Riu de Janeiru sprejeta *Konvencija o biološki raznovrstnosti* (op. ur.: v zadnjem času se uporablja izraz biotska raznovrstnost ali pestrost in ne več biološka). Program **Združenih narodov za okolje** (UNEP) je v spomin na začetek njene veljavnosti 22. maj razglasil za svetovni dan biotske raznovrstnosti. Pri nas ta dan obeležujemo od leta 1996, ko je Slovenija postala pogodbenica konvencije. Vlade držav pogodbenic *Konvencije o biološki raznovrstnosti* so že sprejele številne zaveze za varstvo biotske raznovrstnosti. Ključni

V času pandemije so obstala letala, v številnih tovarnah so se ustavili stroji. Prebrati je mogoče številna poročila o čistejšem zraku in vodi.

dosežek je bilo sprejetje *Strateškega načrta za biotsko raznovrstnost za obdobje 2011–2020 in 20 globalnih ciljev za biotsko raznovrstnost*.

Iz preambule konvencije, tj. iz njenega uvodnega dela, izhaja, da se pogodbenice konvencije, ki so v skrbi za resnične vrednosti biotske raznovrstnosti ter ekoloških, genetskih, družbenih, znanstvenih, izobraževalnih in drugih vrednosti biološke raznovrstnosti in njenih sestavnih delov, zavedajo pomena biotske raznovrstnosti za evolucijo in vzdrževanje sistemov, ki ohranjajo življenje v biosferi. Zato

Človeštvo bi moralo izrabljati naravne vire z manjšo hitrostjo, kot se le-ti obnavljajo. Težava pa je v pohlepu, celo požrešnosti in nenasitnosti, ki z usodnimi posegi v življenjski cikel živih bitij uničuje številne rastlinske in živalske vrste.

potrjujejo, da je ohranjanje biotske raznovrstnosti skupna skrb vsega človeštva, zaradi česar so države odgovorne za ohranjanje biotske raznovrstnosti na svojem območju in trajnostno uporabo svojih bioloških virov. Cilji konvencije so ohranjanje biotske raznovrstnosti, trajnostna uporaba njenih sestavnih delov ter poštena in pravična delitev koristi od uporabe genetskih virov skupaj z ustreznim dostopom do njih.

Republika Slovenija je z *Zakonom o ratifikaciji Konvencije o biološki raznovrstnosti (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 7/96)* ratificirala *Konvencijo o biološki raznovrstnosti*, ki je bila sprejeta v Rio de Janeiru 5. junija 1992 v angleškem, arabskem, francoskem, kitajskem, ruskem in španskem jeziku.

Biotska raznovrstnost kot nepogrešljiva dobrina

O nastanku vesolja in planetov je več teorij. Z znanstvenimi dokazi ni potrjeno, da so nastali ob velikem poku. Po *Bibliji*, knjigi vseh knjig, ki govori tudi o tem, kako je Bog ustvaril vesolje in vsa živa bitja, je tretji dan ustvaril Zemljo, na njenem kopnem rastlinje, peti dan vse živali, šesti dan pa človeka, žensko in moškega ... Ni pomembno, katera razlaga o nastanku Zemlje je pravilna, dejstvo je, da je za naš planet značilna biotska raznovrstnost, ki pomeni pestrost življenja na našem planetu. S trajnostnim načinom razvoja bi jo morali ohranjati kot dobrino, ki je ni mogoče nadomestiti z ničemer. Kot na dlani je, da bi moralo človeštvo izrabljati naravne vire z manjšo hitrostjo, kot se le-ti obnavljajo. Težava pa je v pohlepu, celo požrešnosti in nenasitnosti, ki z usodnimi posegi v življenjski cikel

živih bitij uničuje številne rastlinske in živalske vrste.

Slovenske lovke in lovci bi morali biotsko raznovrstnost razumeti kot nepogrešljivo dobrino, saj neposredno omogoča številne lovske in naravovarstvene dejavnosti. S trajnostnim načinom razvoja bi morali ohranjati biotsko raznovrstnost naših gozdov, polj, travnikov, mokrišč in drugih naravnih virov. Zmanjšati bi morali izrabljanje naravnih virov (tudi pretirane posege v določene vrste lovne divjadi in zveri) po načelu, da se naravni viri izrabljajo z manjšo hitrostjo, kot se obnavljajo. Spoznanje resnice, da narava ni neizčrpen vir obilja, bi nas moralo strezniti. Tega se v zadnjem času zavedamo, a prepočasi. Pomembno je, da se o pomenu biotske raznovrstnosti ozaveščamo tudi v lovstvu.

20. maj, svetovni dan čebel, je posvečen čebelarjem in drugim opravevalcem, ki imajo pomembno vlogo pri prehranski preskrbi, njihova prisotnost pa je tudi pokazatelj stanja naravnega okolja.

Janše (1734–1773). Svetovni dan čebel je posvečen čebelarjem in drugim opravevalcem, ki imajo pomembno vlogo pri prehranski preskrbi, njihova prisotnost pa je tudi pokazatelj stanja naravnega okolja.

Biotska raznovrstnost ima ekološke, genetske, družbene, gospodarske, znanstvene, izobraževalne, kulturne, rekreativne in estetske vrednosti. Sklep **Sveta Evrope**, 93/626/EGS, ki se uporablja od 25. oktobra 1993 naprej, potrjuje zavezanost

držav **Evropske unije**, da bodo izvajale določbe konvencije. V Sloveniji je bil za zaščito biotske raznovrstnosti sprejet *Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam*³. Najbolj ogrožene živalske vrste s tega seznama so zavarovane z *Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah*⁴. Sezname v Sloveniji ogroženih prostoživečih vrst živali so zbrani v *Pravilniku o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam*. Rdeči sezname rastlinskih in živalskih vrst so sestavljeni po sistematskih skupinah v obliki 42 prilog od rdečega seznama praprotnic in semenk (Pteridophyta & Spermatophyta) v prilogi 1 do rdečega seznama sesalcev (Mammalia), ptičev gnezdilcev (Aves), dvoživk (Amphibia) do rdečega seznama ogroženih vrst gliv (Fungi) v prilogi 42. *Z Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah* je Slovenija kot članica Evropske unije zagotovila ustrezno varstvo tudi za tiste prostoživeče živalske vrste, ki niso domorodne v naši državi, pa so ogrožene na območju drugih članic Evropske unije.

O pomenu življenja na svetu, vpetim v pestro raznovrstnost, je pesnik **Tone Pavček** zapisal: »Živet. Zmeraj do kraja. Preživeti. Začeti skraja ...«

Bojan Avbar

³ Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam obsega:

Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02 z dne 24. 9. 2002),

Pravilnik o dopolnitvah Pravilnika o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 42/10 z dne 28. 5. 2010).

⁴ Spremenjena priloga je začela veljati 1. maja 2020 (4. člen Uredbe o spremembi in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 62/19)).

Čebela je sopomenka za biotsko pestrost na Zemlji.

Brez čebel ni življenja

Čebela je sopomenka za biotsko pestrost na Zemlji. Med lovci so številni čebelarji, ki prispevajo svoj delež k biotski pestrosti našega planeta. Na pobudo Republike Slovenije je **Organizacija združenih narodov** v New Yorku 20. decembra 2017 potrdila, da se razglasi za svetovni dan čebel 20. maj, ki je tudi rojstni dan slovenskega čebelarja **Antona**

Slovenske lovke in lovci bi morali biotsko raznovrstnost razumeti kot nepogrešljivo dobrino, saj neposredno omogoča številne lovske in naravovarstvene dejavnosti. Spoznanje resnice, da narava ni neizčrpen vir obilja, bi nas moralo strezniti. Tega se v zadnjem času zavedamo, a prepočasi. Pomembno je, da se o pomenu biotske raznovrstnosti ozaveščamo tudi v lovstvu.

Ohranimo lepo in zdravo naravo, da ne bo doživela svojega zatona.

Foto: Štefan Vesel

ZOONOZE – NEVIDNA NEVARNOST. RESNIČNOST ALI PRIVID?

V zadnjih treh desetletjih smo priča povečanju posebno nevarnih kužnih bolezni pri ljudeh. Kar 70 % izmed njih spada med zoonoze, kar pomeni, da so prisotne pri živalih, lahko pa se prenesejo tudi na človeka in obratno nazaj na žival. Prav tako je prenos mogoč med ljudmi. Povzročajo jih različni kužni mikroorganizmi, vključno z virusi, bakterijami, zajedavci, glivami, praživalmi in prioni (okvarjene beljakovine). Skozi zgodovino so bile številne bolezni vedno prisotne v prostoživečih živalih, vendar človek z njimi ni imel pogostih stikov, zato so zoonoze v glavnem izhajale od domačih živali.

Zakaj se pojavljajo nove zoonoze?

Spremembe v naravnem okolju, povečanje svetovnega prebivalstva, spremembe v človekovem obnašanju in negativni vplivi na življenjski prostor so povzročili intenzivnejše stike ljudi s prostoživečimi živalmi in drugimi nosilci okužb (na primer členonožci). Pogostnost teh stikov je postala eden od glavnih vzrokov za povečano dovzetnost ljudi za nove povzročitelje bolezni, kar razis-

kovalci pripisujejo predvsem odsotnosti specifične obrambe (imunosti) v človeški populaciji. Tako so postale prostoživeče živali glavni rezervoar za kužne bolezni, ki lahko prizadenejo tako domače živali kot tudi človeka. Skupno gledano je takih bolezni kar dve tretjini.

Prostoživeče živali pa ne služijo samo kot rezervoar različnih povzročiteljev bolezni, temveč tudi kot vir novih povzročiteljev bolezni, ki jih prenašajo na človeka. Pri ljudeh poznamo 1415 različnih povzročiteljev bolezni, med katerimi jih

kar 868 (61 %) uvrščamo med zoonoze. Posebno nevarnih povzročiteljev bolezni je 175 (12 %) in med njimi je kar 132 (75 %) zoonoz.

Vrste zoonoz

Zoonoze lahko v grobem razdelimo na t. i. *endemične*, *epidemične* ter že *obstoječe* (ang. *re-emerging zoonoses*) in *porajajoče se* (nove) (ang. *emerging zoonoses*) zoonoze. *Endemične zoonoze* so tiste, ki so prisotne na številnih krajih in lahko prizadenejo številne ljudi in živali. Poznamo tudi *epidemične zoonoze*, ki se pojavljajo posamično, le občasno in na določenih krajih. Obstajajo pa tudi posebno nevarne *že obstoječe in porajajoče se* (nove) zoonoze, ki povzročijo zelo hitro povečanje števila obolelih ali se hitro razširijo po svetu. Strokovnjaki ocenjujejo, da za vsemi vrstami bolezni na

Zoonoze so kužne bolezni živali, ki se prenašajo tudi na človeka.

V zadnjih mesecih smo priča pandemiji, ki jo povzroča virus SARS-CoV-2, povzročitelj nalezljive bolezni COVID-19. Prvi primer bolezni COVID-19 pri človeku je bil potrjen sredi novembra leta 2019 na Kitajskem. V času, ko se je bolezen pojavljala le na Kitajskem, ji nismo namenjali potrebne pozornosti. Tako razmišljanje je pripeljalo države in ljudi na rob obupa, saj smo prepozno prepoznali nevarnost, ki nas ogroža.

Pri ljudeh poznamo 1415 različnih povzročiteljev bolezni, med katerimi jih kar 868 (61 %) uvrščamo med zoonoze. Posebno nevarnih povzročiteljev bolezni je 175 (12 %) in med njimi je kar 132 (75 %) zoonoz.

letni ravni na svetu zbolijo milijarda ljudi, od katerih jih milijon umre zaradi zoonoz.

V zdajšnjem času se človek spopada z že obstoječimi nevarnimi povzročitelji bolezni, pa tudi s t. i. porajajočimi se (novimi) nalezljivimi boleznimi, katerih pogostnost se večja in pomeni tveganje za povečanje števila zbolelih v prihodnje. V to skupino spadajo tudi aktualne bolezni, ki jih povzročajo novo odkriti mikroorganizmi (SARS-CoV-2 (povzročitelj bolezni COVID-19), virus Zika ...), nove nalezljive bolezni, ki nastanejo zaradi sprememb (mutacije) že znanih mikroorganizmov (različni tipi ptičje gripe), že znane nalezljive bolezni, ki se širijo na nova zemljepisna območja (virus Zahodnega Nila, rumena mrzlica, ebola), in že znane bolezni, ki postanejo ponovno problematične zaradi pridobljene odpornosti na zdravila (na primer tuberkuloza). Posebna skupina bolezni so tiste, ki smo jih že uspeli zaježiti ali odpraviti z območja države, pa se ob prenehanju izvajanja javnozdravstvenih ukrepov, kot je na primer cepljenje (na primer ošpice), pojavijo ponovno.

Novi koronavirus SARS-Cov-2 in bolezen COVID-19

V zadnjih mesecih smo priča pandemiji, ki jo povzroča virus SARS-CoV-2,

Strokovnjaki ocenjujejo, da za vsemi vrstami bolezni na letni ravni na svetu zbolijo milijarda ljudi, od katerih jih milijon umre zaradi zoonoz.

svetu ljudje tudi v naši državi ignorantsko preslišali številna opozorila stroke in niso upoštevali sprejetih ukrepov. Tak odziv ljudi je verjetno posledica občutka lažne varnosti, ker se v podobnih primerih pri posebno nevarnih boleznih, na primer ob pojavu virusa ebole 2014 v Evropi, zaradi hitrega odziva ni zgodilo veliko.

Za določenimi boleznimi lahko zbolijo tudi domače živali

Čeprav je prispevek usmerjen predvsem na zoonoze, nikakor ne smemo pozabiti, da tudi prostoživeče živali lahko zbolijo za številnimi boleznimi, ki jih prav tako prenesejo na domače živali. Tiste bolezni, ki zaradi obolenja številnih domačih živali povzročajo večjo eko-

Svet na dlani ... Pri nekaterih boleznih ima pomembno vlogo, če ne bistveno, pri njihovem širjenju človek.

povzročitelj nalezljive bolezni COVID-19. Prvi primer bolezni COVID-19 pri človeku je bil potrjen sredi novembra leta 2019 na Kitajskem. Izvor novega virusa so verjetno netopirji, ki so znani kot naravni gostitelji številnih različnih vrst koronavirusov. Ni še povsem jasno, ali je bil neposredni prenos z netopirja na človeka ali posredni preko druge živali na človeka. Številne okužbe z novim koronavirusom SARS-Cov-2 in smrtni primeri zaradi bolezni COVID-19, ki jo povzroča, so opozorilo človeštvu, da ne gre za privid, ampak resnično nevarnost. V času, ko se je bolezen pojavljala le na Kitajskem, ji nismo namenjali potrebne pozornosti. Tako razmišljanje je pripeljalo države in ljudi na rob obupa, saj smo prepozno prepoznali nevarnost, ki nas ogroža. Pozneje so podobno kot drugod po

nomske škodo, imenujemo *ekonomsko pomembne bolezni* (npr. afriška prašičja kuga (APK), klasična prašičja kuga (KPK), bolezen Aujeszkega). In tudi te že imamo ali pa nam pravkar trkajo na vrata. V teh primerih so prostoživeče živali rezervoar povzročiteljev, medtem ko ima pomembno vlogo, če ne bistveno, pri njihovem širjenju človek. Ne smemo pozabiti, da se povzročitelji bolezni širijo tudi med prostoživečimi živalmi iste vrste (na primer APK, KPK, steklina, bole-

Številne okužbe z novim koronavirusom SARS-Cov-2 in smrtni primeri zaradi bolezni COVID-19, ki jo povzroča, so opozorilo človeštvu, da ne gre za privid, ampak resnično nevarnost.

Foto: Štefan Vesel

Skoraj nemogoče se je popolnoma zaščititi pred zoonozami, kljub temu pa je mogoče vpeljati in sprejeti ukrepe, ki znatno zmanjšajo možnost preskoka bolezni. Taki ukrepi so na primer spremljanje zdravstvenega stanja in nadzor nad izbruhi bolezni pri prostoživečih živalih ter dosledno upoštevanje biovarnostnih ukrepov.

Lovci imate pogostejše stike s prostoživečimi živalmi, kar vas uvršča med bolj izpostavljenе skupine ljudi. Uporaba rokavic za enkratno uporabo, umivanje in razkuževanje rok, lovskega pribora (nož, različna posoda), transportnih sredstev (vozilo, prikolica) ter skrb za čisto obleko so osnovni biovarnostni ukrepi, s katerimi boste ob doslednem upoštevanju in izvajanju zelo zmanjšali možnost prenosa povzročiteljev bolezni in lastne okužbe.

krvjo in izločki uplenjene ali poginjene živali na dlaki) ali okužbo in pogin psa (na primer z mesom in ostanki trupa ali izločki okuženega divjega prašiča z virusom Aujeszki). Posebna pozornost velja tudi za zbiralnice trupel uplenjene divjadi, ki lahko ob neupoštevanju biovarnostnih ukrepov (npr. redno čiščenje in razkuževanje, uporaba dezbarier (mesta za razkuževanje obuval ali gum vozil ob prehodu skozi neko točko; na primer vstop v zbiralnico trupel, osamitev sumljivih trupel) postanejo žarišče okužbe in vir za širitev okužbe zunaj zbiralnice.

zen Aujeszkega, tuberkuloza) ali celo na drugo živalsko vrsto (na primer bolezen Aujeszkega, steklina, trihinela, ehinokoza, tuberkuloza), kjer smo lahko priča številnim obolelim in poginjenim živalim.

Pred zoonozami ni popolne zaščite – pomembni so samozaščitni ukrepi

Skoraj nemogoče se je popolnoma zaščititi pred zoonozami, kljub temu pa je mogoče vpeljati in sprejeti ukrepe, ki znatno zmanjšajo možnost preskoka bolezni. Taki ukrepi so na primer spremljanje zdravstvenega stanja in nadzor nad izbruhi bolezni pri prostoživečih živalih ter dosledno upoštevanje biovarnostnih ukrepov. Podobno velja za vse druge kategorije bolezni. Do nedavnega je bila beseda *biovarnost* samo nenavadna, pogosto preslišana beseda, s pojavom APK v Evropi pa je postala temeljno orodje za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Biovarnost zadeva ukrepe, sprejete za zaščito živali ali čred/tropov pred vnosom bolezni in za omejitev širjenja bolezni med čredami/tropi oziroma znotraj črede/tropa ter za zaščito človeka pred okužbo.

Lovci ste izpostavljeni

Lovci imate pogostejše stike s prostoživečimi živalmi, kar vas uvršča med bolj izpostavljene skupine ljudi. Kot v reviji *Lovec* redno opozarjamo, se ob stiku z obolelimi in poginjenimi živalmi ter trupli, ki lahko izhajajo iz rednega odvzema, povečuje možnost prenosa povzročiteljev bolezni, še posebno takrat, ko imate

Foto: Bojani Avbar

Poskrbite tudi za lovskega psa, ki prav tako prihaja v stik s trupli in obolelimi prostoživečimi živalmi. Če je le mogoče, mu preprečite stik z uplenjeno ali poginjeno živaljo.

oslabljen imunski sistem. V nekaterih primerih je dovolj že manjša vreznina na roki. Zato so uporaba rokavic za enkratno uporabo, umivanje in razkuževanje rok, lovskega pribora (nož, različna posoda), transportnih sredstev (vozilo, prikolica) ter skrb za čisto obleko osnovni biovarnostni ukrepi, s katerimi boste ob doslednem upoštevanju in izvajanju zelo zmanjšali možnost prenosa povzročiteljev bolezni in lastne okužbe. Poskrbite tudi za lovskega psa, ki prav tako prihaja v stik s trupli in obolelimi prostoživečimi živalmi. Če je le mogoče, mu preprečite stik z uplenjeno ali poginjeno živaljo. Ne hranite ga z ostanki trupa ob čiščenju, bolezensko spremenjenimi deli trupa ali surovim in slabo toplotno obdelanim mesom ali organi. Z omenjenimi ukrepi bomo uspešno preprečili nadaljnji prenos povzročiteljev bolezni (na primer APK s

Kakšna je vloga vsakega posameznika pri preprečevanju širjenja okužb?

Zadnji dogodki nas opominjajo, da se moramo bolj zavedati svoje vloge in odgovornosti. Bolezni so bile, so in še bodo. Le naša ozaveščenost, ustrezno ukrepanje ter dosledno izvajanje biovarnostnih ukrepov bodo obrnili tehtnico k uspešnemu preprečevanju vnosa, širjenja in izkoreninjanja bolezni pri ljudeh in živalih.

Dr. Gorazd Vengušt in dr. Diana Žele - Vengušt
Univerza v Ljubljani,
Veterinarska fakulteta,
Inštitut za patologijo, divjad,
ribe in čebele

POOBLASTILA LOVSKIH ČUVAJEV PRI NAS IN V TUJINI

Ob naslovu se bo verjetno marsikdo obregnil, rekoč: »Že spet pooblastila in lovski čuvaji.« Nič hudega, več kot je napisanega in spregovorjenega o pooblastilih naših čuvajev, tem bolje je za naše zavedanje, pogovor, usposabljanje in delo. Na članski spletni strani Lovske zveze Slovenije (LZS) je v zavihku Usposabljanje lovskih čuvajev dodane nekaj nove, zanimive, poučne in nam potrebne vsebine. Vabim vas, da jo pogledate.

Pooblastila čuvajev in nadzornikov pri nas

Marsikateri lovec slovensko krovno lovsko organizacijo in njene aktivnosti primerja s tujino. Zato sem se odločil, da bom v tem članku navedel nekaj dejstev o lovskih čuvajih v tujini.

Najprej pa preglednica, v kateri se lahko seznanimo z nekaj pooblastili lovskega, ribiškega čuvaja in naravovarstvenega nadzornika pri nas.

Avstrija in Nemčija

Avstrijska zvezna zakonodaja v svojih aktih določa, da mora imeti vsako lovišče najmanj enega lovskega čuvaja na 1000 ha. Lovski čuvaji so strokovnjaki za lovstvo in divjad, imajo status javnega

skrbnika in s tem posebna pooblastila, pa tudi nekatere policijske dolžnosti. Med opravljanjem službe so uradne osebe, ki opravljajo nadzor, nosijo službeno lovsko obleko v rjavo-zeleni barvni kombinaci-

ji. Kot organi za zaščito lova in divjadi imajo policijska pooblastila, in sicer da opozarjajo osebe, opravijo identifikacijo osebe, ki v lovišču lovi neupravičeno, ugotavljajo druge kršitve lovske zakonodaje. V primeru utemeljenega suma imajo pravico ustaviti vozilo in »preiskati« ljudi v vozilu na območju, na katerem delujejo, imajo pa tudi pravico zadržati osebe, ki so kršile določbe lovske zakonodaje. V določenih primerih (okolščinah) lahko osebe, ki so kršile določbe lovske zakonodaje, pridržijo oziroma aretirajo in opravijo ogled prometne nesreče, v kateri je bila povozena divjad. Pri izvajanju nalog (v

Preglednica 1: Pregled pooblastil lovskih čuvajev, ribiških čuvajev in naravovarstvenih nadzornikov pri nas

Pooblastilo	Lovski čuvaji	Ribiški čuvaji	Naravovarstveni nadzorniki
Ustavitev osebe	DA	DA	DA
Ugotavljanje istovetnosti	DA	DA	DA
Opozorilo po Zakonu o prekrških	NE	NE	DA
Začasen odvzem, zaseg in odvzem predmetov	DA	DA	DA
Privedba pristojnemu organu za notranje zadeve	DA	NE	NE
Ustavitev voznika na motorni pogon	NE	NE	DA
Nošenje orožja (v skladu s predpisi)	DA	NE	NE
Fotografiranje in snemanje	NE	DA	DA

Foto: Bojan Avbar

Slovensko krovno lovsko organizacijo in njene aktivnosti marsikateri lovec primerja s tujino (fotografija je simbolična).

Na Madžarskem je v zakonodaji zapisano, da za nadzor in izvajanje predpisanih zakonskih nalog na lovskem območju skrbijo poklicni lovci. To je torej njihova služba in med drugim opravljajo tudi nadzorno-čuvarjsko službo.

izvajanje določenih ukrepov, med njimi za opozarjanje in ugotavljanje identitete (oseb, ki so v lovišču), začasno lahko tudi zasežejo predmete, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za lov. V primeru utemeljenega suma kaznivega dejanja so kot uradne osebe upravičeni celo do tega, da ustavijo vozilo. V dejanjih, ko je utemeljen sum kaznivega dejanja ali če oseba ne sodeluje pri postopku, morajo obvezno obvestiti pristojno policijsko postajo in zaprositi za asistenco policije.

Na Madžarskem je v zakonodaji zapisano, da za nadzor in izvajanje predpisanih zakonskih nalog na lovskem območju skrbijo poklicni lovci. To je torej njihova služba in med drugim opravljajo tudi nadzorno-čuvarjsko službo.

revirju), če je ogroženo njegovo življenje ali življenje tretje osebe, lahko uporabijo tudi strelno orožje.

V Nemčiji imajo lovskočuvarjske službe identično ureditev in sistem pooblastil kot lovskočuvarjske službe v Avstriji. Edina razlika je v nošenju lovske službene obleke (vse zvezne dežele nimajo enakih uniform); ne morejo se namreč dogovoriti o enotni uniformi.

Po nalogah se slovenski, avstrijski in nemški lovski čuvaji ne razlikujejo v veliki meri, saj je njihova prednostna naloga v vseh treh državah predvsem skrb za trajnostno upravljanje z divjadjo in naravo. V Avstriji in Nemčiji na področju lovstva ni krovnega zakona, kot ga poznamo v Sloveniji, temveč je to pravno urejeno z deželnimi zakoni, ki so specifični za posamezno deželo (na primer deželni zakon Koroške). Glavna razlika je v pooblastilih, saj imajo avstrijski in nemški lovski čuvaji enaka pooblastila kot policisti, če so potrjeni oziroma pooblašteni (v Sloveniji imajo lovski čuvaji omejena pooblastila).

Poklicni lovci morajo imeti srednješolsko izobrazbo, opravljen lovski izpit in zapriseči morajo pred pristojnim organom. Ko zaprisežejo, jih pristojni organ

Foto: Pixabay

Ponekod v tujini imajo lovski čuvaji večja pooblastila kot pri nas.

Madžarska

Madžarski zakon predvideva, da za nadzor in izvajanje predpisanih zakonskih nalog na lovskem območju skrbijo poklicni lovci, ki opravljajo vrsto nalog, med drugim tudi nadzorno-čuvarjsko službo.

V Avstriji in Nemčiji na področju lovstva ni krovnega zakona, kot ga poznamo v Sloveniji, temveč je to pravno urejeno z deželnimi zakoni. Glavna razlika med slovenskim ter avstrijskim in nemškim sistemom je v tem, da imajo avstrijski in nemški lovski čuvaji enaka pooblastila kot policisti.

registrira kot poklicne lovce, s čimer si pridobijo poklicno lovsko izkaznico (izda jo organ policije). Pri opravljanju službe nosijo predpisano lovsko uniformo in orožje (izpolnjevati morajo pogoje za posest in nošenje orožja oziroma morajo imeti opravljen izpit iz ravnanja z orožjem). Orožje smejo uporabiti le v okviru zaščite; predvidevamo, da to pomeni v skrajni sili ali silobranu. V času službe so uradne osebe in tako tudi pooblašteni za

Hrvaška

Na Hrvaškem so pristojnosti lovskočuvarjske službe urejene v njihovem zakonu, ki ureja področje lovstva. Osebe, ki opravljajo lovskočuvarjsko službo, morajo biti za to delo usposobljene, kar pomeni, da morajo imeti opravljen lovski in lovskočuvarjski izpit, sposobne morajo biti opravljati lovskočuvarjsko službo in z zakonom določene naloge. Lovski čuvaji

Hrvaški lovski čuvaji so pri opravljanju nalog in pooblastil v svojih loviških precej izenačeni s slovenskimi. Bistvene razlike so pri organiziranosti velikosti čuvajske službe v revirju. Prav tako je razlika v zahtevani izobrazbi.

imajo lovsko in lovskočuvajsko izkaznico, pri opravljanju nalog nosijo predpisano lovsko uniformo. Prav tako morajo izpolnjevati pogoje za posest in nošenje orožja oziroma morajo imeti opravljen izpit iz ravnanja z orožjem. Tako kot slovenski lovski čuvaji imajo tudi hrvaški v času opravljanja službe podobna pooblastila kot pri nas.

Hrvaški lovski čuvaji so pri opravljanju nalog in pooblastil v svojih loviških precej izenačeni s slovenskimi lovskimi čuvaji. Bistvene razlike so pri organiziranosti velikosti čuvajske službe v revirju (v Slovenji en lovski čuvaj na 2000 ha, na Hrvaškem pa upravljavec lovišča določi število lovskih čuvajev (enega ali več), s katerimi sklene pogodbo). Prav tako je razlika v izobrazbi; na Hrvaškem je zahtevana minimalna osnovnošolska izobrazba in pet let lovске prakse, v Slovenji pa ni predpisane minimalne izobrazbe, so pa predpisana najmanj tri leta lovске prakse za izvajanje koncesije lovskega čuvaja.

Ključne ugotovitve

Ugotovili smo, da imajo lovski čuvaji v Avstriji in Nemčiji večja pooblastila in pristojnosti (pooblastila policije)

Foto: Bojan Avber

Ponekod v tujini poklicni lovci skrbijo tudi za nadzorno-čuvajske zadolžitve in vse to je njihova služba (fotografija je simbolična).

pri ukrepanju na posameznih področjih. Na Madžarskem lovskočuvajska služba opravlja zaprisežen poklicni lovec, pooblastila pa so skoraj enaka kot pri slovenskih lovskih čuvajih. Naloge in pooblastila hrvaških lovskih čuvajev so skoraj identična slovenskim, le z majhnimi odstopanji.

Na področju pooblastil lovskih čuvajev bo treba še nadaljevati z delom, prav tako tudi glede drugih pogojev za opravljanje te službe.

Doc. dr. Srečko Felix Kropce

Viri so na voljo pri avtorju.

Komisija za lovskočuvajsko službo odgovarja na vaša vprašanja

Člane obveščamo, da lahko vsa vprašanja s področja lovskočuvajske službe pošiljajo na Lovsko zvezo Slovenije oziroma njen elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si. Odgovore bomo objavljali na članski spletni strani pod zavihkom *Lovskočuvajska služba*. Posamezne odgovore bomo objavili tudi na javno dostopni spletni strani in v glasilu *Lovec*.

Komisija za lovskočuvajsko službo

Foto: Srečko Felix Kropce

MAJ

Že v januarskem prispevku sem napovedal, da bom v rubriki poskusil na podlagi svojega osebnega pogleda in izkušenj sestaviti nekakšen opomnik najnujnejših opravil v mesecu, na katere lovka, lovec ali vodstvo lovske družine naj ne bi pozabili, če želimo, da bo naše delo brez težav. Zavedam se, da je koronavirusna bolezen COVID-19 zelo spremenila in usmerila tok življenja v drugo smer, kot bi si mi to želeli, če te pandemije ne bi doživljali. Zato sem se znašel pred dilemo, kako svetovati v teh razmerah, ki jih prej nismo poznali. Želimo si lahko le, da naj bi predvideni ukrepi, ki preprečujejo širitev virusa, čim hitreje pokazali rezultate in da bo izrečena trditev strokovnjakov, da »nikoli ne bo več tako, kot je doslej bilo«, veljala v najblažji obliki. Glede nasvetov pa predlagam, da dosledno upoštevamo preventivne ukrepe ter sproti sledimo navodilom pristojnih služb in strokovnjakov.

V tej rubriki bom skušal na podlagi svojega osebnega pogleda in izkušenj sestaviti nekakšen opomnik najnujnejših opravil, mimo katerih lovka, lovec ali vodstvo lovske družine naj ne bi šlo, če želi, da bi naše delo potekalo tekoče in brez večjih pretresov.

Štefan Vesel

Iz ustnega sporočila prednikov

Maj najpogosteje povezujemo z vsakoletnim vrhom prebujanja življenja in brstenja narave po končani zimi. To naj bi veljalo tudi za medčloveške odnose. Že vrsto let je to tudi mesec, ki se prebujajo z jutrom prazničnih budnic in množičnih zborovanj ob praznovanju praznika dela. Verjetno pa lahko na ta del razvijanja medčloveških odnosov zaradi znanih razmer kar pozabimo; kako bo z vsem drugim, pa bo pokazal čas, vsaj razmere med pripravo prispevka niso kazale najbolje.

S tem mesecem se odpira nova lovna sezona lova na trofejnega srnjaka in lova na enoletno srnjad. Ob tem se vedno spomnim na nekakšno nepisano pravilo, na katero je nas, mlade lovce, vedno opozarjal naš prekaljeni in spoštovani lovski čuvaj. Neprestano nas je poučeval, da je med starimi lovci veljalo nepisano pravilo, naj lovec nikoli ne »ukrivi prsta« na sprožilcu puške prvi in zadnji dan lova (lovne dobe) na neko divjad in tudi da naj se nikoli ne odpravi na lov na dan vseh svetih (1. november) in na božič (25. december). Odločitev je seveda prepuščena vsakemu posamezniku, je pa primerna vzdržnost pri lovu vsekakor priporočljiva.

Društvena dejavnost

Glede društvene dejavnosti je maj med drugim tudi mesec tako imenovanih delnih občinskih zborov in spomladanskih družinskih posvetov. Kako bo letos zaradi zdravstvenih razmer na celotnem območju Slovenije, si verjetno ne upajo napovedati niti največji optimisti. Pričakuje se, da bo v letošnjem maju društvena dejavnost zaradi izrednih razmer v državi nekoliko zastala.

Lov

Leto leto je po vsem, kar se je začelo dogajati tudi pri nas že februarja in kasneje marca zaradi razglašanih izrednih

razmer v povezavi s pandemijo po okužbi prebivalstva z novim koronavirusom SARS-CoV-2, nekaj izrednega. Glede na potek širjenja nevarne koronavirusne bolezni, ki jo ta virus povzroča, in resnosti razmer ni bilo druge poti, kot da mora družabno življenje za nekaj časa zastati. Upajmo, da se bo širjenje bolezni umirilo do take mere, da bomo lahko poskusili storiti v lovišču vsaj nekaj tistega, kar smo načrtovali za april in maj, še preden nas je zajela omenjena kriza.

Morda je v tem obdobju še pravi čas za nekatera biotehniška opravila v lovišču, ki jih lahko opravimo kot posamezniki. Mednje sodijo tudi manj zahtevna popravila lovskih naprav in objektov. V času izrednih razmer predlagam načrtovalcu in organizatorju (gospodar, vodja delovne skupine itn.), da načrtuje za izvedbo le takšne delovne naloge, ki jih lahko izvajamo kot posamezniki. Pri tem moramo slediti vsem varnostnim priporočilom in ukrepom, ki na splošno veljajo v času epidemije. Poleg tega tudi ne priporočam opravljanja aktivnosti, ki zaradi narave dela sodijo med tako imenovana nevarna dela (delo na višini, delo na težko dostopnih območjih, delo z nevarnim orodjem itn.). O vsakem izhodu in končanju opravil predvidimo obvezno obveščanje gospodarja ali vodje rajona zaradi evidence opravil po programu del in zaradi lastne varnosti pri delu kot posameznika. Pazimo, da se pri delu ne poškodujemo, saj so zdravstvene službe preobremenjene zaradi epidemije in težje nudijo primerno oskrbo morebitnemu ponesrečencu.

Za vzdrževanje obstoječih kaluž in dru-

Vse foto: Štefan Vesel

Ocenjevanje srnjaka v naravi je razmeroma zahtevna naloga in hkrati nezanesljivo dejanje. Pa vendarle se moramo še pred odločitvijo za strel prepričati, ali bo dejanje lovsko pravično (skladno z letnim načrtom odvzema po starostnih kategorijah in z načeli etičnega kodeksa).

Prevzem odgovornosti ob povozu divjadi

Po 6. odstavku 54. člena *Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1)* za škodo na divjadi in vozilu, ki jo povzroči trk divjadi in premikajočega se vozila, odgovarja upravljavec lovišča (to je lovska družina), če se ugotovi, da je škoda nastala zaradi opustitve ustreznih dejanj upravljavca. Če pa se ugotovi, da voznik ni vozil v skladu s predpisi, je za škodo odgovoren voznik vozila. Ob končni ugotovitvi, da sta tako lovska družina kot tudi voznik avtomobila storila vse potrebno, da škoda ne bi nastala, škodo poravnava vsak od vpletenih.

Z omenjeno problematiko nas je s podrobno razlago seznanil **Mihael Kersnik** v Lovcu, št. 5/2016 (str. 236–238). V omenjenem članku je avtor posebej opozoril upravljavca lovišča in ga nagovoril, da bi obveščal upravljavca cest, občane in še posebno voznike, da bi v sodelovanju z LZS o tej problematiki pogosteje ozaveščali o nevarnostih na določenih odsekih. Glede tega avtor tudi meni, da bi bilo voznike smiselno ozaveščati tudi o pomenu (še posebno voznike, ki pogosto vozijo na kritičnih območjih) ustreznih zavarovanj svojih vozil pri zavarovalnicah (na primer kasko, delni kasko s kombinacijo, AO plus s kombinacijo).

Mesto prometne nesreče moramo takoj zavarovati. Lovec iz lovske družine, ki deluje na območju prometne nesreče, naj čim prej usmrti zelo poškodovano divjad tako, da divjadi prepreči nepotrebno trpljenje. Pri tem moramo biti še posebno previdni, da ne ogrožamo okolice in morebitnih navzočih ljudi. Šele nato nadaljujemo z ugotavljanjem odgovornosti. Kadar se ugotovi, da sta lovska družina in voznik motornega vozila storila vse potrebno, da škoda ne bi nastala, vsak od vpletenih poravnava svoj del škode.

gih vodnih virov je že davno prepozno, saj moramo dosledno slediti strokovnim načelom ohranjanja biotske pestrosti in zato obnovitvena in vzdrževalna dela na teh objektih opravljati izključno v obdobjih zunaj razmnoževalnih ciklov dvoživk in drugih živali, to je predvsem pozno jeseni

ali pozimi. Je pa še smiselno, da primemo za orodje, če smo v letnem načrtu načrtovali popestriti (povečati) število kaluž v lovišču. Ta aktivnost je še posebno priporočljiva v loviščih z manj površinskih voda, še posebno, če se v lovišču pogosto pojavljajo divji prašiči. Ne pozabimo pa,

da strokovnjaki priporočajo vzdrževati do tri kaluže na 1.000 ha gozda. Pri tem moramo preprečiti vsakršen vnos ali iztekanje slane v vodne vire. Zato tudi izdelava ali nameščanje solnic v neposredni bližini kaluž ni dovoljeno. Če se je kateri vodni vir posušil, ga poskusimo obnoviti še pred poletjem. Ukrep je še posebno smiseln v loviščih na izrazito kraških območjih.

Morda v vseh območjih lovišč še ni prepozno za opravila, s katerimi bi izboljšali pašne površine. Tako lahko na zapuščenih travnikih in pašnikih poskušamo izravnati površino z ustrežno kmetijsko mehanizacijo. V zdajšnjih razmerah (glede na zamujeni čas zaradi omejitve gibanja in aktivnosti) je težko ujeti čas za nazaj, saj je cikel narave potekal letnemu času in drugim sezonskim razmeram primerno. Preostane nam le možnost, da v lovišču bolj kot posamezniki poskušamo le tu in tam postoriti kaj za izboljšanje življenjskih razmer za divjad. Morda ob vsem ni odveč opozorilo, da morajo biti vsa omenjena opravila predvidena v letnih načrtih lovišča.

V uvodu sem omenil, da se s tem mesecem nekako odpira nova lovna sezona lova na trofejnega srnjaka in na enoletno srnjad. Tudi pri tem nas čakajo korenite spremembe glede na krizo, ki jo je povzročil COVID-19. Slediti moramo navodilom pristojnih služb, spoštovati ključna pravila in delo, še posebno ob morebitni upletitvi

Z uporabo ustrezne kmetijske mehanizacije lahko razmeroma preprosto in učinkovito izboljšamo pašne površine za divjad. Na fotografiji primer obnove in obdelave pred tem zaraščene gozdne jase s prekopalnikom – sekljalnikom (»mulčerjem«).

divjadi, varno opraviti. Pri tem nikakor ne smemo pozabiti na zagotavljanje medsebojne varnostne razdalje 2 m. V zbiralnico divjačine vstopajmo posamič in ne v skupini. Pri delu uporabljajmo zaščitne rokavice in zaščitno masko. Med delom skrbimo za vzdrževanje osebne higiene, še posebno rok. Z delom končamo šele, ko smo prostor dobro očistili ter razkužili opremo in predmete, s katerimi smo bili v stiku. Sicer pa lahko le upamo na čimprejšnji konec družabnih omejitev pri delih in tudi na izhod iz gospodarske krize, ki bo zagotovo sledila.

Preprečevanje izgub

V razmerah, v katerih smo se znašli, je težko presoditi in se odločiti, kateri aktivnosti – glede na izkušnje iz prejšnjih obdobj – nameniti večjo pozornost. Predlagal bi, da je treba nadaljevati z ukrepi za preprečevanje izgub divjadi. Še vedno ocenjujemo, da je delež naravnih in tudi nenaravnih izgub prevelik. Strokovnjaki bi si želeli opraviti čim več zanesljivih ocen in raziskav, vendar brez našega sodelovanja ne bo vidnega uspeha.

V ta namen imamo na spletni strani Lovske zveze Slovenije (LZS) odprt zavihek *Povoz divjadi*, prek katerega lahko vzpostavimo povezavo in se vključimo (ob jasno izraženi želji odgovorne osebe lovske družine/upravljalke lovišča) v delovanje lovskega informacijskega sistema *Lisjak* (več o tem najdete v glasilu *Lovec*, 7–8/2019, str. 337–338). S pomočjo te povezave pooblaščen oseba – lovec, ki je v lovišču določen za evidentiranje povozov divjadi in lahko hitro pride na kraj povoza – redno vnaša podatke o povozu divjadi in drugih živalskih vrst na območju svojega lovišča (dostop do aplikacije je prek ikone *Povoz divjadi* ali na povezavi <https://odvzem.lovska-zveza.si>). Aplikacija je podatkovno povezana z *Lisjakom*, kar pomeni, da je vnašanje podatkov po tej poti povsem enakovredno vnosu v *Lisjak*, le da zapis po pregledu podatkov in ob morebitnih dopolnitvah zaključimo informatik ali gospodar lovske družine (natančna navodila na <https://www.lovska-zveza.si/note/613/lzs/informacije/obvestila>). Omenjeno nadgradnjo lovskega informacijskega sistema *Lisjak* koristno uporabljajo tudi upravljavci cest pri analizi in določanju kritičnih odsekov cest različnih kategorij. Službe, odgovorne za postavljanje opozorilnih znakov, najprej skrbno izberejo omenjene kritične odseke, nato pa poskrbijo za ustrezne rešitve za zmanjšanje povozov divjadi (postavitve modrih odsevnikov, zvočnih odvrtač, ustreznih prometnih znakov pred kritičnimi točkami itn.) tudi brez naših zahtev.

Lovski informacijski sistem *Lisjak* upravljavcem lovišč na spletni strani LZS

ponuja možnost vpisovanja in javljanja predlogov in pripomb. Tak način se je na določenih območjih že dobro uveljavil, zato je priporočljivo, da to možnost uporabijo tudi vsi tisti, ki tega še niso izkoristili, saj lahko tako preprečijo marsikatero nevšečnost.

Odnosi z javnostmi

Lovci moramo opozarjati druge uporabnike prostora, še posebno kmetovalce, na ranljivost prostoživečih živali v času kotitve, gnezditve in vzrejanja divjadi in drugih prostoživečih živali. V ta namen

ali že poleženih mladičev zaradi košnje v zgodnjem obdobju vegetacije. Zato se še naprej trudimo pred košnjo s šolanimi psi nekajkrat preiskati travnike, ki jih po navadi kmetje kosijo najprej. Rana košnja terja izjemno velike izgube, ne le mladičev srnjadi in jelenjadi, pač pa tudi veliko drugih živali. Tovrstne izgube lahko preprečujemo z uporabo ustreznih odvrtač in tehnik izvedbe košnje. Veliko bomo dosegli že s tem, da kosca prepričamo, da bo s košnjo začel na sredini travnika in nadaljeval proti obrobju. Košnja, še posebno nekaj zadnjih pasov, naj poteka z zmanjšano hitrostjo od siceršnje in ob

Vse prepogosto smo priča primerom, ko naključni obiskovalec osrednjega življenjskega prostora divjadi preprosto ne razume, da najdeni nekaj dni star mladič srne ali košute (na fotografiji), odložen v travi ali kritju gozdnega roba, ni zapuščen, ampak povsem naravno nemočen in tiho čaka, da ga bo prišla podjiti njegova mati.

je LZS natisnila plakate, katerih namen je ozaveščati širšo javnost, obiskovalce narave in kmetovalce ter nanje vplivati, da bodo razumeli in sodelovali pri zaščiti mladih in neobglenih živali, na katere pogosto naletijo ob sprehodih ali delu v naravnem okolju. Vedno znova je treba opozarjati na možnost najdbe odloženih mladičev srn v travi ali na gozdnem robu. Žal še vedno večina obiskovalcev naravnega okolja, ki je hkrati tudi osrednji življenjski prostor srnjadi, preprosto ne razume ali pa ne ve, da najdeni nekaj dni star srnji ali jelenji mladič v travi ni zapuščen, ampak povsem naravno in mirno čaka, da ga bo prišla podjiti skrbna mati, ki se bo potem spet umaknila.

V času zgodnje košnje so še posebno ranljivi poleženi mladiči parkljarjev ali izvaljeni mladiči ptic. Kljub velikim naporom in prizadevanjem lovcev ter tudi nekaterih drugih sodelujočih naravovarstvenikov smo vsako leto še vedno priča preveč primerom uničenja gnezd

povečani pozornosti voznika. Na tak način lahko še pravočasno preprečimo divjadi, da bi se nagnosko pritajila (pritisnila ob tla) in zadržala v sredini travnika ter jo lahko pravočasno prepedimo z ležišča, ko bo imela za beg še dovolj kritja v bližnjem obrobju gozda. S pomočjo pokošenih šopov trave lahko mladiča srnjadi tudi prenesemo v primerno kritje v bližini.

Lovci naj kmetovalce in druge uporabnike naravnega okolja poučujejo in jim hkrati priporočajo, da lahko najdenega mladiča prostoživečih živali prenesejo z izpostavljenega ležišča in odložijo nekje v bližini na varno in v primerno kritje. V takem primeru jim je treba tudi razložiti, zakaj se ne smejo dotikati mladičev z nezaščitenimi rokami. Nepoučenim je treba razložiti, da z neposrednim dotikom rok svoj vonj prenesejo na mladiča in povzročijo nepopravljivo škodo. Takšnega mladiča namreč srna zaradi vonja po ljudeh najpogosteje ne bo več sprejela.

Štefan Vesel

KRATKI MAGNUMI IN NJIHOVA BALISTIČNA UČINKOVITOST (3. del)

Z razvojem nabojev so se iz prvih magnumov razvili kratki magnumi, ki skoraj dosegajo lastnosti izvornih magnumov, a jih lahko uporabljamo v krajših risanicah s krajšimi zaklepi. Njihov nastanek in razvoj sta tudi bolj poučenim lovcem manj znana. Njihova značilnost je razvidna že iz imen: *Winchestrov kratki magnum* (*Winchester Short magnum – WSM*), *Winchestrov super kratki magnum* (*Winchester Super Short Magnum – WSSM*), *Remingtonov ultra magnum za kratke zaklepe* (*Remington Short Action Ultra Magnum - RSAUM*) in *Rugerjev kompaktni magnum* (*Ruger Compact Magnum – RCM*). Vse lahko uporabljamo v zelo kratkih zaklepih (.308 Winchester). Nekateri jim pripisujejo boljšo učinkovitost, boljši izkorest. Njihovo zgodbo spoznajmo v nadaljevanju.

Zgodovina »krajših« magnumov

Ko govorimo o prvih kratkih magnumih, se spet vrnimo v čas poznih 1950-ih, ko je najprej podjetje **Winchester** skrajšalo in prilagodilo tulec naboja .300 *Holland & Holland Magnum*; nastali so 264, .300, .338, in .458 *Winchester Magnum*. Podjetje Remington je leta 1962 sledilo s svojimi 7 mm, 8 mm in .416 *Remington Magnum*. Vsi omenjeni so nastali na osnovi .300 *Holland & Holland* (oziroma .375 *Holland & Holland*) in so bili prirejeni, da so delovali v zaklepu običajne dolžine, ki ga uporablja tudi razširjeni naboj .30-06. A to še niso bili tisti pravi »kratki magnumi«, o katerih pišem v tem prispevku.

Američana **Roy Gradle** z naboji 7 mm *Gradle Express* (1950.) in **Fred Wade** z nabojema 7 mm *Wade Super Seven* in .300 *Wade Magnum* (1962.) sta priredila tulec .348 *Winchester*. Glede velikosti so bili njuni naboji povsem identični zdajšnjim kratkim magnumom.

Leta 1965 je podjetje **Remington** z nabojem .350 *Remington Magnum* predstavilo koncept kratkega magnuma (ang. short magnum). Za osnovo mu je bil skrajšan tulec 7 mm *Remington Magnum*. Namen .350 *Remington Magnum* je bil preseči delovanje naboja .358 *Winchester*. Obenem je Remington predstavil še 6,5 mm *Remington Magnum*, ki je presegel moč naboja 6,5 x 55. Oba sta bila zasnovana tako, da ju je bilo mogoče uporabljati v še krajših zaklepih, primernih za naboj .308 *Winchester*. Osnovni tulec .375 *Holland & Holland* se je tako s skrajšavo na samo 55 mm približal svojemu praktičnemu minimumu. Omenjena novinca nista postala uspešna. Razvoj kratkih magnumov je zastal za skoraj 40 let.

Izjema je bil **John Lazzeroni**, ki je poleg

Slika 1: 7,82 Lazzeroni Patriot

vrste dolgih magnumov (*Warbird*, *Titan*, *Scramjet*, *Firebird*) ustvaril tudi nekaj kratkih (6 mm *Spitfire*, 6,5 mm *Phantom*, 7,21 mm *Tomahawk* in 7,82 mm *Patriot*). Najbolj znan je bil njegov 7,82 mm **Patriot**, katerega nastanek sega v obdobje 1995–1997 (slika 1). Ovira razširjenosti so bile drage risanice. Strelivo in krogelni kalibri so bili licenčno zaščiteni in jih ni smel proizvajati nihče drug.

Prvi kratki magnumi

V obdobju 1999–2000 je Remington predstavil svoje super magnume pod kratico *RUM* (*Remington Ultra Magnum*). Sočasno je na osnovi tulca .404 *Jeffery* razvijal drastično skrajšano verzijo nabojev za uporabo v kratkih zaklepih. Namen je bil zgolj doseči (in ne preseči) balistične značilnosti izredno priljubljenih puškovnih kalibrov 7 mm *Remington Magnum* in .300 *Winchester Magnum*. Nastala je nova linija nabojev *Remington Short Action Ultra Mag* s kratico **SAUM**.

Skoraj sočasno je leta 2001 Winchester zadel žeblico na glavico s predstavitevijo svoje linije nabojev **WSM** (*Winchester Short Magnum*). .300 *WSM* in 7 mm *WSM* sta imela natanko enak cilj kot Remingtonova .300 in 7 mm *Short Action Ultra Magnum*. Zasnovana sta bila na osnovi znatno krajšega tulca .404 *Jeffery*. Winchester je začel tržiti svoje nabo-

je *WSM* približno šest mesecev pred Remingtonovimi naboji *SAUM*. Tako si je zagotovil vodstvo v prodaji in prepoznavnosti, ki traja še dandanes. Winchester je predstavil tudi naboj .270 *WSM*, ki edini od serije *WSM* presega lastnosti svojih vzornikov, v tem primeru kalibra .270 *Winchester*.

Ker je Winchester ugotovil, da je (s tako dolžino tulca in prostornino) spodnja meja serije *WSM* naboj .270 *WSM*, zgornja pa .325 *WSM* (8 mm), je pozneje predstavil še linijo krajših super kratkih magnumov (ang. Super Short Magnum ali *WSSM*). Le-ti imajo za osnovo že tako kratek tulec *WSM*. To pravzaprav niso pravi magnumi, saj samo podvajajo balistične lastnosti standardnih nabojev. .223 *WSSM* je balistično enak .220 *Swift*, .243 *WSSM* podvaja 6 mm *Remington*, .25 *WSSM* pa naj bi bil podoben naboju .25-06 (sliki 2 in 3).

Nastanek .300 Winchester Short Magnum (WSM)

Uradno je .300 *WSM* nastal leta 2001 z združenimi močmi podjetij **Winchester Ammunition**, **Browning** in **Winchester/USRAC**. Toda le malo ljudi ve za dogajanje pred tem. **Rick Jamison** je znan strokovnjak s področja streliva ter notranje in zunanje balistike. Je avtor mnogih člankov z lastnim balističnim laboratorijem. Razvil je koncept »debelih in kratkih« kalibrov, ki imajo lastnosti magnumov, a jih je mogoče uporabljati v kratkih zaklepih. Seveda ni bil prvi, saj so se podobni naboji že pojavili – prvi pa je ta koncept opisal in ga od leta 1997 do 2004 patentiral. V enem izmed patentov¹ je Jamison jasno zapisal, da je namen »kratkih debelih nabojev« izboljšana učinkovitost v kratkih

¹ Patent, izdan 26. oktobra 1999, št. 5.970.879.

Slika 2: WSM in WSSM naboji: .223 WSSM, .243 WSSM, .25 WSSM, .270 WSM, 7 mm WSM, .300 WSM, .325 WSM

Slika 3: .300 Winchester Magnum, .300 WSM, .308 Winchester, .223 Remington

zaklepkih. Opisal je vsa ključna razmerja med dolžino in širino tulca, od dna do rame. Opisal je izboljšano krivuljo tlaka in pojasnil, zakaj je geometrija teh nabojev tako pomembna. Več smodnika bližje netilki pripomore k boljšemu vžigu, k enakomernemu izgorovanju in boljšemu izkoristku. Dolga cev kljub polnitvam magnum ni več tako potrebna. Nihanja tlakov so manjša, s tem pa nihanje hitrosti od strela do strela. Vse to pripomore k večji natančnosti (slika 4).

Jamison je najprej stopil v stik s podjetjem **Ruger**, ki je privolilo, da bo izdelovalo orožje, če bo prepričal podjetje **Olin-Winchester**², da izdela strelivo. Na srečanju med navedenimi leta 1997 je Jamison podjetju Olin-Winchester na 62 straneh posredoval vse načrte in izsledke testiranja. Podjetji Olin-Winchester in Ruger sta poimenovali koncept nabojev s kratico *JRW*, ki označuje začetnice udeležencev: **Jamison**, **Ruger** in **Winchester**. Jamison je nakazal, da pričakuje delež od prodaje, saj je prijavil patente, v raziskave pa vložil veliko časa in denarja. Medtem ko je podjetje Ruger že leta 1998 dalo pisno zavezo, da bo del dobička od prodaje orožja prejel Jamison, je pri podjetju Winchester ostalo le pri obljubah.

Leta 1998 so iz podjetja Olin-Winchester pisali Jamisonu, da mu ne bodo plačali in da pričakujejo ekskluzivno licenco za izdelavo in prodajo vseh nabojev *JRW* in kalibrov, sicer ne bodo nadaljevali. S tem se Jamison seveda ni strinjal. Kljub temu je Olin-Winchester dokončal priprave za nov naboj *JRW*, znan kot .300 *JRW*.

² Takratno krovno podjetje različnih podružnic.

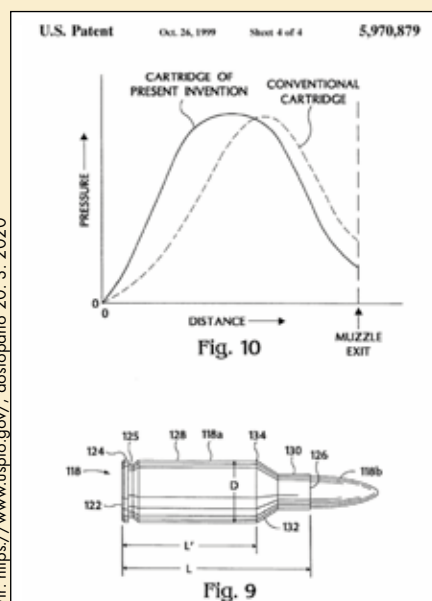
Podjetje Olin-Winchester je februarja 1999 celo organiziralo lov, na katerem je nameravalo predstaviti .300 *JRW*. Ker dogovor ni bil sklenjen, je bil projekt *JRW* ustavljen decembra 1999.

Podjetje Olin-Winchester je kmalu, kljub Jamisonovim protestom, septembra 2000 najprej naznanilo in v začetku leta 2001 predstavilo krogelni kaliber z imenom .300 *WSM*. Ker je bila serija *WSM* kopija patentiranega koncepta, je Jamison vložil tožbo in jo leta 2005 tudi dobil.

Koncept kratkega »debelega« tulca

Kaj je resnična prednost kratkega debelega tulca? V 1970-tih sta v ZDA **Ferris Pindell** in dr. **Louiss Palmisano** zasnovala naboj na osnovi .220 *Russian* (ki ima osnovo v 7,62 x 39) in ga imenovala .22 *PPC* (*Pindell-Palmisano Cartridge*). Ko sta leta 1976 z njim začela zmagovati na tekmah »benchrest«, svet preciznega streljanja ni bil več enak. Na osnovi .22 *PPC* so pozneje nastali 6 mm *PPC* in nekaj Remingtonovih nabojev »benchrest«, vendar koncept kratkega debelega naboja ni prodril v svet lovskih nabojev.

Ko se je omenjeni koncept začel pojavljati v lovskem orožju, je prevladovalo mnenje, da lahko »kratki debeli naboj« presežejo naboje, ki imajo večjo prostornino. Skozi zgodovino nastanka kalibrov so se stalno pojavljale trditve o »čudežnih« lastnostih nekega kalibra, ki so se največkrat izkazale za pretirane. Eden od primerov je »izboljšano« delovanje nestandardiziranih (ang. »wildcat«) nabojev, npr. kalibra 7 mm *STW*, ki je dosegal zelo velike hitrosti. Ko so ga leta 1996 pri **SAAMI** standardizirali, pa so ugotovili, da so tlaki zelo presegali dovoljene. Ko so ga uvrstili v meje dovoljenih tlakov, se je izgubila tudi tista »čudežna« hitrost.

Slika 4: Izsek iz patenta Ricka Jamisona

Prostornina, tlaki in ekspanzijsko razmerje

Ob enakem delovnem tlaku imata naboja z enako prostornino enako zmogljivost. To si predstavljamo kot prostornino dveh motorjev, ki delujeta na enakih obratih. V tulec .300 *WSM* gre 80 grainov vode (5,18 grama), v tulec .300 *Winchester Magnum* pa 93,8 (6 gramov). Kaliber .300 *WSM* skoraj dosega lastnosti kalibra .300 *Winchester Magnum*, kar doseže z 8–10 % manj smodnika. Kako? Eden od razlogov je rahlo višji delovni tlak .300 *WSM* (440.00 MPa oziroma 65.000 PSI), kot ga ima .300 *Winchester Magnum* (340.00 MPa oziroma 62.350 PSI³).⁴ Razlog, da so lahko povišali tlake, so precej manjša nihanja tlakov; to omogoča, da povprečje tlakov desetih zaporednih strelav varno ostane 10 % pod največjim dovoljenim tlakom naboja.

Vendar pa na učinkovitost dejansko vpliva učinkovitejša izgorovanje smodnikov. Pri tem ima veliko vlogo **ekspanzijsko razmerje**. Ekspanzijsko razmerje (R) je razmerje med skupno prostornino v orožju (prostornina cevi in naboja) v razmerju do prostornine naboja. Pri kratkih magnumih pa je »R« boljši kot pri »dolgih«.

Prednosti kratkih magnumov

– Učinkovitejše izgorovanje smodnika

Kratki tulci omogočajo boljše in konstantnejše izgorovanje smodnika z minimalnimi nihanji hitrosti. Daljše cevi in večje količine smodnika niso več potrebne za doseg neke hitrosti. Ameriški proizvajalec krogel **Sierra Bullets** navaja, da ima .300 *WSM* izjemno majhna odstopanja hitrosti in da so imele njihove najboljše polnitve pri petih strelah odstopanja samo od 1.5 m/s do 6 m/s. Balistični laboratorij podjetja **Nosler** je za testiranje natančnosti lažjih krogel dolgo uporabljal .308 *Winchester* ter .30-06 in .300 *Winchester Magnum* za težje krogle. Zdaj zaradi minimalnih odstopanj za vse teže krogel uporablja le še .300 *WSM*.

– Manjši odsun

Učinkovitejše izgorovanje manjših količin smodnika omogoča manjši odsun. Razlog je tlak na ustju, zato je na primer odsun .300 *Weatherby Magnum* dvakrat večji od .30-06, a ima le 20 % višjo hitrost. Razlog za nekaj manjši odsun je tudi nekaj manjša hitrost. Vse to pa se izniči, če je puška dejansko lažja. Zaznavanje razlike v odsunu je tako bolj odvisno od posameznika in ergonomije puške.

– Učinkovitejše reducirne polnitve

Allan Jones, takratni vodja balističnega laboratorija v podjetju **SPEER**

³ Po Vihtavuori priročniku za polnjenje, št. 3.

⁴ Megapascal (MPa), metrična oznaka za tlak, PSI imperialna oznaka za tlak (ang. Pound-force per Square Inch).

in avtor več prispevkov s področja ponovnega polnjenja, v prispevku leta 2009 omenja, da so jim kratki magnumi omogočili nekaj, kar prej ni bilo mogoče v običajnem »dolgem«¹ tulcu magnum. Ugotovili so, da krajši debelejši tulec omogoča zelo učinkovite zmanjšane polnitve, kar je bilo prej izjemno težko doseči. Jones omenja tudi, da so bile potrebe po nežnejšem strelivu običajnih magnumov kar velike, novi magnumi pa so jim to omogočili.

– Geometrija tulca

Ostra ramena tulcev pripomorejo k natančnejšemu naleganju v ležišču/čelni zračnosti – to pripomore k natančnosti. Ni več zunanega pasu, ki sicer ne moti, a je že dolgo nepotreben.

– *Krajši zaklepi, lažje puške, togost = natančnost*

Krajši zaklep pripomore h kompaktnosti puške in obenem zmanjša težo puške vse do četrtr kilograma. Za kompaktnost pa daje zelo dobre učinke. Kratki zaklepi in krajše cevi so bolj togi, kar pripomore k natančnosti. V lovski puški bomo to morebitno razliko težje opazili.

Pomankljivosti kratkih magnumov

– *Težje krogle zavzamejo prostor v tulcu*

Če želimo v kratkem magnumu uporabiti težjo kroglo (na primer 13 g .300 WSM ali 11,3 g .7 RSAUM), zadek krogle seže globoko v tulec in mu tako zmanjša prostornino, namenjeno za smodnik. To se dogaja tudi pri .300 Winchester Magnum in .300 Weatherby Magnum. Jones omenja, da je bila v začetku njihovih preizkušanj (leta 2009) hitrost 13 g krogle le malo večja kot iz .30-06. V prispevku iz leta 2018 je Jones popravil to ugotovitev, ker dandanes .300 WSM s 13 g kroglo in novimi smodniki zlahka preseže 860 m/s. Eden od razlogov, da se je koncept kratkih magnumov dobro uveljavil šele po letu 2000, je nastanek kakovostnih lovskih krogel, ki ne potrebujejo velike mase, da učinkovito delujejo tudi na večjo divjad. V preteklosti je lovec, ki bi želel loviti največje jelene na primer s 7 mm Remington Magnum, izbral težjo, 11,3g kroglo (175 grs), v .300 Winchester Magnum pa 13 g (200 grs). Težja krogla enostavne zgradbe je kljub drobljenju zagotavljala ostanek mase, ki je omogočal prodornost. Napredek na področju lovskih krogel omogoča, da tudi za večjo divjad v teh dveh kalibrnih seveda v .300 WSM/7 RSUAM brez težav uporabimo lažjo, konstrukcijsko boljše kroglo, ki bo brez težav opravila enako delo. Zaradi višje hitrosti bo imela celo položnejšo krivuljo leta ter zaradi lažje krogle manjši odsun.

– *Debelejši tulec*

Pri manj tekočem vstavljanju naboja ima občasno težave samo .300 WSM, medtem ko pri .300 RSAUM z rahlo drugačno geometrijo tulca ni težav. Razlika med njima z enako maso krogel je samo 17 m/s na račun .300 WSM, za katerega je veliko več izbire streliva kot za .300 RSAUM. Lane Pearce navaja, da mu je kot inženirju bolj všeč RSAUM z daljšim vratom in boljšim izkoristkom, saj ima WSM sicer 2–3 % večjo hitrost kot RSAUM, vendar za to potrebuje 10 % več smodnika. V nekaterih nabojnikih risanic je debelina tulca razlog, da gre v nabojnik en naboj manj.

Učinkovitost super kratkih (WSSM) in kratkih (WSM, RSAUM) magnumov

Jones omenja, da je .223 WSSM najmanjši in hitrejši od zelo hitrega .220 Swift v vseh težah krogel; razlog je večja prostornina tulca, kot jo ima .220 Swift. .243 WSSM je izenačen s 6 mm Remington in le nekoliko boljši kot .243 Winchester. .25 WSSM je skoraj identičen v hitrostih s .25-06 Remington in nekoliko počasnejši, kot je .257 Roberts + P. .270 WSM je le rahlo hitrejši od .270 Winchester. 7 mm WSM in 7 mm RSAUM imata le manjšo prednost kot .280 Remington (ali nam znani 7 x 64 Brenneke) in skoraj dosejata 7 mm Remington Magnum. .300 WSM in .300 RSAUM sta si zelo podobna, po hitrostih pa sodita med .30-06 in .300 Winchester Magnum. Tu je še .325 WSM, ki je od 8 mm Remington Magnum iz leta 1977 počasnejši za 30 m/s.

Jones omenja, da je analiziral vse kalibre od .30-06 do .30-378 Weatherby z isto 11,7 g kroglo v testni 61 cm dolgi cevi in primerjal, koliko smodnika je potrebno, da nastane neka hitrost. .300 Winchester Magnum porabi 37 % več smodnika kot .30-06, da pridobi 13 % na hitrosti. Po drugi strani pa .300 WSM potrebuje le zelo razumnih 14 % smodnika več za 11 % povečanja hitrosti. .300 WSM je imel samo 15 m/s manj povprečne hitrosti kot njegov veliki brat .300 Winchester Magnum – s 14 graini manj smodnika. Prednosti, ki jih Jones pripisuje kratkim magnumom:

– v primerjavi s .30-06 in dolgimi magnumi je povečanje hitrosti linearno s povečanjem smodnika, kar tovarnam streliva in samopolnilcem zelo olajša razvoj polnitev;

– nihanja hitrosti v začetnih, majhnih polnitvah so precej manjša kot pri dolgih magnumih;

– izredno dobro linearno povečanje tlakov pri povečanju polnitev;

– niso izbirični pri uporabi smodnikov in svoje hitrosti dosegajo tudi s srednje hitrimi smodniki;

– precej lažje je izdelati reducirne polnitve (Speer je uporabil AA5744/Lovex D060);

– kdor si sam polni strelivo za .300 WSM ali .300 SAUM, lahko napolni strelivo moči na ravni nabojev .30-30, .308 Winchester, 30-06 do .300 Winchester Magnum.

Zdaj sta na tržišču od kratkih magnumov najpogostejša Winchestrov .300 WSM in v manjši meri Remingtonov 7 SAUM. Preostali iz serije WSM, WSSM in SAUM očitno niso bili dovolj tržno zanimivi, da bi preživeli. V ZDA se vse bolj uveljavlja tudi Rugerjev .300 RCM (Ruger Compact Magnum), katerega dolžina tulca je 53 mm in ima osnovo v dolgem tulcu naboja .375 Ruger. Podjetje Hornady je na osnovi naboja .375 Ruger (ki sta ga razvila skupaj s podjetjem Ruger) zasnovalo še kratki magnum Hornady 6,5 PRC in »običajno dolgi«² .300 PRC (Precision Rifle Cartridge). Oba sta zasnovana prav za strele na daleč (slika 5).

Slika 5: Naboji 6,5 PRC, .300 Ruger Compact Magnum, .300 WSM in »oče«³ kratkih magnumov, .404 Jeffery

Zaključek

S konceptom kratkega magnuma pridobimo rahlo lažjo in rahlo krajšo (2–3 cm) puško, ki ima (ali pa tudi ne) manjši odsun. To ni razlog, da svoj .300 Winchester Magnum zamenjate za .300 WSM, sploh, ker je za .300 WSM na voljo trikrat manjša izbira streliva. Je prednost tega koncepta razlog, da se ob nakupu nove puške magnum odločite za .300 WSM? Mogoče. Sedaj, ko jih poznamo in vemo, kaj zmorejo, je odločitev samo vaša.

Gregor Hodnik

Viri so na voljo pri avtorju.

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: V bližini kraja Frei-höls na Bavarskem je bik pobegnil iz ograde. Kljub večkratnim poskusom lastnika živali in policije, da bi pobeglo žival ujeli, jim ni uspelo. Ker se je vse skupaj dogajalo v bližini avtoceste 93 in železniške proge ter je zato pomenilo potencialno nevarnost za življenje voznikov, se je policija po nekaj dneh odločila, da bo na pomoč poklicala lovca, ki je pobeglo žival ustrelil, lastnik pa je poskrbel za odvoz kadavra.

Pirsch, 4/2020

Kitajska, ZDA: Raziskovalci univerz iz Yanglinga na Kitajskem in Eugene iz Oregona (ZDA) so proučevali razloge za izjemno hitro rast rogovja, še posebno kron rogovja pri nekaterih vrstah iz rodu jelenov. Pri jelenju je najhitrejša rast koščenih delov v živalskem kraljestvu – jelenje rogovje namreč raste s hitrostjo do 1,7 cm/dan. Ugotovili so, da gre v bistvu za nadzorovano rast rakaste tvorbe na kosteh. Ob aktivaciji gena, ki poskrbi za hitro rakasto rast, se hkrati aktivira tudi drugi gen, ki tako rast zaustavlja oziroma prepreči, da bi dejansko nastala rakasta tvorba oziroma tumor. Uspešnost tega gena dokazuje tudi sicer izredno nizka stopnja obolevnosti vrst iz rodu jelenov za rakastimi tvorbami, saj se pri teh vrstah v povprečju petkrat manj pojavljajo rakasta obolenja in tvorbe kot pri drugih vrstah sesalcev. Ugotovitev bi bila lahko pomembna tudi za raziskovalce, ki proučujejo načine boja proti rakavim obolenjem pri ljudeh.

Wild und Hund, 4/2020

Francija: V nekem francoskem kraju je sodišče obsodilo dva lovca na trimesečno pogojno zaporno in denarno kazen v višini 250 evrov, ker sta ujela mladiča divjega prašiča in ga izpustila v svojo 3 ha veliko ograjeno površino. Med ugotavljanjem dejstev je bilo sicer ugotovljeno, da je pred tem bila uplenjena svinja, ki je vodila mladiče, in je bil v bistvu osiroteli mladič. V svoji obrazložitvi je sodišče zapisalo, da s kaznijo ni želelo kaznovati samega odlova osirotele divje živali, temveč preprečiti, da bi lovci

Foto: Pixabay

streljali vodeče živali in bi potem imeli izgovor za ujetje mladičev.

Wild und Hund, 4/2020

Italija: V dolini Susa v pokrajini Piemont, približno 50 km od Torina, se je okoli novega leta kar 90 oseb okužilo z ličinkami trihine (*Trihinella spiralis*). V iskanju vira okužbe so zdravniki ugotovili, da so konec novembra vsi kupili oziroma uživali salame divjega prašiča, ki očitno poprej ni bil pregledan na prisotnost te bolezni. V omenjeni pokrajini sicer že dolgo niso ugotovili okuženosti s to boleznijo, vse od oktobra 2017, ko so jo ponovno odkrili pri divjem prašiču iz kraja Villar Forechiardo.

Wild und Hund, 4/2020

ZDA: Raziskovalci univerze iz Teksasa so ugotovili, da divji prašiči namerno oziroma ciljno ne iščejo gnezd ptic, ki gnezdijo na tleh, ampak jih najdejo med ključnim iskanjem hrane. Doslej namreč ni bilo znano, ali divji prašiči v času gnezdenja namerno iščejo tovrstno hrano, kar bi se naučili z izkušnjami, ali ne. Postavljanje umetnih gnezd in primerjava z območji brez njih je pokazala naključno premikanje divjih prašičev, ki je bilo ena-

ko na obeh območjih. Bistveno pomembnejša je gostota divjih prašičev – pri velikih gostotah teh živali je tudi vpliv na gnezda talnih gnezdilcev bistveno večji kot pri majhnih.

Wild und Hund, 4/2020

Francija: Približno 40 rjavih medvedov (med katerimi je tudi nekaj slovenskih oziroma njihovih potomcev), kolikor jih živi v francoskih Pirenejih, je v letu 2019 uplenilo 1.180 domačih živali, in sicer 1.129 ovc, 4 koze, 14 konj, 32 glav govedu in psa. Za primerjavo: v letu 2018 je ta številka znašala 625.

Wild und Hund, 4/2020

Nemčija: Podatki o prisotnosti nekaterih zajedavcev, ki so nevarni tudi za ljudi (še posebno za lovce, ki so pogosteje v stiku z deli okuženih živali) in ki jih prenašajo mali plenilci (lisice, kune, rakuni, rakunasti psi ...), so izredno zanimivi. Lisica je poleg smrtno nevarne stekline pomembna prenašalka male lisicije trakulje, s katero se lahko okužimo ljudje, seveda pa tudi psi. Na Bavarskem je kar vsaka tretja ali četrta lisica okužena z omenjeno trakuljo. V letu 2018 se je samo na Bavarskem z njo

okužilo 155 ljudi. Raziskovalci iz zvezne dežele Hessen so proučevali okuženost rakunov z vrsto rakunje trakulje (*Baylisascaris procyonis*), ki je ravno tako nevarna za ljudi. Ugotovili so, da je število rakunov, ki so okuženi z omenjenimi zajedavci, zelo veliko – tako so leta 2014 odkrili okužbo pri 31,6 % rakuna, leta 2015 pri 55,2 %, leta 2016 pri 35,2 %, leta 2017 pa pri 41,9 % rakuna.

Wild und Hund, 4/2020

Nemčija: Po uradni razlagi je bila v sredini januarja letos napovedana nogometna tekma mladih nogometašev U-19 na stadionu v bližini Rostoka preložena oziroma prestavljena na drugi stadion zaradi divjih prašičev. Pristojni so namreč sporočili, da je prevelika nevarnost oziroma možnost napada divjih prašičev na igralce. V neposredni bližini stadiona je gozdar s svojim psom poskušal odgnati divje prašiče, vendar so zelo poškodovali psa. Ugotovljeno je bilo, da gre za svinjo s sedmimi ozimci, ki očitno niso nameravali prostovoljno zapustiti svojega bivališča.

Deutsche Jagd Zeitung, 3/2020

Pripravil:

mag. Janko Mehle

LITERARNI NATEČAJ
 3. mesto

Počasi sem se dvigal po slabo izhojeni poti. Nalašč sem jo izbral, saj sem dobro vedel, da na njej ne bom srečal veliko planincev, ker je še poletni nevarna. Že tako nas motijo, tisti dan pa sem sploh želel biti sam. Sam. Zanimiva misel za lovca. Za člana lovske družine, ki naj bi pomenila drugo družino, druženje in zaupanje. Vendar to niso bile misli za tisti dan. Sam v veličini narave, neskončnosti skalovja in neminljivosti

skrivale pot, po kateri sem se namenil. Potiho, z namenom. S strašnim namenom.

Na mestu, kjer je gora preklana, v najstrmejših čerch, sem nad seboj, daleč na visokogorskih pašnikih, zaslišal srnjakovo bokanje. Le kaj ga je splašilo ob tej rani uri? Kmalu pa sem zaslišal značilen zvok, znan vsem planincem in gorskim lovcem. Tok in žvižg, tok in žvižg, tok in žvižg. Udarjanje kamna ob kamen je razkrilo vzrok srnjakovega vznemirjenja. Je on nevede sprožil? Ali pa mi je gora poslala preprost izhod iz vsega?

Kot vkopan sem stal na stezi: z eno roko na puški, z drugo na palici. Zrl sem navzgor proti polici in čakal.

orožje mi je nerodno bingljalo z rame. Pa vendar, moral sem naprej.

Na vrhu stene sem si oddahnil. Za moč in pogum sem potegnil iz prisrčnosti in jo pospravil nazaj, tja, k srcu. Ko sem vstal in pogledal v globino, me je zmrzilo in prešinilo. Začutil sem neslišen klic praznine. Kaj če bi ... Bi bilo res tako hudo? Gora bi vzela tisto, kar sem ji leta jemal.

Nezmotljiv čut plenilca mi je dal vedeti, da nisem sam. Vendar sem stal na odprtem, na vrhu skal, za menoj pa je bilo prebujajoče se platno slikarja jutra. Bolj bi naznanil svojo navzočnost le, če bi naglas pel. Na srečo je bil veter moj zaveznik. Počasi sem počepnil, obrnil glavo proti vrhu gore in strmel. Tam sta

MITJA HRIBAR

Če bi ne imel jage ...

pristnega. Kot duh, resen, jezen in zamišljen, sem se neslišno splazil med tisto najbolj prvinsko, nepokvarjeno in lepo.

Kaj me je gnalo, da sem se izmotal izpod tople odeje, se za to pot odločil sredi delovnega tedna? Vzel sem dopust, namenoma in načrtno. Gnalo me je med vršace, med čist zrak, med neokrnjeno zelenje. Gnalo me je izdajstvo. Izdajstvo najbližjih, prijatelja in še nekoga bližjega, zaupanja vrednega in, kot sem prej mislil, čistega. Nikoli še nisem s tako ihto zavezal pohodnih čevljev. Nikoli še nisem s takim občutkom konca zaprl zaklepa na orožju. Nikoli še nisem šel s takim namenom v goro. *Danes je smrt oblečena v zeleno.*

Potihom sem se bližal vrhu vzpona. Le še malo, pa bom videl zavetišče. Prešinilo me je tisto grozno, skoraj kot ljubosumje. Kaj če je kdo v gori? Z napetostjo skrivnega ljubimca sem pogledal čez preval proti koči. Nobenega avtomobila. Moja si, gora. Vsaj ti si samo moja. Od olajšanja bi poletel. Samo moja. In jaz sem samo tvoj. In tvoj ostanem.

Nisem se ustavljal. Strumno sem zakoral mimo po poti v divjino lovišča. Zgodaj je bilo še. Majer še ni gnal krav v planino, zato je bilo tako tiho. Stisnil sem puško in začutil mrzlo zoro, ki se je nabirala na cevi. Še malo, pa bo dan. V prvih smrekah sem se skorajda izgubil v črnini. Goste veje so ljubosumno

Trenutki so se priklanjali večnosti, ko je tiho požvižgavanje prihajalo vedno bližje. Bližje. Bližje. Zdaj. Poneslo ga je kak meter pred menoj; z močjo starodavnih sil težnosti ga je poneslo v nov dom v dolini pod menoj. Ni mi bilo namenjeno; naprej bo treba. Namenil sem se pod skale. Tja, kjer še gamsi s težavo plezajo, in morda, neznano človeku, dvakrat premisljivo, ali bi se res podali v steno. Tam gori splezam.

Okrog še enega ovinka in znašel sem se pod skalo. Tudi dlake ni bilo na pobočju, tako da sem lahko popolnoma sam občudoval stvaritev narave. Že od nekdaj sem bil navdušen nad barvnimi kontrasti in nekaj najlepšega je videti temno igličevje ruševja na skalnem ozadju, obarvanem s prvimi žarki jutranje zarje. Zrl sem v preprosto mojstrovino, narejeno brez sle po prepoznanju, da gre za visoko umetnost. Buden opazovalec bi si lahko domišljjal, da je na obrazu trde resnosti nekaj počilo. Tam okoli ust se je morda nekaj premaknilo, za trenutek, le za neznamen trenutek, ki v večnosti ne pomeni kaj dosti več kot ščepec prahu na jedilni mizi, pa vendar koga zmoti. In fasada je prvič počila.

Vzpon je bil težak. Ni bilo dolgo, kar sem pokopal prijatelja, planinca, ki je hotel preveč. Gore so njegovi družini vzele najdražje. A sem se neustrašno dvigal. Globeli pod menoj so pridobivale na strahospoštovanju in govoril sem si, da ne smem gledati navzdol. Teža zraka za menoj me je utrujala, pa še

bila, koza in mladič. Brezskrbno sta se pasla na komaj ozelenelih zaplatah nad menoj. Odločil sem se.

Počasi sem se odplazil, po vseh štirih, do prvih mladih macesnov nad komaj sluteno lovsko stezo. Srce mi je nabijalo kri v glavo, želodec se mi je zvil v dve gubi. Vedel sem, da delam narobe, a bilo mi je vseeno. Danes mi je vseeno. Koza in mladič pa sta se kar pasla.

Čutil sem večnost časa v lomljenju skal. Najpočasneje, kolikor je bilo mogoče, sem orožje položil v travo poleg sebe, si snel nahrbtnik in ga položil predse na kamen. Z budnim očesom sem opazoval nič hudega sluteči par pod skalno steno nad menoj. Pomikala sta se na levo, proti večjim površinam trave. Kozlič se je igral s travo, saj mu je mama zagotavljala glavni vir hrane. Pa vendar je privilegij opazovati mlade gamske, ko se igra po pobočju, ko izvaja vratolomne skoke v skoraj navpičnih stenah, kjer bi človeški materi kri zaledenela v žilah, ko bi le pomislila na potomca v njih. A gamsja mati mu ni namenila niti pogleda.

Tisti dan je bil moj moto počasi in previdno. Da me le ne vidita. Vzhajajoči krajec sonca je bil za menoj. Malo verjetni izdajalec me tokrat ne bo naznanil z odsevom v optiki. Obrisal sem si brke, saj je vroč izdihan zrak na njih povzročil pravo poplavo kondenza. Jezno sem odpihnil še zadnjo kapljico z zadnje dlake. Zdaj pa gre zares.

Skozi strelni daljnogled sem poiskal

pravo skalo, potem pa še gamsji par. Nevedoč, da jima nekdo streže po življenju, se je ona mirno pasla, mali pa je poskakoval sem in tja v otroški razposajenosti. A nevarnost preži prav tam, kjer jo najmanj pričakujemo; to me je naučilo življenje. Nož mnogo premnogokrat dobiš od tistih, ki jim najbolj zaupaš. In zakone kršijo tisti, ki jih največkrat upoštevajo. In preživijo tisti, ki največkrat ne čutijo naklonjenosti do preživetja.

Križ strelnega daljnogleda sem počasi premaknil v bližino tarče. Tako je, tarče. Celo nasprotnika. Popolnoma sem raztelesil subjekt pred menoj, v katerega je bila naperjena cev moje puške. Bil je sovrag, izdajalec, vse najhujše, kar si lahko zamisli človeški um. Pogubljen bo, žrtvovan iz razlogov, znanih samo krvniku s prstom na sprožilcu.

Naprožilo je oddalo glasovni znak, da je nared, kmalu zatem, ko sem odpel zakočnico. Vse je bilo v najlepšem redu, le čas ni bil najprimernejši. Križ sem prilepil mladiču za pleča. Odrešil te bom pred zahrbtnostjo odraslosti, pred izdajstvom najbližjih, pred trpljenjem zaradi razočaranj. Kocka je padla in prst se je približal mrzlemu zlatu sprožilca. Pa je imel mali drugačne načrte.

Z mesta se je pognal v zrak, naredil pirueto, na katero bi bil ponosen vsak umetnostni drsalec, pristal na prednjih nogah, se ob dotiku tal z zadnjimi odgnal in se zaletel v mamo. Koza je nejevoljno zmajala z glavo, ga odrinila z nogo in se pasla naprej. A malček ni odnehal. S sveto jezo se je zakadil vanjo, podcenil razdaljo med seboj in njo ter nerodno padel njej pod trebuh, se prevalil in kljubovalno vstal na drugi strani. Če ne bi vedel bolje, bi rekel, da se je na njegovem obrazu zrcalila togota. Če pa bi bil risar stripov, bi mu narisal temen oblak med komaj slutenimi narastki rožičkov.

Fasada je še enkrat počila. Polglasno sem se zasmel in to je bilo dovolj, da sem pridobil kozino pozornost. Obrnila se je proti meni in pazljivo pregledovala pobočje pod seboj. Zavedel sem se teže trenutka in pomembnosti odločitve. Še vedno sem imel mladiča v

križu. In takrat se je zgodil prelom v moji duši. Čisti rez med preteklostjo in prihodnostjo me bo zaznamoval do konca življenja. Odločil sem se pustiti preteklost za seboj in se posvetiti ... Ne vem, sebi? In še nikoli moji prsti niso s tako lahkotnostjo potegnili zakočnice nazaj v varni položaj.

Odložil sem orožje. Naj ga vrag vzame, saj bi skoraj storil neumnost. Skoraj bi zaradi lastne zagrenjenosti zagrešil bedarijo, ki bi mi zagotovo spremenila življenje na slabše bolj, kot bi ga lahko katerikoli človek. Zave-

pobočju. Tistega valjenja ni mogel slišati nihče; bilo je le zame. Z neizmernim olajšanjem sem zrl za namišljenim plazom težav, očitkov in krivde, ko se je tako neslišno valil v dolino, kjer bo brez dvoma počival ob prav tistem kamenju, ki bi me na spodnji poti skoraj zadelo in vzelo s seboj v nezaznamovani grob. Naj počivajo skupaj, je bilo že tako namenjeno, in tako bo najbolje.

Počasi sem se vračal proti koči. Noge so me nosile v novonajdenem zanosu, vendar so mi po dobrem premisleku klecnila kolena. Kaj bi skorajda sto-

Narisal: Igor Pičulin

danje temnega namena izpred nekaj minut mi je obrnilo želodec; pa ni bilo v njem drugega kot malce žolča in sadjevec izpred nekaj minut. Klicanje jelenov je prepričalo kozo, da je zažvižgala in podmladek popeljala na varno.

»Kar pelji ga! Čim dlje ga pelji, mati,« sem zavpil za njima. »Mali, midva pa se vidiva čez nekaj let, ko boš imel sto pik!« sem rjul v gorski mir in jima mahal s klobukom v roki. Še zadnjič je pomolila glavo izza roba, me pogledala, stresla z ušesi, kakor bi mi hotela reči »kreten« in izginila. Slišal sem le valjenje kamenja za njima po melišču, ki sem ga lahko le iz spomina slutil za gorskim robom, in v daljavi zadnji žvižg v slovo.

V tistem trenutku sem se zavedel, da sem lažji. Brezizrazno kamenje resnosti moje fasade je odpadlo in se skupaj z balvani, ki so mi težili srce, valilo po

ril? Kaj bi si skorajda storil? Zavedel sem se, kakšno srečo imam. Ne samo zato, ker sem, osel, preživel plezanje in kotaleči se kamen, ampak kakšno srečo imam, da sem lovec. Da se lahko umaknem na varno pred ljudmi, pred spletkami, pred politiko, pred grožnjami. Da se umaknem v lepoto starodavne narave, kjer vse tako pomembno v betonskem svetu odpade s pleč in samo zadiham.

Po krepkem počitku in izpraznjeni prsirčnici sem se odpravil naprej. Koči sem pomahal v slovo, saj se dolgo ne bova videla, vsaj do takrat, ko bodo kmetje živino prignali v goro. Vrnil se bom na lov z boljšim razlogom. Zavil sem po bregu navzdol proti avtomobilu z lahkim korakom in čisto vestjo, kar je, menim, v današnjem času za marsikoga ob koncu dneva že kar lep dosežek.

Poslanstvo lovca

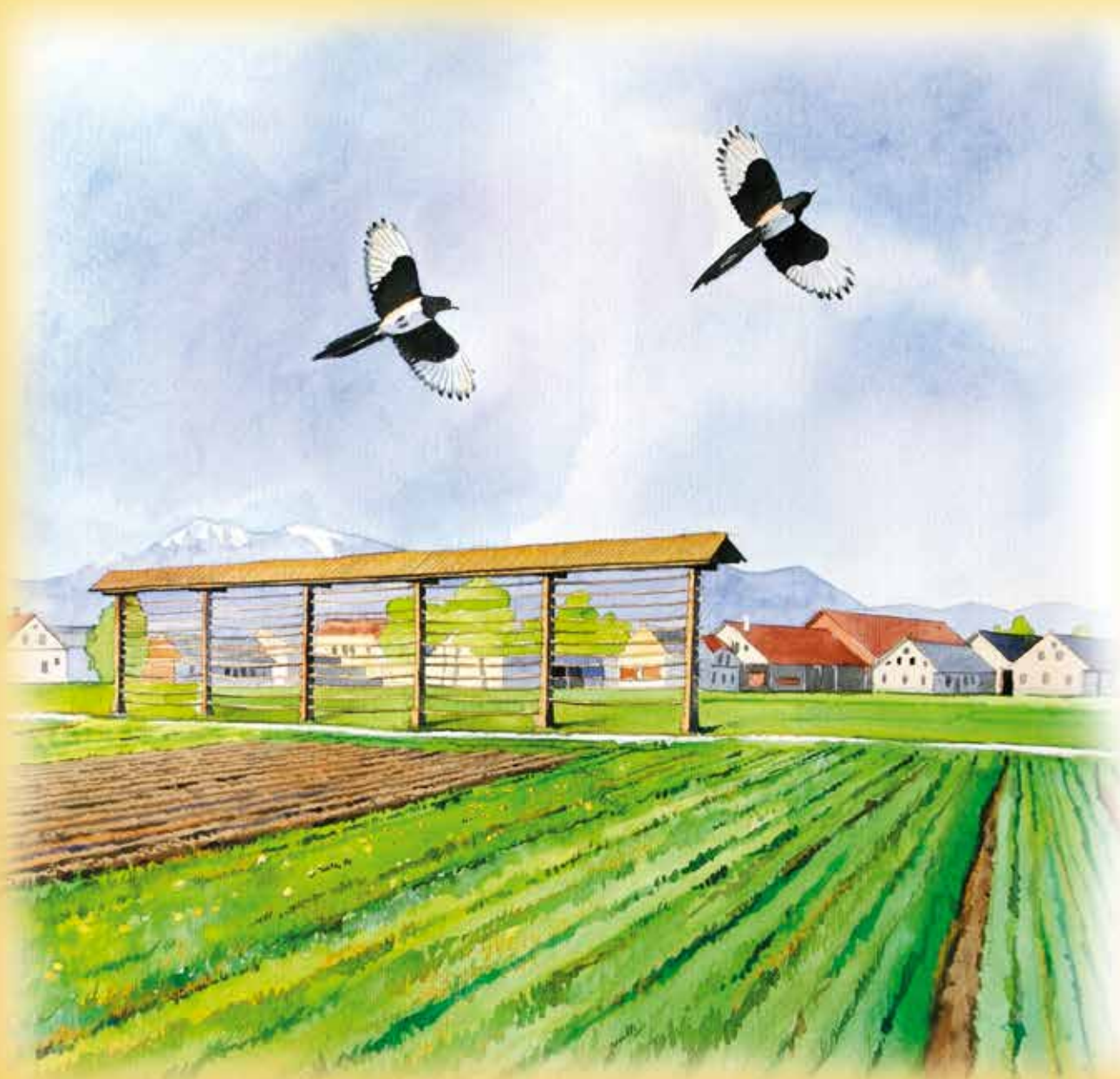
SARA KRNC

Lovstvo ni samo poklic, je poklicanost.
 Biti lovec ni le hobi, je poslanstvo.
 Mi ne verjameš?
 Mar nisi tudi ti samo lovec?
 Seveda si.

Lovec namreč lovi vse življenje.
 on pozna potrpežljivost,
 pričakovanje in tudi razočaranje.
 Lovec si. Vse življenje.

Kot otrok, ki lovi materino dojko,
 kot mladenič, ki lovi svojo izbranko,
 kot mož, ki lovi otroka v igri,
 kot starček, ki lovi spomine preteklih dni,
 in kot angel, ki solze lovi.

Je poslanstvo, ki ga opravljaš z dušo za dušo.
 Je skrb za varnost ljudi in živali,
 poslanstvo za ravnovesje v naravi.
 Lovec si. Vse življenje.

Lovstvo v času epidemije COVID-19

Odgovori na vprašanja, ki se vam porajajo v času epidemije COVID-19.

Ali lahko lovski čuvaj še naprej opravlja svoje naloge?

Da, lovski čuvaj tudi v času epidemije COVID-19 še naprej opravlja svoje naloge, ki jih izvaja v okviru svojih pooblastil in izvajanja javne službe; konkretno to pomeni v lovski družini, ki ima koncesijo in s katero ima lovski čuvaj sklenjeno pogodbo za opravljanje lovskočuvajske službe. Ob tem mora upoštevati priporočila zdravstvene stroke za preprečevanje širjenja epidemije COVID-19.

Ali sme lovec oditi v svoje lovišče, ki je v drugi občini?

Da, lovec sme oditi v svoje lovišče, četudi je v drugi občini, vendar le v lovišče, ki je določeno na lovski izkaznici. Pogoji so, da izvaja zakonsko določene naloge, ki so določene tudi v koncesijski pogodbi. Ob tem mora upoštevati priporočila zdravstvene stroke za preprečevanje širjenja epidemije COVID-19.

Ali lovec lahko lovi na območju druge občine?

Lovec lahko tudi v času epidemije izvaja dela trajnostnega upravljanja z divjadjo, ki jih lahko izvaja sam, tudi v primeru, ko lovišče ni v občini njegovega bivanja. Taka dela so, na primer, zalaganje solnic, manjša popravila lovskih objektov, čiščenje poti in tudi lov, opravljanje pregledniške službe in ocenjevanje škode. Ob vseh naštetih

aktivnostih mora lovec, lovski čuvaj, preglednik, pooblaščen ocenjevalec škode ... upoštevati priporočila zdravstvene stroke za preprečevanje širjenja epidemije COVID-19.

Kako je v primeru morebitnega iskanja obstreljene ali ranjene divjadi?

Iskanje obstreljene ali ranjene divjadi se izvaja, pri tem pa je treba upoštevati vse potrebne ukrepe, kot so primerna razdalja in uporaba zaščitnih sredstev.

Kako poteka delo pooblaščenih ocenjevalcev škode in preglednikov oziroma usposobljenih oseb za prvi pregled divjačine?

Lovci naj v zbiralnico vstopajo posamično, v njej naj bo največ ena oseba. Preglednik pregleda

uplenjeno divjad z masko in rokavicami ter sam, brez prisotnosti uplenitelja ali drugih lovcev. Prenos okužbe je mogoč tudi prek predmetov, ki jih uporabljamo v zbiralnici (noži, tehtnica ...), zato jih je treba razkuževati.

Ali za lovske pripravnike velja prepoved gibanja v lovišču z mentorjem?

Vsako druženje je prepovedano tudi med lovci.

(Uradni list, št. 38/2020, 29. 3. 2020, Odlok o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih in površinah v Republiki Sloveniji ter prepovedi gibanja izven občin)

Ali lovec potrebuje potrdilo?

Lovec dokazuje pravico do gibanja v lovišču, ki je v drugi občini, z veljavno lovsko izkaznico zadevne lovske družine.

Kako je z veljavnostjo licenc za preglednike divjačine, potem

ko jim aprila poteče petletni rok, obnovitvenih izobraževanj zaradi epidemije pa ni?

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin pojasnjuje, da za lovske preglednike velja glede na interventni zakon v povezavi s sodnimi in upravnimi postopki (Uradni list, št. 36/20), da roki in materialne obveznosti, ki jih nalagajo predpisi, v času epidemije NE TEČEJO, tako da jim ni treba opravljati izpita zdaj, temveč šele po prenehanju epidemije, ko bo razpisan rok.

Lovska zveza Slovenije

Odgovarjamo na vaša vprašanja, ki se vam porajajo v času epidemije COVID-19. Vprašanja nam pošiljajte na elektronski naslov:

lzs@lovska-zveza.si

Lovska zveza Slovenije

Preverjanje znanja lovskih pripravnikov prek videokonference

Epidemija COVID-19 je za nekaj časa spremenila način življenja in od nas terjala prilagoditev novemu stanju. Prilagajanje pa je povzročilo težave. Na marsikaterem življenjskem področju smo morali vpeljati spremembe, kar morda niti ni slabo. Številne prilagoditve nam bodo prešle v navado in po svoje je prav, da stopimo iz cone udobja in naredimo korak naprej.

Našo širšo lovsko javnost želim na kratko seznaniti, kako smo se začeli prilagajati na nastale razmere pri teoretičnem delu lovskega izpita v **Zvezi lovskih družin Ptuj - Ormož**. Predavanja s pripravniki smo zaključili že pred razglasitvijo epidemije, opravili večino preverjanj pri posameznih vsebinskih sklopih, nekaj pa jih je še ostalo. Postavili smo si osnovno vprašanje: Kako zadevo izpeljati do konca, da je ne bi prelagnali na poznejši čas.

V nedeljo, 29. marca, smo tako preverjali znanje enega izmed vsebinskih sklopov. Odločili smo se, da preverjanje opravimo na daljavo s pomočjo videokonference.

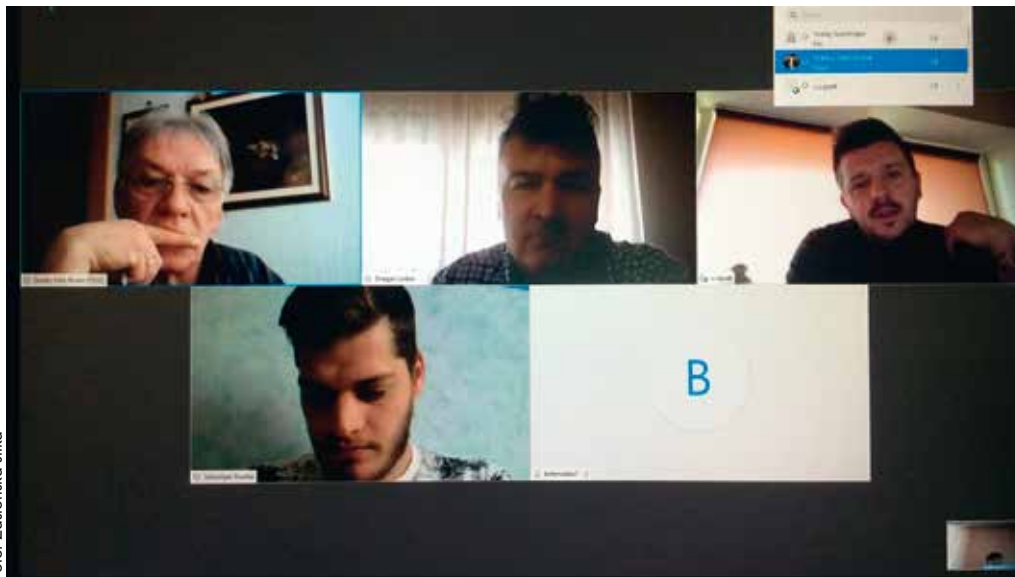

Foto: Zaslonška slika

Lovski pripravniki so odgovarjali na izpitna vprašanja s pomočjo videokonference.

reence. Uporabili smo brezplačni program, ki je dostopen na povezavi <https://www.webex.com/downloads.html/>. Vsi kandidati so ga naložili na svoj računalnik ali druge prenosne naprave, nato pa je sledilo preverjanje znanja po urniku. Preverjanja se je udeležilo 20 pripravnic in pripravnikov. Na začetku smo imeli manjše tehnične težave pri povezavi, ki pa so bile hitro odpravljene. Udeležencev nov način preverjanja znanja ni

motil, celo pozitivne ocenitve takega načina preverjanja znanja so krožile po različnih družbenih omrežjih. Z novim načinom so imeli več težav nosilci vsebinskih sklopov kot lovski pripravniki in pripravnice. Območne lovske zveze lahko pripravite tudi zaključni izpit na tak način.

Na daljavo je znanje mogoče preverjati tudi z drugačnim pristopom, in sicer s pisnim izpitom na daljavo v obliki splet-

nih anket. Pri tem je na voljo več možnosti, zbranih na spletni povezavi **1KA** <https://www.1ka.si/>. Na posameznih fakultetah so take oblike preverjanja znanja že ustaljene. Ko bomo preverili vse možnosti različnih brezplačnih programov, bo treba razmisliti o njihovi uporabi pri preostalih lovskih usposabljanjih in izobraževanjih.

Dr. Srečko Felix Kroppe

Izpusť risa Katalina iz prilagoditvene obore v naravo

Na območju Snežnika so v torek, 31. marca, v naravo izpustili risa **Katalina**, ki so ga 24 dni pred izpustitvijo pripeljali iz Romunije v prilagoditveno oboro v Sloveniji, kjer se je prilagajal na svoje novo okolje. Katalin je drugi ris od najmanj desetih, ki jih bodo v okviru projekta za rešitev dinarsko-jugovzhodne alpske populacije risa pred izumrtjem **LIFE Lynx** v naslednjih štirih letih izpustili v Sloveniji. Dva risa od skupno štirih so že izpustili na Hrvaškem. Dan po izpustitvi Katalina iz prilagoditvene odbore so sodelavci projekta sporočili izjemno novico, da se je vrnil v prilagoditveno oboro skupaj s samico. Skupaj sta pojedla meso, ki je ostalo v prilagoditveni obori.

Za Katalina so v prilagoditveni obori do izpustitve v zadnjem marčevskem dnevu skrbeli lovci **Lovišča s posebnim namenom (LPN) Jelen**, skupaj z odgovorno veterinarico in člani projektne ekipe **LIFE Lynx**. »Zadovoljni smo, da smo letos kljub težkim

razmeram zaradi koronavirusa uspeli preseliti dva risa, enega v Slovenijo in enega na Hrvaško,« je povedal koordinator projekta

LIFE Lynx Rok Černe z Zavoda za gozdove Slovenije. S prilagoditvenimi oborami poskušajo sodelavci projekta zmanjšati mož-

nost, da bi ris po izpustu odtaval daleč stran od mesta izpusta in bi ostal brez stika z risi iz dinarsko-jugovzhodne alpske populacije.

Foto: LIFE Lynx

Dan po izpustitvi Katalina (desno) iz prilagoditvene odbore so sodelavci projekta sporočili izjemno novico, da se je vrnil v prilagoditveno oboro skupaj s samico. Skupaj sta pojedla meso, ki je ostalo v prilagoditveni obori.

Doslej so v okviru projekta v Sloveniji in na Hrvaškem doselili še tri rise; ime jim je **Goru, Doru** in **Alojzije**. Skupno bo doseljenih vsaj 14 risov, ki bodo pripomogli k zmanjšanju parjenja v sorodstvu in pomagali rešiti dinarsko-jugovzhodno alpsko populacijo risa pred izumrtjem. Vsi risi so opremljeni s telemetričnimi ovraticami, s katerimi sodelavci projekta spremljajo in

ugotavljajo, kako se vključujejo v populacijo. Prvo vključitev so potrdili v genetskem laboratoriju **Biotehniške fakultete** januarja letos, ko so ugotovili, da imata ris Goru in slovenska samica **Teja** skupno potomko, ki so jo poimenovali **Mala**, o čemer smo v *Lovcu* že poročali. »S pomočjo telemetrijskih podatkov smo ugotovili, da se je Goru letos po domnevnem parjenju s Tejo v

Sloveniji za tri tedne odpravil še na območje Gorskega kotarja na Hrvaškem, kjer so prisotne vsaj tri risinje. Upamo, da je bil tudi tam uspešen in dodatno vključil svoje gene v dinarsko populacijo,« pa je sporočil dr. **Miha Krofel** z Biotehniške fakultete.

Slovenija s sofinanciranjem **Evropske unije, Ministrstva za okolje in prostor** ter projektnih partnerjev s projektom *LIFE Lynx*

uresničuje strategijo ohranjanja in trajnostnega upravljanja risa (*Lynx lynx*) v Sloveniji (2016–2026). Preselitev risov poteka s Karpatov, kjer je najbližja in zato najprimernejša vitalna populacija te vrste za doselitev v Dinaride in Alpe.

J. K. S.

Povzeto po sporočilu za javnost sodelavcev projekta LIFE Lynx.

Slovenski lovci v vojni za Slovenijo 1991

Ob 30-letnici osamosvojitvene vojne bo izšel dopolnjen zbornik iz leta 2016. Lovske družine vabimo k sodelovanju z novimi in dopoljenimi podatki o udeležbi članov zelene bratovščine v vojni leta 1991.

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije (LZS) je imenoval komisijo za pripravo ponatisa zbornika *Slovenski lovci v vojni za Slovenijo 1991*. Že ob izidu leta 2016 smo zaradi dokaj slabega odziva mnogih lovskih družin in tudi zaradi nepopolnih ali pomanjkljivih seznamov udeležencev vojne napovedali, da bomo ob 30-letnici vojne za Slovenijo, leta 2021, pripravili ponatis knjige, ki je tudi v strokovni javnosti naletela na velik odmev. Z njo smo prvič doslej javnost seznanili z manj znanimi zgodovinskimi resnicami, da je tudi lovska organizacija dejavno stopila na okope in domovini v bran, ko je bilo potrebno. Odstirali smo tančice skrivnosti drobnih in vsakdanjih resnic, ki bi brez tega dela ostale zamolčane v zaprašenih arhivih, saj našega prispevka v osamosvojitveni vojni nismo želeli obešati na veliki zvon. Opravili smo pač našo dolžnost, kot nam velevala domoljubna pripadnost in narodni ponos, ki krasita slovensko lovsko organizacijo vse od njene ustanovitve leta 1907 naprej.

Prve zgodovinske ocene kažejo, da je bil naš prispevek v vojni za Slovenijo (ali tudi v slovenski osamosvojitveni vojni, kot nekateri imenujejo desetdnevno junjsko-juljsko vojno 1991) pomemben in da smo kot del civilne družbe znali prevzemati odgovorne naloge, ki so nam bile zaupane tako od **Teritorialne obrambe (TO)** kot tudi od takratne **Milice** in od drugih obrambnih struktur mlade države. V vojni je sodelovalo veliko slovenskih

lovcev, večina od njih je po vojni dobila status veterana vojne za Slovenijo. Največ lovcev je bilo vpoklicanih v TO in v Milico, nekateri pa so že leta 1990 sodelovali v **Manevrski strukturi narodne zaščite (MSNZ)**¹. To je razvidno iz seznamov, objavljenih v zborniku iz leta 2016, ki pa, kot že omenjeno, še niso popolni. Veliko lovskih družin se namreč sploh ni odzvalo, nekatere so poslale nepopolne ali celo napačne sezname, tako da smo se v uredništvu soočali z mnogimi dvomi, kaj sploh objaviti in česa ne.

Zdaj je napočil čas, da nam vse tiste lovske družine, ki tega še niste storile, posredujete preverjene in točne sezname vaših članov, ki so bili udeleženci vojne za Slovenijo. V seznamih posebej označite tiste, ki imajo status veterana vojne za Slovenijo. Na sezname lahko uvrstite tudi pokojne člane, če so aktivno sodelovali v osamosvojitveni vojni. Podatke posredujte samo v elektronski obliki najpozneje do **15. oktobra 2020** na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si,

¹ MSNZ je bila slovenska paravojaška organizacija, katere osnovni namen je bil oblikovanje ukrepov za varovanje nastajajoče samostojne države Slovenije. To je bila tajna organizacija, ki je delovala od maja do oktobra 1990.

s pripisom *Za ponatis zbornika 1991*. Če imate tudi zanimive, strnjene zgodovinske zapise vaših članov, jih lahko prav tako posredujete na omenjeni elektronski naslov. Prispevki naj ne bodo daljši od 3.500 do 5.500 znakov, velikost črk 12, tip pisave Times New Roman, razmak 1,5 vrstice. V besedilu označite prostor za morebitno objavo fotografije ali dokumenta, ki ga pošljite ločeno od besedila. Komisija oziroma uredništvo bo v skladu s svojimi uredniškimi pristojnostmi presodila, kaj je primerno za objavo in kaj ne. Ne bomo ponavljali nekaterih kronoloških povzetkov, ki so bili objavljeni v prvi izdaji zbornika. Z veseljem pa pričakujemo dokumentarno ali fotografsko gradivo, ki se nanaša na to obdobje in ki še ni bilo objavljeno – torej izvirmike še neobjavljenih dokumentov ali fotografij. Pri fotografijah obvezno navedite avtorstvo, pri dokumentih pa arhivsko hrambo (primer: Poziv za sodelovanje lovcev v obveščevalni skupini LD xy; arhiv: LD xy).

Za osvežitev zgodovinskega spomina naj omenimo še nekaj poglobitvenih dejstev o vojni leta 1991. Slovenska osamosvojitvena vojna ali vojna za Slovenijo (znana tudi kot desetdnevna

vojna) je bila vojna, s katero je **Republika Slovenija** med 27. junijem in 6. julijem 1991 odobila napad Jugoslavije, s tem pa dosegla svojo neodvisnost od **Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ)**. To je bil prvi vojni spopad v Evropi po drugi svetovni vojni. Spopad med **Jugoslovansko ljudsko armado (JLA)** in slovensko TO bi se sicer lahko začel že ob katerem dogodku prej, na primer zaradi učnega centra TO v Pekrah, kjer so 23. maja teritorialci prijeli dva vojaka JLA. Vojska je nato obkolila učni center, Mariborčani so blokirali tanke, med protesti je pod kolesi oklepnika nesrečno umrl tudi eden od udeležencev. Pripadniki specialne enote JLA so nato med pogajanja v prostorih mariborske skupščine ugrabili pokrajinskega poveljnika štaba TO. Potek dotedanjega dogajanja je jasno kazal, da brez uporabe fizične sile neodvisnost ne bo mogoča². Odločitev slovenskega vodstva, da Slovenija odpre centra za urjenje nabornikov, je bila tvegana, saj je JLA temu izrazito nasprotovala, poleg tega je bil to dotlej najbolj javen znak, da Slovenija vzpostavlja lasten obrambni sistem in lastno vojsko. TO, čeprav pod slovenskim nadzorom, je bila formalno po zvezni zakonodaji še vedno del oboroženih sil SFRJ.

Vojna za Slovenijo je trajala deset dni, žrtve je terjala na obeh straneh, žal tudi med člani zelene bratovščine. Epilog vojne za Slovenijo je znan; k sreči se je vse skupaj vendarle končalo brez pretiranega prelivanja krvi. Po koncu spopadov je JLA ostalo le še 12.000 vojakov, medtem ko je bilo 9. julija pod orožjem še več kot 30.000 pripadnikov TO. Vse bolj je namesto boja stopala v ospredje diplomacija. Tujina, ki je najprej menila, da bo JLA hitro opravila s Slovenijo, se je diplomatsko vpletla v razreševanje

² Več o tem v: Marjan Žnidarič (ur.), *Začelo se je v Pekrah*. Ob desetletnici pekrskih dogodkov in vojne za samostojno Slovenijo, Maribor, 2001.

Lovski dom LD Lenart je bil med vojno leta 1991 varno domovanje braniteljev mlade države Slovenije.

konflikta. Na začetku julija 1991 so se po posredovanju **Evropske unije** na Brionih začela pogajanja med Slovenijo, Hrvaško in Jugoslavijo. 7. julija so podpisali t. i. *Brionsko deklaracijo*, ki jo je slovenska skupščina potrdila 10. julija 1991. Obveljalo je premirje, proces popolnega osamosvajanja Republike Slovenije pa se je nadaljeval vse do mednarodnega priznanja države leta 1992.

Spodobi se, da se spominu ob 30-letnici tega prelomnega dogodka v slovenski zgodovini pokloni tudi lovska organizacija. Ponatis zbornika bo spoštljiv prispevek k trajnemu spominjanju, ki si ga zaslužijo vsi slovenski lovci, ki so kakorkoli pomagali v obrambi mlade demokratične Slovenije. Zato vas prijazno vabimo k sodelovanju in še enkrat prosimo vodstva vseh lovskih druženj in

tudi območnih lovskih zvez, da zberejo zelene podatke in dokumentarno gradivo ter ga pošljejo na omenjeni naslov. Vse prispelo gradivo, skupaj z že obdelanim in objavljenim v prvi izdaji, bo shranjeno v arhivu LZS, kopijo gradiva pa bomo predali arhivu **Muzeja za novejšo zgodovino Slovenije**. Tudi sicer predlagamo lovskim družinam, da gradivo, ki se nanaša na čas slovenskega

osamosvajanja v času 1990–1991, zberejo in predajo regionalnim arhivskim ali muzejskim ustanovam. Škoda bi bila, če bi se izgubilo ali bilo celo uničeno. Zgodovinarjem bo čez desetletja nadvse dragocen vir za raziskovanje in proučevanje.

Dr. Marjan Toš,
predsednik Komisije
za pripravo ponatisa zbornika

LGB Slovenj Gradec v letu 2019

Da zloglasni novi koronavirus ne izbira žrtev, je pravočasno spoznala tudi **Lovska zveza Slovenije (LZS)**, ki je posredovala kar nekaj priporočil. Ker bi lahko zelo kužna in celo smrtno nevarna bolezen COVID-19, ki jo povzroča novi koronavirus, usodno načela tudi zdravje vedno starejše populacije slovenskih lovcev, je LZS za preprečevanje širjenja okužbe že zelo kmalu po razglasitvi epidemije pozvala svoje članstvo, da odpove vsakršna množična srečanja in dogodke, ki niso nujno potrebni za tekoče lovsko delovanje. Mednje gotovo sodijo tudi redni letni zbori lovcev, izobraževanja in tradicionalne pregledne lovske razstave.

Nekateri redni dopisniki *Lovca* smo na terenu kaj hitro ugotovili, da so območne lovske zveze, lovske družine (LD) in lovskegojitveni bazeni (LGB) priporočila in navodila LZS vzeli nadvse resno. Tudi na Koroškem, kjer dolgo lovsko tradicijo uspešno uresničuje 19 tamkajšnjih lovskih druženj in pet LGB-jev. Le nekaterim je še pred razglasitvijo epidemije v Sloveniji uspelo organizirati letošnje zborove lovcev in pregledne lovske razstave; tako je bilo recimo v Mislinjski dolini. V občinah Slovenj Gradec in Mislinja prepoznavno uspešno deluje **LGB Slovenj Gradec**, ki

Foto: Franc Rotar

Vsakoletne lovske razstave v Mislinjski dolini so vedno skrbno postavljene in so svojevrsten lovski praznik in izobraževanje.

strokovno, strelsko, kinološko in kulturno povezuje **LD Mislinja, LD Dolič, LD Slovenj Gradec, LD Podgorje, LD Golavabuka in LD Gradišče**. Vodi ga slovenjgraška lovska družina, na čelu katere je po nekaj letih spet starešina **Dušan Leskovec**, gospodar pa je **Primož Knez**. Letos tej lovski družini pripadeta vodenje LGB ter organizacija letošnjega zbora lovcev in lovske razstave. Tako je že v nedeljo, 16. februarja, v **gasilskem domu PGD Sele** organizirala zbor lovcev in pregledno lovsko razstavo ter opravila inventuro odzema divjadi v letu 2019 v Mislinjski dolini. Pregled in oceno izgub je predstavil slovenjgraški lovec **Samo Vončina**, član Komisije za upravljanje z divjadjo pri **Koroški lovski zvezi (LZ)**. Že po tradiciji so lovske družine zgledno uredile svoje pannoje z lovskimi trofejami lanskega odstrela, med katerimi sta bili tudi močno srnjače rogovje in gamsji roglji (nagrajeni s srebrno in bronasto medaljo, ki jih podeljuje Koroška LZ). Domači lovci pa so pod vodstvom avtorjev **Dušana Ovčjaka in Milana Sušca** na velikem odru uredili privlačno dioramo z lovnimi in zavarovanimi nagačenimi prostoživečimi živalmi. Učenci in učiteljice iz

Foto: Franc Rotar

Za starejše in mlajše obiskovalce je bila na Selah zelo privlačna in zanimiva diorama z nagačenimi gozdnimi živalmi.

Ob letošnjem zelo uspelem lovskem druženju na Selah je **Dušan Leskovec** za *Lovca* povedal: »S tradicionalnimi lovske razstavami, ki imajo najdaljšo tradicijo na Koroškem, želimo lovci širši javnosti pokazati, kako upravljamo z divjadjo in kolikšen je letni odzem divjadi v Mislinjski dolini. Kot tudi, da z njimi ohranjamo in nadaljujemo tradicijo lovskega šega in navad, ki smo jih podedovali od naših predhodnikov.«

bližnje Podružnične osnovne šole **Sele** ter drugi krajanji in zemljiški posestniki so si razstavo lahko ogledali tudi ves naslednji dan.

Da tamkajšnji lovci, predstavniki občin, gozdarstva in kmetijstva še kako znajo ceniti poslanstvo lovcev in spoštovati tradicionalne lovske prireditve, so tudi letos dokazali s številnim obiskom. Gasilska dvorana je bila namreč povsem polna, morda tudi zaradi poučne strokovne razlage

nika Koroške LZ **Janeza Švaba**, predstavnika Zavoda za gozdove Slovenije **Zdravka Miklašiča**, podpredsednika in praporščaka Kluba prijateljev lova iz Celovca **Franza Hirma** in **Konrada Mandla** ter predsednika Društev častnikov Dravograd in Mislinjske doline **Jožeta Temnikarja** in **Konrada Javornika**, s katerima so lovci sodelovali že med vojno za Slovenijo leta 1991.

Franc Rotar

LD Porezen Cerknjo je praznovala

Lovska družina (LD) Porezen Cerknjo je 29. junija 2019 praznovala 70-letnico svojega obstoja. To bi sicer morali praznovati že leta 2017, vendar je bilo praznovanje preloženo zaradi gradnje lovskega doma. Odločili smo se, da bomo hkrati praznovali 70-letnico obstoja lovske družine in obenem še slavnostno odprli nov lovski dom.

Na Cerkljanskem se je lovstvo začelo razvijati že pred prvo sve-

obstajala samolastna lovišča, ki jih je ukinil zakon iz leta 1931; le-ta je določal, da mora lovišče obsegati najmanj 300 ha površine. Tako so na Cerkljanskem prenehala obstajati vsa lovišča. Lovstvo na Cerkljanskem se je nadaljevalo v letih 1938 in 1939, o čemer je ohranjene nekaj dokumentacije.

Žal ni ohranjenih nobenih podatkov o ponovni ustanovitvi **Lovskega društva Cerknjo**. Znano je le, da so se sredi novembra 1946, na pobudo **Mihaela Primožiča**, takratnega predsednika **Okraja Cerknjo**, sestali lovci

Vse foto: Bojan Tavčar

Nov lovski dom

Stara klavnica

nekaj objektov, vendar takega, ki bi ustrežal našim potrebam, nismo našli. Šele pred kakimi sedmimi leti smo se z Občino Cerknjo dogovorili, da bi bil za prenovo oziroma izgradnjo lovskega doma primeren objekt stare klavnice, ki je propadala in bila povsem neuporabna. Objekt smo sicer dobili v najem za 99 let, vendar se je najemna doba skrajšala na 50 let,

dopolnitev pa **Lovski pevski zbor iz Škofje Loke** in **Idrijski rogisti**. Po slavnostnem govoru starešine naše lovske družine **Simona Rudolfa** ter pozdravnih besedah predstavnikov sosednjih lovskih družin, **OZUL**, **ZLD Idrija** in **LZS** so zaslužnim članom naše lovske družine, ki so največ prispevali, da je dom zgrajen, starešina **Rudolf**, gospodar **Anton Tavčar**

točno vojno. Z razvojem zakupnega sistema lova, ki je nasledil dominalni sistem, so pravico do lova dobili lastniki tovarn, bankirji, trgovci, skratka premožni ljudje. Navkljub takemu načinu lova so začeli ustanavljati lovska društva, ki so zakupila lovišča. Tako kot v Idriji, kjer je bilo delavsko lovsko društvo ustanovljeno leta 1905, o čemer pričajo ohranjeni zapiski, je bilo tudi na Cerkljanskem zakupljeno lovišče in je obstajal tak način lova. Žal o tem zapiski niso ohranjeni. Kot dokaz, da je bil na Cerkljanskem zakupni način lova, pričajo podatki o lovcu **Josipu Kanjcu** iz Čepleza; ohranjena sta njegova lovna izkaznica in orožni list. Obe listini je 12. maja 1909 izdalo **Okrožno glavarstvo v Tolminu**.

Po koncu prve svetovne vojne je lov na Cerkljanskem skoraj popolnoma zamrl, čeprav so se domači lovci skušali na nek način organizirati, kar pa jim zaradi različnih razlogov ni uspelo.

Rapalska pogodba in priključitev Primorske k Italiji sta prepovedali lov na Cerkljanskem.

Med obema vojnama je bil zelo razvit divji lov, ki pa je še vedno, do neke mere, ohranjal lovsko etiko. Na našem območju se je lov ponovno začel uveljavljati šele po letu 1920, saj so italijanske oblasti dovolile ustanovitev lovskih društev. V lovstvu so imeli glavno besedo italijanski priseljenci. Do takrat so na tem območju še vedno

Na prireditvi ob odprtju novega lovskega doma se je veliko dogajalo.

in izvolili pripravljalni odbor. Zapisnika o ustanovitvi lovskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1947, ni. Lovsko društvo Cerknjo je spadalo pod **Lovsko podzvezo Tolmin**. Nato je bilo priključeno k **Okrajni lovski zvezi Gorica**. Šele leta 1976 je bilo Lovsko društvo Cerknjo, ki se je leta 1969 preimenovalo v **Lovsko društvo Porezen Cerknjo**, priključeno k **Lovski zvezi Idrija**, ki je bila ustanovljena tistega leta. Sedaj je to **Zveza lovskih društev (ZLD) Idrija**, katere članica je tudi naša lovska družina.

V naši lovski družini so želje po gradnji lovskega doma obstajale že več kot 30 let, za kar so si prizadevala vsa dosedanja vodstva lovske družine. Iskali smo primerno lokacijo ali objekt, ki bi bil primeren in uporaben za nas. Rešitev smo iskali tudi na **Občini Cerknjo**, ki je lastnica kar

imamo pa predkupno pravico. Po nekajletni »papirnati vojni« smo januarja 2017 dobili gradbeno dovoljenje in že naslednji mesec začeli z rušenjem stavbe. Z deli smo nadaljevali in z veliko prostovoljnega dela, nekateri naši člani so opravili tudi več kot tisoč ur, smo lovski dom zgradili in opremili.

29. junija 2019 smo slavnostno obeležili 70-letnico obstoja LD Porezen Cerknjo in odprli nov lovski dom. Na prireditvi smo povabili okoliške kmetovalce, ki jim divjad povzroča škodo, sponzorje, izvajalce del, predstavnike sosednjih lovskih društev, predstavnike ZLD Idrija, območnega združenja upravljavcev lovišč (**OZUL**) in **Lovske zveze Slovenije (LZS)**, ki so se prijazno odzvali našemu vabilu. Za slavnostno podobo praznovanja so poskrbeli praporščaki, za glasbeno

in blagajnik **Vinko Mazej** podelili zlate, srebrne in bronaste plakete LD Porezen Cerknjo. Preostali člani lovske družine so prejeli diplome za delo. Sponzorjem in donatorjem smo skupaj z vabilom na prireditev poslali tudi zahvalne listine. Izkoristili smo prisotnost podpredsednika LZS mag. **Aleša Klemenca**, ki je našim članom podelil znake za lovske zasluge in zlate znake za lovske zasluge, ki jih je, na naš predlog, podelila LZS.

Po končanem uradnem delu prireditve smo ob dobri hrani in glasbi **Ansambla bratov Poljanšek** nadaljevali veselo druženje. Vsem sodelujočim na prireditvi se zahvaljujemo za njihovo prisotnost in njihov prispevek, saj brez njih prireditev ne bi bila takšna, kot je bila.

Branko Ferčak,
tajnik LD Porezen Cerknjo

Februarja je naš dolgoletni član **Anton Lah** »včakal«, kot temu rečejo Prleki, 70 let. Njegove načrte o velikem praznovanju skupaj z lovci je prekrizala epidemija

COVID-19.

Kdo sploh je Lahov Tunč, kot ga kličemo? Gre za ta pravega patrona, ki se je rodil leta 1950 kot eden izmed mnogih otrok povojne generacije. Njegov rojstni kraj so Hermanci, ki ležijo v sedanji Občini Ormož. Krajevno je bil povezan z dogajanjem v bližnjem Ljutomeru, središču Prlekije, kjer si je pozneje skupaj z ženo zgradil hišo, ustvaril družino in odprl veliko delavnico. Od tam hodi na lov v Miklavž pri Ormožu.

Po osnovni šoli ni imel žilice za vinogradništvo, s čimer se je ukvarjala velika večina njegovih vrstnikov. Raje se je, se in se bo še ukvarjal z uporabo njihovih pridelkov iz vinske trte v tekočem agregatnem stanju. Šolanje je nadaljeval v trši stroki, izšolal se je namreč za strojne tehnika. Njegov Strojniški priročnik mu je postal Biblija in ga pokaže takoj, ko ga človek kaj vpraša; takrat sledi predavanje, kako naj bi bil videti skupaj z vijak ali »šrauf«. Marsikdo je imel z njim takšno izkušnjo. Dve uri predavanja za minuto dela na strožnici ...

V lovske vrste je stopil leta 1989, torej pred 31 leti, obiskoval je nekaj osnovnih izobraževanj, za svoje delo v lovski organizaciji je prejel več družinskih priznanj in red za lovske zasluge II. stopnje, ki ga podeljuje Lovska zveza Slovenije. S svojimi lovske puškami višjih cenovnih razredov je pogosto v lovišču in je za lovske družine pomemben lovec, ki prispeva tudi precejšen odstotek celotnega načrta odstrela. Kdor veliko lovi, ulovi tudi kaj takega, česar ne bi smel. Do zdaj vodstvo zaradi njegovih »spodrsrlajev« nikoli ni uvedlo disciplinskega postopka proti njemu. Anton ima znanje, ki lovske družine lahko koristijo, zato se je vodstvo odločilo za pristop »spodrsrlaj-delu«. Tako je zaradi Antonovih spodrsrlajev lovska

družina že pridobila predprostor v zbiralnici divjadi, pa razne pripomočke za odiranje in čiščenje divjadi. Finančno so to za posameznika večje kazni kot uvedba disciplinskega postopka, pridobitve pa so koristne za vse člane.

Anton je bil med svojim lovskim stažem lovovodja, član nadzornega odbora območne Zveze lovske družin Ptuj - Ormož ter član in predsednik nadzornega odbora v lovske družini. Funkcije je začel opravljati leta 1995 in, kot kaže, bo marsikatero še naprej, saj je kljub svojim letom še vedno aktiven in mogoče celo preveč živahen ter hiter s sprožilcem. Smo pa zadovoljni, ker je hitrost ohranil tudi pri »potegu« denarnice na krajih in v časih, ko je to skrajno potrebno (beri počasen).

V svojem življenju je ob lovstvu poskušal doseči rezultate tudi na nekaterih športnih področjih, vendar mu na srečo ni uspelo. Nekaj časa je v Ljutomeru mahal z rokami in nogami, kar je poimenoval karate, ampak se je tega naveličal. Zdaj še redno smuča in v poznih letih je padel v roke gimnazijskemu učitelju, ki mu skuša dopovedati, zakaj smučki potrebujejo sneg. Med lovci je znan kot strojniško natančen, »pedant«, vendar zna prislunhiti argumentom in ga je mogoče prepričati o nasprotnem.

Osamitev v času ukrepov, povezanih s COVID-19, mu najbrž ni prijala. Spremeniti je moral način življenja iz načela »dalj časa vzdržim pod vodo kot doma« v tistega, da čas za »šporhtom« mineva počasneje kot v gostilni. Tako človek ostaja dlje lep in mlad. Vseeno pa najbolj pogrša debato v bifeju s starimi lovske tovariši iz Ljutomera, kjer »naumijo« kakšno svetovno ugotovitev, ki bi jo morda lahko celo uvrstili med lovske latovščino oziroma lovske latinščino, kot ji večinoma rečemo. Tudi lovske sege in navade so naša zakladnica nesnovne lovske kulturne dediščine. Lahov Tunč ima pri tem lep prispevek.

Pa še na mnoga zdrava, zadovoljna in srečna leta v krogu lovcev, prijateljev in svojevcev. Namen tega prispevka je spodbuditi Tunča, da se ni prepozno za praznovanje okrogle obletnice v lovskem domu z jagri. Ko bo epidemije konec ...

LD Vinski vrhovi – S. F. K.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

90 let

Karel Stanko Beškovnik, LD Zreče
Marcel Marsetič, LD Marezige
Anton Podržaj, LD Turjak
Anton Rupar, LD Tržišče
Ivan Vidmar, LD Trnovski gozd
Slavko Zidar st., LD Gabrovka
Ernest Zrim, LD Radovci

85 let

Jožef Bernik, LD Sorško polje
Stanko Gros, LD Prežihovo
Stanislav Janežič, LD Draga - Trava
Stanislav Kljun, LD Gradišče Košana
Viktor Lenko, LD Prebold
Anton Lušina, LD Selca
Kristjan Plesnik, LD Solčava
Danijel Popovič, LD Suhor
Franc Tomšič, LD Trnovo
Anton Vuzem, LD Bresnica - Podgorci

80 let

Igor Klanjšček, LD Tolmin
Ferdinand Komauer, LD Kungota
Izidor Koren, LD Drežnica
Vlado Kozole, LD Senovo
Božidar Kunstič, LD Šmarje pri Jelšah
Marijan Marinčič, LD Ruše
Aljotij Marolt, LD Velike Lašče
Janko Milharčič, LD Prestranek
Albert Pavlin, LD Čepovan
Franc Pirnat, LD Škale
Anton Pleško, LD Škofja Loka
Črtomir Pogačnik, LD Gorenja vas
Franc Senekovič, LD Apače
Izidor Slapnik, LD Solčava
Anton Urbanija, LD Pšata
Stanislav Zalar, LD Cajnarje

75 let

Janez Dacar, LD Dobrča
Jožef Ferfolja, LD Jezero Komen
Ciril Otmar Grebenšek, LD Velenje
Stanislav Jarc, LD Ljubinj
Franc Klajne, LD Zreče
Anton Klančnik, LD Slovenj Gradec
Vladimir Lešer, LD Paloma - Sladki Vrh
Marjan Markič, LD Udenboršt
Karel Merčnik, LD Škocjan
Milan Munda, LD Cirkovce
Ivan Sajko, LD Kobilje
Edvard Sdraulig, LD Čaven
Janez Škantelj, LD Dobrepolje

70 let

Jakob Arnejšek, LD Taborska jama
Anton Beršič, LD Smuk - Semič
Aljotij Brek, LD Podvelka
Janez Dolinšek, LD Kamnik
Vojko Drole, LD Ivančna Gorica
Srečko Ercek, LD Šentlambert
Ivan Fabec, LD Zemon
Mirko Finkšt, LD Mozirje
Josip Gardina, LD Izola
Ivan Gnjezda, LD Dole nad Idrijo
Aljotij Gošte, LD Izlake
Toni Habjan, LD Selca
Milan Hvalica, LD Kanal
Miro Iskra, LD Zemon
Anton Jaksetič, LD Zemon
Stanislav Javornik, LD Golavabuka
Jožef Kamnik, LD Podgorje
Ivan Kocjančič, LD Marezige
Anton Kos, LD Podgorje
Anton Koželj, LD Grosuplje
Mirko Koželj, LD Padež
Vinko Krajnik, LD Škofja Loka
Jožef Križnik ml., LD Vransko
Milan Lasnik, LD Dol pri Hrastniku
Štefan Malačič, LD Prosenjakovci
Roman Maver, LD Planota
Marjan Miklič ml., LD Dobrepolje
Izidor Mrak, LD Poljane
Ludvik Nagy, LD Prosenjakovci
Slavko Novak, LD Smrekovec Šoštanj
Ivan Ogrizek, LD Vurmat
Anton Ošlak, LD Dolič
Ivan Perko, LD Velka
Drago Poličnik, LD Mozirje
Janez Praprotnik, LD Škofljica
Marjan Preložnik, LD Voličina
Anton Repovž, LD Padež
Aljotij Rupnik, LD Loče
Božo Sarič, LD Tolmin
Silvester Segulin, LD Sabotin
Erih Senekovič, LD Pernica
Aljotij Sever, LD Smuk - Semič
Ladislav Steinbacher, LD Slovenska Bistrica
Franko Tomšič, LD Trnovo
Janez Toplak, LD Juršinci
Stanislav Zadnik, LD Čatež ob Savi
Pavel Zagode, LD Loka pri Zidanem Mostu
Drago Žibert, LD Novo mesto

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

*Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema Lisjak

Objavljanje zapisov o jubilejih

Daljšje zapise o jubilejih zaslužnih članov je treba poslati v elektronski obliki, uradni dopis z žigom lovske družine oziroma območne lovske zveze in podpisom odgovorne osebe pa po navadni pošti ali skeniranega po elektronski pošti. Besedilo in uradni dopis morata v uredništvo prispeti najpozneje pet mesecev od dneva jubileja.

Zapise objavljamo le za 70-, 75-, 80-, 85-, 90-letnice itn. Zapisi naj obsegajo največ 2.000 znakov (tj. največ 32 razprtih vrstic), v njih pa navedite:

- ime in priimek jubilanta,
- ime lovske družine,
- datum rojstva (dan, mesec, leto) in
- najpomembnejše funkcije ter začetno in končno letnico za vsako funkcijo.

Pogoj za objavo je vsaj šestletno jubilentovo delovanje: kot član upravnega oziroma izvršnega odbora lovske družine, predsednik nadzornega odbora ali disciplinskega razsodišča, članstvo v organih Lovske zveze Slovenije ali območne lovske zveze, lovskeupravljaljskega območja (LUO), območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) itn. (šest let v posamezni funkciji ali skupaj).

Če je jubilent pooblaščen lovski čuvaj, pa so izpolnjeni pogoji za daljšjo objavo, če je jubilent vsaj deset let opravljal lovskočuvajsko službo (tudi v tem primeru obvezno navedite začetno in končno letnico opravljanja te funkcije).

Vsi podatki morajo biti obvezno usklajeni s podatki, zapisanimi v lovskem informacijskem sistemu *Lisjak* (zavihek *Članstvo*).

LD Zreče dejavna v svojem lokalnem okolju

Dobro sodelovanje **Lovske družine (LD) Zreče z Vrtcem Zreče, Osnovno šolo (OŠ) Zreče, zreškimi taborniki in Občino Zreče** poteka že nekaj let. Vrtec Zreče na njihovo povabilo obiskujem že vrsto let in lepo sodelujemo. V OŠ Zreče je v zadnjem času vse skupaj zamrlo, a stvar se premika na bolje – o tem malo več pozneje.

Z Občino Zreče sodelujemo v širšem pomenu, v pripravi naših ključnih prireditev za občane, kot so: tradicionalni lovski ples (letos že 37. povrsti), prvomajski piknik na Goleku in Hubertova maša pri lovskem domu za lastnike zemljišč. Na občinskih prireditvah sodelujemo s kuhanjem golaža, v letu 2018 pa celo z lovsko stojnico, ko je evropska komisija ocenjevala občino za priznanje *Entente Florale*, s katerim nagrajuje urejenost kraja. Zreče so na tem tekmovanju v letu 2018 prejele zlato priznanje. V letu 2019 je potekalo podobno ocenjevanje na svetovnem nivoju, imenovanem *Communities in Bloom*.

Lovci smo sodelovali tudi to pot in Občina Zreče je osvojila srebrno medaljo. Jubilejne, 25. podelitve priznanj se je udeležil naš župan, lovec, mag. **Boris Podvršnik**. Po vrnitvi iz Kanade je župan sklical vse sodelujoče pri ocenjevanju v Gostišču Smogavc v Gorenju nad Zrečami in se zahvalil (**LTO Rogla Zreče, GIZ** (to je lokalna turistična organizacija za pospeševanje turizma na lokalni ravni Občine Zreče in na ravni turistične destinacije Rogla - Pohorje), Vrtcu Zreče, OŠ Zreče in različnim društvom). Analizirali smo ocenjevanje posameznih organizacij in v nadaljevanju so društva izrazila svoje predloge za izboljšanje stanja na svojih področjih, med drugim tudi lovci. Ker se je evropska komisija za priznanje *Entente Florale* ob obisku naše stojnice predvsem zanimala za delo lovcev z mladimi, smo menili, da bi bilo ključnega pomena, da bi v osnovni šoli uvedli nekaj učnih ur o lovu in lovstvu v okviru naravoslovnih predmetov na višji stopnji. Menimo, da bi bilo prav, da bi učenci, ko bodo zapustili osnovno šolo, odnesli nekaj znanja o tej temi. Župan nam je obljubil, da se bomo o tem pogovorili.

Po kosilu smo bili vabljeni na ogled novega inovativnega primera doživljajske ponudbe v Slo-

Foto: Franci Klajne

V okviru šole v naravi za šeste razrede OŠ Zreče sem otrokom po smučanju na Rogli predaval o lovstvu.

veniji na Rogli: imenuje se *Pot med krošnjami Pohorje na Rogli*. Gre za večinoma izdelano leseno konstrukcijo. Zasebni tuji investitor je vložil 4,5 milijona evrov v sodelovanju z občino, ki je pripravila temeljno infrastrukturo. Konstrukcijo sestavlja skupno okoli 1000 metrov sprehajalne poti med drevesnimi krošnjami do

odpravila že v oktobru lani, ko smo na omenjeni ogled peljali lovce iz pobratene občine Rača pri Kragujevcu iz Srbije.

Pripombe oziroma želje, ki so bile izražene na analizi ocenjevanja, so padle na plodna tla, ko je bil 16. januarja 2020 pri županu sklican sestanek vseh deležnikov, skupaj z ravnateljem OŠ Zreče

la šola v naravi za šeste razrede (približno 60 učencev), me je ravnatelj osnovne šole povabil, naj jih obiščem in popestrim njihovo bivanje na Rogli s temo lova in lovstva. V sredo, 22. januarja 2020, po 15. uri, ko so končali s smučanjem, smo se zbrali v prijetni predavalnici osrednje zgradbe na Rogli. Kljub utrujenosti so učenci vseskozi sodelovali in dogovorjena ura pogovora se je raztegnila skoraj na dve. V pogovoru smo spoznavali divjad v naših gozdovih in morebitne nevarnosti za divjad. Seznanili smo se z zahtevnimi zimskimi razmerami, ki jih mora premagovati divjad, nalogami lovcev pri lajšanju težav divjadi glede prehrane, njenem gibanju in prepovedjo lova v izrednih razmerah. Spregovorili smo tudi o obsežnih požarih v Avstraliji, kjer so nastale ogromne izgube pri vseh vrstah živali. Glede na to, da sem bil večkrat v Avstraliji na lovu, sem lahko marsikaj povedal iz lastnih izkušenj.

Ob koncu bi se rad zahvalil vsem učencem in vsem prisotnim učiteljem, predvsem **Mateji Pučnik** in **Ivanu Olupu** za sodelovanje.

Franci Klajne,
referent za delo
z mladimi LD Zreče

Foto: Franci Klajne

Vrtec Zreče na njihovo povabilo obiskujem že vrsto let in lepo sodelujemo.

24 m nad zemljo s 37 m visokim razglednim stolpom, ki je dostopen tudi invalidom in družinam z otroškimi vozički. Na vsej poti obiskovalce presenečajo adrenalinske in izobraževalne postaje. Z lovskim tovarišem **Tonetom Hrenom** se tokrat ogleda niswa udeležila, ker sva se po poti

Petrom Kosom in predsednikom LD Zreče **Ludvikom Mikekom**. Na sestanku smo bili enotnega mnenja, da so bili naši predlogi utemeljeni. Dogovorili smo se, da bi takoj po zimskih počitnicah umestili nekaj ur v učni načrt pri naravoslovnem predmetu. Ker je v naslednjem tednu poteka

VOLK (*Canis lupus*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Volkovi in psi so si podobni. Ali so volkovi in psi v sorodu?

- a) Da, vse pasme psov so nastale v procesu udomačevanja volkov, ki se je začel že pred 10.000 leti. Volkovi so prve živali, ki so jih ljudje udomačili.
- b) Ne, volkovi in psi niso v sorodu. Podobnost med njimi je zgolj naključna. Nekatere pasme psov so izredno podobne volkovom, nekatere pa niti malo.

Kako se imenuje volčja samica?

- a) Volkinja.
- b) Volkulja.

Kako je sestavljen volčji trop?

- a) Volkovi se ne zadržujejo v tropih.
- b) Iz para, to je iz glavne volkulje in glavnega volka ter starejših in mlajših mladičev.

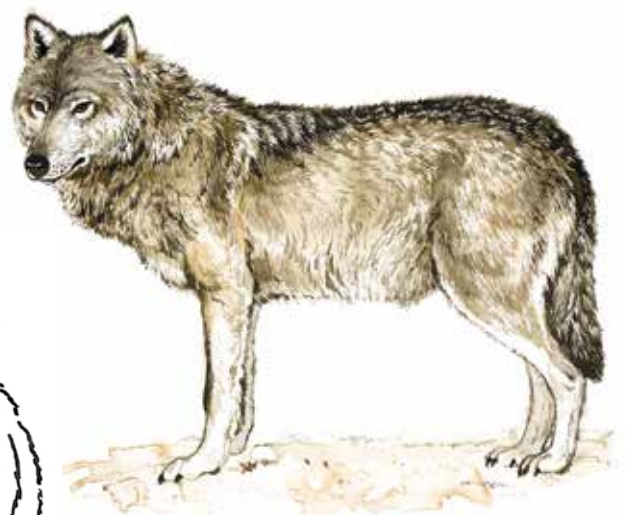
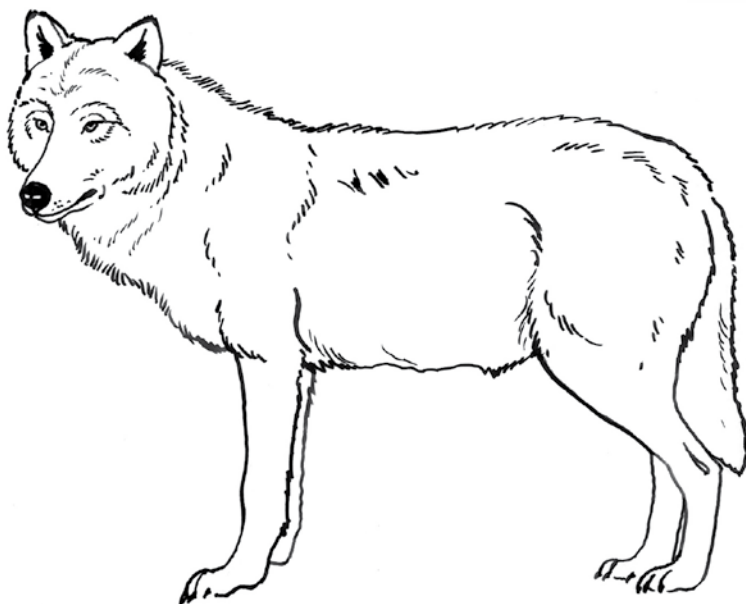
S čim se prehranjuje volk?

- a) Z drugimi prostoživečimi živalmi. Domačih živali ne pleni, ker živijo preblizu človeka, ki pa se ga volk boji.
- b) Z drugimi prostoživečimi in domačimi živalmi. Pogosto upleni kakšno ovco.

V kakšnem okolju živi volk?

- a) Glede življenjskega prostora je zelo prilagodljiv. Pri nas živi v gozdovih, drugod po svetu pa je svoje mesto našel tudi v popolnoma negozdnatem okolju.
- b) Glede življenjskega prostora je zelo neprilagodljiv. Lahko živi samo v gozdovih, negozdnato okolje mu niti malo ne ustreza.

Pravilni odgovori: a, b, b, b, a, a

SPOZNAJ ME.

POBARVAJ ME.

LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

Črke z oštevilčenih polj prenesite na spodnje številke. Tu boste prebrali končno rešitev.

1 2 3 4 5 6
7 8 9

STARORIMSKI DIDAKTIČNI PESNIK, SODOBNIK OVIDA IN VERGILA (DVE BESEDI)	BIKIKLIST	BELGIJSKI REŽISER DOKUMENTARCEV (IZ: KRSTOC)	ONE IN ...	TENKA MREŽASTA TKANINA ZA ZAVESE	TROPSKO DREVO Z RUMENKASTIM LESOM (IZ: KAO)
RASTLINA IZ EKSO-TIČNIH DEŽEL					
KRAJ MED KAMNIKOM IN VRANSKIM				6	
LUKA NA FILIPINIH Z DVEMA UNIVERZAMA					
POGOVORNI IZRAZ ZA PROSTI TEK MOTORJA			VODORAVNA ČRTA	NARODNI PARK NA MADAGASKARJU (IZ: LOISA)	TELESNO RAZVIT ČLOVEK
TURISTIČNO RAZVIT VULKANSKI OTOK PRI NEAPLJU					
SILA, UČINEK (NPR. VETRA)			8		

KRAJ NA GORENJSKEM V BLIŽINI GOLNIKA; TUDI OTOK PRI CRESU	SLAVNI STARODAVNI INDIJSKI EP	PREKMURSKI NAZIV ZA ŠTORKLJO	NAPAKA, POGREŠEK	ŽENSKA, KI NE VERUJE V BOGA	VELIKA NESTRU-PENA KAČA	SREDINA BESEDE SLOVAR	MISTER POGOVORNI IZRAZ ZA KUHALNIK	ZORANA ZEMLJA ZDRAVILO ZOPER GLISTE
VZPETINA V BLIŽINI NOVEGA MESTA Z VINOGRADI					1			ZA DOSEGO CILJA SMO NAPELI VSE ----
VISOKA GORA NAD ŽELEZNIKI								STARO IME ZA DUŠIK (IZ ČRK ZATO)
MANJŠA SLADKOVODNA RIBA		7				ČASOVNI PRISLOV KELTSKI PREBIVALCI BRITANIJE		ČRKI MED M IN P V ABECEDI ŠTEFAN KUCHAR
AVTO, KI GA NAJMEMO Z VOZNIKOM VRED					NaŠ GLEDA-LIŠČNIK (IGNACIJ) OŠEBA IZ BIBLIJE	9		
EMIL JANNINGS		JANEZ DULAR		IZPUŠČAJI V USTIH SIDNEY (KRAJŠE)			KRAJ NAD AJDOVŠČINO NA PRIMORSKEM	SIDRO, ANKER DŽIP ROMUNSKE DACIE
TINEJ-DŽERKA	5							REKA V OSREDNJEM PAKISTANU (IZ ČRK IRAN)
KAZALNIK, POKAZATELJ			4					SODOBNIK NEKDANJIH KELTOV
KAREL ARHAR			IME IGRALCA BENEDIČIČA					MOČAN VOJAŠKI PAKT

Sestavil: Jože Petelin

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična uganka, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s števili od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

5 1 6 3 7 8 9 4 2
8 3 9 4 5 2 6 1 7
2 4 7 9 6 1 5 8 3
3 6 2 1 4 5 8 7 9
9 8 1 7 2 3 4 5 6
4 7 5 8 9 6 2 3 1
7 9 8 6 3 4 1 2 5
1 2 3 5 8 9 7 6 4
6 5 4 2 1 7 3 9 8

8				1		4		
	9				5			
	2			3			6	7
		2	9	6				7
9				2	7	1		
6		8		4				3
				9		7		
	1	9			4			8
		6	8				1	

Rešitev križanke:

O L V N O T I N V D V K
R I T I R O I V I K I D N I
I V N A R I C A V I S T L N V
A V L O K O S O S U J E L
K I N I Š R S O R B I S I K S I
O N O S E S E Z S M R K E I
T O Z V A C E C I O V E C R A T I
E I T E S I E R A G O R A S K A
T R A I R M R R A I S C H I A
T A K O S T J A K O S I A H I A
I A S C H I A I R E R T E R
O T I O T I O T I O T I O T I
K I N I O M O M O M O M O M
A S O L A S O L A S O L A

Foto: Tone Trebar

Letos že osmi veleslalom za Zlatega pohorskega jelena

Lovska družina (LD) Šmartno na Pohorju in Smučarsko-skakalni klub Šmartno na Pohorju sta letos ponovno organizirala veleslalom za Zlatega pohorskega jelena. Dogodek je bil že osmi zapovrstjo. Organizatorjema je na pomoč priskočila tudi Občina Slovenska Bistrica, ki sicer vsako leto pomaga s sredstvi za nakup pokalov in medalj.

V lepem in sončnem vremenu,

kljub pomanjkanju snega, in s temperaturo, ki je bila malo pod ničlo, smo se lovci iz različnih slovenskih lovskih družin zbrali v soboto, 22. februarja, na smučišču pri Svetih Treh kraljih na Pohorju. Proga je bila dokaj zahtevna, saj je bila večinoma pripravljena z umetnim snegom in je potekala po desni strani smučišča Veliki vrh, in to v dveh tekih. Rezultat tekmovalca je bil seštevek obeh časov. Vzdušje med tekmovalci je bilo prijetno, saj je sijalo sonce, v zraku je bilo veliko humorja in spodbujanja. Lastnica Hotela Jakec Jožica Juhart je delila okusno malico – kisló zelje, pe-

Rezultati – posamično:

modrostni jeleni: 1. Branko Gorza, 2. Franc Rabič, 3. Alojz Gostenčnik;

stari jeleni: 1. Robert Kralj, 2. Milan Kogelnik, 3. Jože Fric;

starejši jeleni: 1. Gregor Martelj, 2. Andrej Greif, 3. Peter Novak;

srednje stari jeleni: 1. Rok Kranjc, 2. Miha Ser nec, 3. Matej Lešnik;

mladi jeleni: 1. Boštjan Kos, 2. Gregor Avguštin, 3. Jure Legat;

košute: letos ni bilo predstavnic lovk.

Rezultati – ekipno:

1. LD Slovenska Bistrica, 2. LD Dovje, 3. LD Šmartno na Pohorju.

Sledile so ekipe LD Fram, LD Dravinja Majšperk, LD Puščava, LD Bistra, LD Pogorevc, LD Tržič, LD Koprivna - Topla, LD Cirkovce, LD Struge na Dolenjskem in LD Podvelka.

čenicó in zabeljen fižol. Lovci so se tekmo vanja udeležili v lovskih oblačilih, razen nekaj izjem.

Tekmo vanje je potekalo v različnih starostnih skupinah: *modrostni jeleni* (nad 60 let), *stari jeleni* (od 50 do 60 let), *starejši jeleni* (od 40 do 50 let), *srednje stari jeleni* (od 30 do 40 let), *mladi jeleni* (od 20 do 30 let) in *košute*.

Tekmovalce in navijače so pozdravili Dejan Jelenko iz Smučarsko-skalnega kluba Šmartno na Pohorju, starešina LD Šmartno na Pohorju Jože Fric in predstavnik Lovske zveze Maribor Zdravko Brezovšek. Tekmo vanja so se poleg domače ekipe udeležile ekipe iz LD Slovenska Bi-

strica, LD Tržič, LD Fram, LD Puščava, LD Bistra, LD Pogorevc, LD Struge na Dolenjskem, LD Cirkovce, LD Dovje, LD Dravinja Majšperk, LD Puščava in LD Koprivna - Topla.

Najboljši čas vseh kategorij je dosegel Robert Kralj iz kategorije *stari jeleni*, ki je domov odnesel tudi prehodni pokal. Po razdelitvi medalj in pokalov se je prijetno vzdušje preselilo v notranjost okrepčevalnice Rdeča kapica, kjer so se lovski prijatelji še dolgo pogovarjali o lovskih dogodivščinah. Vsi skupaj smo si obljubili, da se bomo naslednje leto ponovno srečali.

Branko Ačko

Foto: Štefan Vesel

Ekipni zmagovalci

33. tradicionalni Prijateljski skupni lov ZLD Notranjske

Zveza lovskih družin (ZLD) Notranjske je v soboto, 30. novembra 2019, organizirala svoj 33. Prijateljski skupni lov. Tokrat je potekal v lovišču **Lovske družine (LD) Babno Polje** in je bil ob tej priložnosti združen z *Lovom prijateljstva*, ki ga že več desetletij prireja LD Babno Polje. Lova so se udeležili funkcionarji lovskih družin, ki delujejo znotraj ZLD Notranjske, člani **Kluba prijateljev lova** iz Celovca, lovci iz **LD Sabotin** in lovci iz sosednje Hrvaške, s katerimi tesno sodelujeta ZLD Notranjske in LD Babno Polje. Žal je datum sovpadal z damskim lovom **Društva slovenskih lovk**, zato se nam lovke tokrat niso mogle pridružiti v večjem številu.

Lovke in lovce so na jutranjem zboru po glasbi **Notranjskih rogistov** pozdravili predsednik ZLD Notranjske **Rajko Kovačič**, starešina LD Babno Polje **Janko Škrlič**, župan Občine Loška dolina **Janez**

Foto: Jane Weber

Predsednik ZLD Notranjske Rajko Kovačič je na jutranjem zboru v Babnem Polju pozdravil udeležence velikega lova.

Komidar in gospodar gostiteljice **Bojan Mlakar**. Imeli smo 74 stojišč, udeležencev lova pa je bilo 83. Za izvedbo so poskrbeli lovci LD Babno Polje. Mlakar je bil lovovodja, pomagali pa so mu **Dragan Vasiljevič**, **Srečo Troha**, **Alen Lipovec** in **Milorad Stojanović**. Vodja gonjačev je bil **Peter Mlakar**. Vse je potekalo

brez težav in pripomb ter tudi glede orožja je bilo vse v redu, kar je pri tako velikem lovu najpomembnejše.

Po meglenem in ne ravno prijaznem jutru je nastal lep dan, ki je sredi dneva v soncu ponudil tudi rahel snežni metež, kot bi hotel udeležence opomniti, da so v Babnem Polju, ki ve-

lja za najhladnejši naseljeni kraj v Sloveniji. Prvi pogon je potekal od vasi Babno Polje čez Telebačnik na Županov laz, drugi pa od Šimnovih dolin čez Beli vrh. Predvsem drugi pogon je bil uspešen kot že dolgo ne, k čemur so gotovo pripomogli gonjači in njihovi šolani ter izkušeni lovski psi. Na lovu je bil uplenjen tudi jelen, ki ga je za ta lov zagotovila ZLD Notranjske.

Zadnji pogon je potekal v lovskem domu v Babnem Polju, ki še čaka na zaključna dela in na slavnostno odprtje, a je že v uporabi ob tovrstnih dogodkih. ZLD Notranjske bo podoben lov organizirala tudi v letu 2020. Namen tradicionalnega *Prijateljskega skupnega lova* sta predvsem druženje in mednarodno sodelovanje. Lovke in lovci se ga radi udeležujejo in to mu daje pomen. Če je Diana naklonjena in je lov bogat s plenom, pa je še toliko lepše. 33. skupni lov ZLD Notranjske je bil resnično nekaj posebnega.

Jane Weber,
tajnik LD Babno Polje

Prvi skupni lov sosedov

Lovske družine (LD) delujemo na različnih območjih, na različnih terenih in v različnih razmerah, čemur je prilagojeno tudi upravljanje z divjadjo v lovišču posamezne lovske družine. Kljub raznolikosti terena in razmer, v katerih delujemo, pa je nekaj skupno vsem: vsi si prizadevamo za trajnostno upravljanje z naravo in divjadjo, da bi to, kar imamo, ohranili tudi za prihodnje rodove. Da pa bi bili pri tem uspešni, so potrebni dobri odnosi in sodelovanje z drugimi uporabniki prostora in s sosednjimi lovskimi družinami. Medsebojno razumevanje in sodelovanje sta pomembna za vse lovske družine, še pomembneje pa je za lovske družine, kot sta **LD Banja Loka - Kostel** in **LD Osilnica**, ki sta druga drugi skoraj edini lovski sosedi, če izvzamemo državna in hrvaška lovišča.

Da bi medsebojno razumevanje in sodelovanje med družinami okrepili in poglobili, smo se v letu 2019 dogovorili, da bomo v okviru jesenskih lovov organizirali prvi skupni lov obeh lovskih družin, ki bo potekal v obeh loviščih hkrati. Organizacija takšnega lova ni preprosta in terja mnogo več kot samo idejo in telefonski dogovor. Da bi lov potekal tako, kot

je treba, je bil najprej potreben sestanek obeh lovskih družin. V torek, 12. novembra 2019, sta se vodstvi lovskih družin sestali v baru Matiček v Petrini, ki je nekako na pol poti med obema lovskega domoma. Sestanka so se udeležili: obe starešini, gospodarja in vodji revirjev, v katerih naj bi lov potekal. Zaradi deževnega vre-

mena, ki nas je spremljalo že ves teden, je bilo treba prvotno idejo o kraju izvedbe nekoliko prilagoditi, saj bi bil v takšnih razmerah lov nevaren na strmih pobočjih sten nad Kolpsko dolino, kjer poteka meja med družinama. Kjer je volja, je tudi pot, pravijo, in to se je pokazalo tudi v našem primeru, saj smo hitro našli primerno lokacijo

in uskladili vse potrebno glede izvedbe lova. Najbolj enotni pa smo si bili v nečem – lov bo, ne glede na vse.

V soboto, 16. novembra 2019, se je zjutraj v Kužlju, na območju LD Banja Loka - Kostel, kjer je bilo dogovorjeno zborna mesto, kljub napovedanemu slabemu vremenu zbralo kar 23 članov

Foto: Mladen Korinič

Prvi skupni lov LD Banja Loka - Kostel in LD Osilnica

LD Osilnica in 19 članov LD Banja Loka - Kostel. Zbrane sta najprej nagovorila **Mladen Koritnik**, starešina LD Banja Loka - Kostel, in **Željko Knaus**, starešina LD Osilnica, ki sta izrazila zadovoljstvo ob veliki udeležbi in željo, da bi skupni lov obeh družin ohranili tudi v prihodnje. **Matej Mavrovič** iz LD Banja Loka - Kostel in **Bojan Bauer** iz LD Osilnica, vodji revirjev, sta pojasnila, kje in kaj bomo lovili, ter udeležence opozorila na pravila obnašanja, ki so potrebna za varen lov. Lovce sta razde-

lila na strelce in gonjače ter jih napotila na njihova mesta. Kot je bilo že predhodno dogovorjeno, so lovci strelci iz LD Banja Loka - Kostel odšli na območje Srobotnika (LD Osilnica), lovci strelci iz LD Osilnica pa v Grivac (LD Banja Loka - Kostel). Za izvedbo posameznega pogona so poskrbeli domači lovci.

Kljub slabi napovedi nam je bilo vreme naklonjeno in lov se je končal brez kaplje dežja. Tudi **Diana** se nam je nasmehnila, saj smo v obeh pogonih videli kar nekaj divjadi. Čeprav je bilo divjadi

v obeh pogonih kar veliko, pa je bil izplen lovov bolj boren, saj smo uspeli upleniti le dve košuti in tele. Vendar količina plena ni pomembna; pomemben je dogodek, ljudje in prijetno doživetje, ki smo ga bili vsekakor deležni in smo bili s tistim, kar smo videli in doživeli, izjemno zadovoljni. Po končanem lovu smo se zbrali ob pozdravu lovini pred lovskim domom v Banja Loka. V skladu z lovsko tradicijo in običaji smo izkazali čast in poklon uplenjeni divjadi in upleniteljem. Starešini obeh družin sta se vsem zahvalila

za udeležbo in izrazila željo, da bi lov ponovili tudi prihodnje leto, starešina LD Banja Loka - Kostel pa je vse navzoče povabil na zadnji pogon v lovski dom.

Naš prvi skupni lov se je tako uspešno končal in po uspehu na lovu je bil uspešen tudi zadnji pogon, saj se je v prijetni prijateljski družbi ob kapljici osvežilne pijače in izvrstnem lovskem golažu, za katerega sta poskrbela člana LD Banja Loka - Kostel **Mladen Koritnik st.** in **Jože Lunder**, potegnil v pozne večerne ure.

Mladen Koritnik

Tradicionalno jesensko srečanje dveh pobratenih lovskih družin

Člani pobratenih Lovskih družin (LD) **Vurmat** iz Sv. Duha na Ostrem Vrhu in **Dobrava** v Slovenskih goricah so 19. oktobra letos preživeli prijetno lovsko druženje v revirju Čagona. Lovili so v prekrasem jesenskem soncu in uživali v jesenskih barvah slovenskogoriških gozdičev, polj in travnikov. Vse udeležence lova je v lovskem domu v Dobravi pozdravil starešina **Franc Slekovec**, nato pa so se zbrali pri kmetiji Kovačec v Čagoni, od koder so krenili na lov do čebelarkega doma in vinogradniške kmetije Gregorec. Lov so vodili **Ivan Ljubec**, **Branko Kavčič** in gospodar LD Dobrava **Vlado Steinfelser**. Diana jim je bila naklonjena, saj so uplenili kar tri dolgouhce in tudi tri fazane. V zdajšnjih razmerah je to res bogat Dianin poklon, saj v osrednjih Slovenskih goricah male divjadi (zlasti fazanov) praktično ni več. In LD Dobrava pri tem ni nobena izjema. Zvitorepka je bila letos bolj zvita od lovecev in se jim je že v prvem pogonu spretno izognila. Po lovu so se spet zbrali v lovskem domu v Dobravi na zadnjem pogonu.

Pripravili so tudi medsebojni obračun v streljanju na glinaste

Foto: Marjan Toš

Pozdrav lovini in zahvala Diani po lovu v Čagoni

golobe, ki so ga zanesljivo dobili gostje iz Vurmata in premagali favorizirane domačine. Tako je tudi prav, so povedali gostitelji iz Dobrave, in čestitali zmagovalcem, ki so nastopili z nekaterimi lovskimi in strelskimi legendami, kot sta **Anton Črnko** in **Jože Maček**. Črnko je mladim pokazal, kako je treba ohraniti mirno

roko in oster pogled – zadel je namreč vseh deset golobov. Tudi Maček se je dobro »držal«, preostanek dela pa so opravili mlajši člani LD Vurmat. Gostiteljem iz Dobrave ni mogel pomagati niti aktualni bazenski prvak, sicer gospodar te lovske družine Steinfelser.

Lovsko prijateljstvo in tova-

rištvo sta že desetletja veliki vrednoti in v sodobnem času toliko pomembnejši, saj klasičen lov izgublja na pomenu. Tega se k sreči zavedajo mlajši člani zelene bratovščine in to je za ohranjanje lovske tradicije, šeg in navad še kako pomembno. Bolj kot za danes – za jutri!

Marjan Toš

Nevsakdanji rogovji

V Lovski družini Otavnik na Cerkljanskem je v minulem letu **Diana** očitno poravnala dolg za nazaj. Pri članu **Branku Štremfelju**, ki predstavlja že tretji rod lovecev na Vrhovšarjevi domačiji v vasi Jesenica, je to storila

postopoma. Obzirno, da presenečenje le ne bi bilo preveliko ... Prvo, manjše rogovje mu je kar podarila. Vaščani vasi Zakojca so namreč opazili srnjaka, ki je kazal vidne znake bolezni. Ob pregledu terena je Štremfelj naletel na nesrečnega srnjaka, ki pa je v tistem času že odšel v večna lovišča.

Štremfelj je takoj opazil posebnost rogovja, ki ga je z navdušenjem razkazoval tudi drugim članom.

V obdobju, ko je bil lov na srnjaka v polnem teku, je Štremfelj vsak dan pregledoval košenice v bližini vasi. Na srnjaka nad vasjo je postal pozoren šele potem, ko mu je sin povedal, da ga je opazil

med sprehodom. Naslednji dan se je Štremfelj sam prepričal o srnjakovi prisotnosti nad vasjo in ugotovil, da srnjak resnično izstopa na senožeti nad podrtito italijansko vojašnico. Nekajkrat ga je poskušal upleniti in v tretje mu je uspelo. Srnjaka je opazil v času prska, ko je počival po gonji

Ljubezni željne srne. Ljubezen pač pusti posledice tudi na najboljših.

Lovec si je v miru pripravil dober naslon in čakal, da se je

srnjak dvignil z ležišča. Uplenitelj je doživel precejšnje presenečenje, ko se mu je približal s smrekovo vejico. Na njegovi glavi je namreč

Branko Štremfelj, član LD Otavnik, je imel v minulem letu kar nekaj lovske sreče.

Foto: Drago Klavžar

Boginja Diana mu je namenila dve nevsakdanji rogovji.

zagledal rogovje, kakršnega še ni videl, čeprav je bilo na steni na domačiji mnogo srnjačjih rogovij, lovskih trofej še od starega očeta

in očeta. Srnjaka je od samega navdušenja objel in se mu tako simbolično zahvalil.

Drago Klavžar

LD Starše v oddaji Dobro jutro

V petek, 25. oktobra 2019, je **Lovska družina (LD) Starše** sodelovala v oddaji **RTV Slovenija Dobro jutro**. Oddaja je v živo potekala iz kraja Zlatoličje v Občini Starše. V oddaji se je lovska družina predstavila z lovsko razstavo, starešina pa je predstavil vlogo lovske družine pri zaščiti okolja in divjadi v njem. Opozoril je na povezoje divjadi v prometu in na povečan obisk divjih prašičev v lovišču. Omenil je tudi, da starševski lovci in občani opažajo prisotnost šakala.

Oddajo v živo je vodila **Marija Merljak**. Po končanem snemanju so se vsi sodelujoči na stojnicah in obiskovalci gnetli ob mizi lovske družine. Vse so

Foto: Feliks Furek

Lovci LD Starše z gostoma županoma Občine Kidričevo Antonom Leskovarjem (v sredini) in Občine Starše Bojanom Kirbišem (skrajno desno)

zanimali razstavljeni dermoplastični preparati divjadi in rogovja. Pozitivnih komentarjev in vpra-

šanj o posamezni vrsti divjadi ni manjkalo. Največ pozornosti je bil deležen šakal. Lovci so

ponudili divjačinske klobase, ki so vsem teknile.

Razstavljeni živali so bile kuna belica, lisica, fazan in šakal. Posebne pozornosti je bil deležen šakal in ob tem je treba zapisati anekdoto, ki se je pripetila pred začetkom oddaje. Ko so lovci **Janko Sitar, Srečko Strnad in Vlado Kraner** pripravljali razstavni prostor, je dermoplastični preparat šakala čakal, da bi ga odnesli iz avtomobila. Mimoidoča gospa pa je neki drugi gospe dejala: »Glej, kako miren kuža, da bi le moj bil tak.« In ob obisku razstavnega prostora je šele v smehu ugotovila, da je res miren.

Še ena od oblik pozitivne predstavitve vloge lovcev v naravnem okolju.

Marjan Malek, tajnik LD Starše

Dušan Volmajer: »Pravi lovec je po duši varuh narave: kar ji vzame, naj ji vrne«

Predsednik Lovske zveze (LZ) Maribor **Marjan Gselman** je po novembrski seji Upravnega odbora, ki je bila 12. novembra 2019, pripravil krajši sprejem ob 80-letnici dolgoletnega člana Upravnega odbora in predsednika Komisije za lovni turizem pri LZ Maribor **Dušana Volmajerja**. Ob tej priložnosti se mu je zahvalil za velik prispevek pri utrjevanju lovske organizacije na terenu in

za dragoceno strokovno pomoč pri izvajanju različnih projektov.

Volmajer je sicer član **Lovske družine (LD) Podvelka** in eden najbolj prepoznavnih lovcev v tamkajšnjem delu Pohorja. Je odličen poznavalec lovišča, v katerem lovci upravljajo s srnjadjo, jelenjadjo, gamsi in divjimi prašiči. Z lovom se je dodobra seznanil že v srednji gozdarski šoli in nato praktično znanje nadgrajeval z očetovimi nauki; oče je daleč naokoli slovel kot ugleden in spoštovan lovec. Volmajer je v LD Podvelka opravljal številne odgovorne funkcije in naloge. Skozi bogato lovsko kariero je še posebno skrb namenjal delu

Foto: Marijan Tos

Dušan Volmajer (levo) je ob svoji 80-letnici prejel simbolično darilo iz rok predsednika LZ Maribor Marjana Gselmana.

v lovišču in skrbel za ohranjanje primernih življenjskih razmer za divjad. Lovišče je prehodil po dolgem in počez, pozna vse kotičke tamkajšnjega dela Pohorja in je kljub letom še vedno mladostno vitalen član zelene bratovščine. Bil je mentor mlajšim članom, na katere je prenašal bogato teoretično

in predvsem praktično znanje. Kot gozdar ima izostren čut odgovornosti do naravnega okolja in vedno opozarja na naravovarstveno funkcijo sodobnega lova. Svoje delovanje usmerja po načelu, da »kdor ne goji, naj ne lovi!«

Ob visokem življenjskem jubileju so mu čestitali vsi člani

upravnega odbora in mu zaželeli še veliko prijetnih dni na zelenih stečinah. Dušan je rad v naravi; z njo, gozdom in divjadjo živi in diha. Je eden tistih slovenskih lovcev, ki se še kako zavedajo, da smo naravo in njene darove podedovali od naših prednikov. Moramo jo skrbno varovati, od nje

pa vzeti le toliko, kolikor narava prenese. Pravi lovec je najprej varuh narave in zaščitnik divjadi, kar je bilo vedno Dušanovo vodilo. Zagovarja tudi iskreno lovsko tovarštvo, lovsko kulturo, etiko, tradicijo in lovske običaje, ki so del slovenske kulturne dediščine. **Marjan Toš**

Bazenska lovska razstava in obisk otrok

V lovskem domu **Lovske družine (LD) Vurmat** pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu je bilo 15., 16. in 17. februarja zelo živahno. Po dveh letih je bila LD Vurmat ponovno na vrsti, da organizira razstavo lovskih trofej **Kozjaškega lovskega bazena**. V ta bazen spadajo **LD Boč na Kozjaku**, **LD Gaj nad Mariborom** in **LD Vurmat**.

Pestro dogajanje se je začelo že v soboto, 15. februarja, ko je bilo dopoldne dobro obiskano predavanje o afriški prašičji kugi. Še pred predavanjem je starešina LD Vurmat **Rudi Maček** povedal nekaj poudarkov glede načrtovanja

Foto: Slobodan Tatalović

V lovskem domu LD Vurmat pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu je bilo februarja zelo živahno.

in odstrela ter nasploh upravljanja z divjadjo v Kozjaškem lovskem bazenu. Prisotne je seznanil z od-

strelom v bazenu, ki se je gibal okrog 90 %, in tudi z načrtovanim odstrelom v letu 2020. O afriški

prašičji kugi je predaval **Božo Kunej**, strokovni tajnik pri Lovski zvezi Maribor. Predavanje je bilo zelo kakovostno, ne predolgo in zastavljeno tako, da je bilo za poslušalce zanimivo ves čas predavanja.

Tudi v nedeljo, 16. februarja, je bil obisk razstave dober. Naslednji dan, v ponedeljek, 17. februarja, pa je bil organiziran ogled razstave za učence **Podružnične šole Sv. Duh na Ostrem vrhu**. Naša lovka **Mojca Rihter** je znala otroke pripraviti, da so na zelo zanimiv, na trenutke tudi duhovit način sodelovali pri pogovoru o divjih živalih in lovu. Pokazalo se je, da imajo otroci, tudi tisti iz vrtca, dosti znanja o lovu. Nič čudnega, saj je skoraj pri vsaki hiši lovec.

Slobodan Tatalović,
LD Vurmat

PREDSTAVITEV KNJIGE

Zoran A. Ristić in Nemanja Ristić: Bioekološke značilnosti poljskega zajca

Prof. dr. **Zoran Ristić** gotovo sodi med najvidnejše srbske avtorje strokovnih knjižnih del s področja male divjadi. Le nekaj let potem, ko je izšla njegova knjiga o bioekoloških značilnostih fazanov (2017), je konec minulega leta skupaj s svojim sinom, biologom **Nemanjo Ristićem**, izdal že novo monografijo o poljskem zajcu z izvirnim naslovom *Bioekološke karakteristike zeca (Lepus europaeus, Pallas, 1778)*, izjemno poglobljeno delo, ki obravnava biologijo in ekologijo te vrste in sodobno problematiko s poljskim zajcem iz več gledišč.

Če upoštevamo dejstvo, da se je v zadnjih desetletjih številčnost poljskega zajca ne le v Sloveniji, pač pa tudi drugod v srednji Evropi v izrazito kakovostnejših zajčjih loviščih zelo hitro zmanjšala, se vsi zavedamo, da je treba takoj začeti reševati težavo nekdanj najpogostejše vrste male divjadi in poiskati odgovore na mnoga

vprašanja, povezana z njenim obstojem in poskusi oživljanja nekdanjega stanja.

Prav Ristićevo delo morda odpira osnovo za poglobljeno znanstveno, strokovno in praktično raziskovalno delo s to vrsto, ki bi v bližnji ali daljni prihodnosti morda le rodilo določene rešitve in privedlo do habitatnih izboljšav v naših loviščih. Kot trdita avtorja, bi nam ob upoštevanju v tujini že proučenih razmer in primerjav z našimi v prihodnjih desetletjih morda le uspelo do neke mere ustaliti zajčje populacije, nato pa bi postopno lahko prešli tudi v fazo popravkov njegove območne številčnosti. To bo nedvomno odvisno predvsem od zajcu prilagojenih habitatnih in varstvenih razmer v kmetijski krajini in od spremembe kmetijskih praks.

V zadnjih desetletjih so bile namreč prehitre spremembe rabe in obdelave kmetijskih zemljišč, da bi se nanje lahko prilagodil poljski

zajec (pomislimo samo na sodobne strojne načine intenzivne kmetijske pridelave, nova kemijska sredstva za gnojenje in uporabo pesticidov, povečane populacije naravnih plenilcev, tako pernatih kot dlakastih, in še vrsto drugih

negativnih vplivov); vse to je pogubno vplivalo na lokalne populacije poljskega zajca.

Knjiga (v srbohrvaškem jeziku – latinica) obsega 441 strani strokovno poglobljenega besedila in je bogato ilustrirana z več kot 500 barvnimi ilustracijami, fotografijami, več kot 50 grafi, 50 preglednimi kartami razširjenosti vrst in podvrst zajcev in divjih kuncev, ki živijo po svetu. Avtorja sta pri pisanju in preverjanju podatkov uporabila več kot 500 strokovnih virov in jih na koncu dela tudi natančno navedla.

Glavna poglavja v knjigi obravnavajo sistematiko reda zajcev kuncev in žvižgačev – Lagomorpha (družino zajcev in kuncev Leporidae in družino žvižgačev Ochotonidae), živali, ki bi jim lahko rekli tudi dvojzobci (Duplicitentata), saj imajo te živali, ki so po zunanosti zgolj le podobne živalim iz reda glodavcev (Rodentia),

Naslovnica knjige

v zgornji čeljusti še po en par opornih zob sekalcev ali »paraglodlačev«. Dopolnilni sekalci so za prvim večjim parom glodačev, ki pa jih predstavniki bližnje sorodnega reda glodavcev (Rodentia) nimajo. Vsebina knjige se nadaljuje predvsem z opisom razvoja (evolucije) dvojzobcev, nato pa anatomijo, fiziologijo zajcev, biokološkimi značilnostmi zajcev, dnevno aktivnostjo, dnevnim in sezonskim teritorijem in gibanjem izpuščenih zajcev iz umetne vzreje, obravnava pa tudi plenilstvo, smrtnost v prometu, načine lova zajcev in lovne dobe, razmnoževanje zajcev in divjih kuncev, genetiko evropskih zajcev, število legel, število zarodkov pri zajkljah (idealni prirastek) in podnebne vplive na dinamiko zajčje populacije. Avtorja povzeto predstavita tudi zgodovino izpuščanj zajcev v nova stanišča, njihovo razširjanje (disperzijo), izgube zajcev med letom, pomen glavnih rastlin v zajčevi prehrani. Sledi opis ureditve pomožnih krmišč za malo divjad (kamor sodi tudi poljski zajec), načinov upravljanja s populacijo poljskega zajca v Srbiji in na posameznih območjih, načrtnega upravljanja s populacijo poljskega

zajca v Vojvodini v minulih 50 letih in na kratko tudi upravljanje z zajcem v nekaterih evropskih državah.

Zanimivo branje in podatki so v posebnih poglavjih knjige (Jaroslav Slamečka, 1999), in sicer o farmski vzreji, izkušnjah pri umetni vzreji poljskih zajcev na Hrvaškem, izgubah zajcev, ki jih gojijo v umetnih kletkah, in pri kasnejših izpustitvah (tuje izkušnje), izpuščanju poljskih zajcev po Evropi, kako je treba organizirati odlavljanje ipd.

Sledi še opis 32 vrst različnih zajcev po svetu, pa navedba vseh razlik med poljskim zajcem in divjim kuncem (*Oryctolagus cuniculus*), drugih vrstah kuncev (15 vrst) ter o pomenu prehranske vrednosti njihovega mesa v prehrani ljudi. Avtorja sta dodala celo nekaj receptov za jedi, ki jih pripravimo iz zajčjega mesa, in nekaj besed o reji domačih pasem kuncev.

V monografiji so nadalje opisane tudi nekatere težave zdravstvenega varstva poljskih zajcev v sodobni kmetijski krajini, vpliv kmetijstva na zajca in drugo divjad, boleznj poljskega zajca (tudi planinskega in divjih kuncev) ter

kako je treba sadike sadnega drevja zaščititi pred njim. V posebnem dodatnem poglavju je opis zajcev v umetnosti in fotografiji ter kakšno je vedenje/obnašanje zajca v agrarni biocenozi.

Skratka, v zares izčrpni monografiji je opisanih in ilustriranih 32 različnih vrst zajcev in 15 vrst divjih kuncev z več kot 100 njihovimi podvrstami. Za vsako vrsto se bodo bralci lahko seznanili z biologijo vrste, ekologijo, opisom, razširjenostjo in številom podvrst, ki jih obsega vrsta, pa s staniščem, razmnoževanjem, prehrano, varstvenim položajem (statusom) v naravi, s pomenom poznavanja boleznj zajcev (in divjih kuncev) in preprečevanjem boleznj ter z biovarnostnimi ukrepi pri umetni vzreji živali. Dodani so kratki napotki za vzrejo zajcev in kuncev.

V celotni knjigi je največ pozornosti namenjene našemu evropskemu poljskemu zajcu, zato bo vsebina te knjige ob kroničnem pomanjkanju tvrstne domače literature (če izvzamemo knjigo **Alojza Černeta** *Mala divjad* iz leta 1979, ki je izšla v *Zlatorogovi knjižnici Lovske zveze Slovenije*) zagotovo zanimiva in koristna, saj je vsa potrebna tematika zbrana na

enem mestu. Knjiga bo prav zato lahko bogatila dosedanje znanje mnogih slovenskih strokovnih delavcev v lovstvu, pa tudi lovcev in morda postavila žgočo problematiko male divjadi spet v ospredje tudi pri strokovno-znanstvenem krogu raziskovalcev.

Recenzijo vsebine monografije so opravili prof. dr. **Snežana Bersmenji**, dr. **Imre Nad**, red. prof. Univerze v Novem Sadu, in dr. **Krunoslav Pintur** z Vseučilišča v Karlovcu (Hrvaška). Vsi recenzenti so knjigo ocenili kot izjemno podroben vsebinski prispevek obeh avtorjev znanstveni in strokovni javnosti pa tudi vsem tistim, ki se v lovstvu pri upravljanju z divjadjo na ravni populacij ukvarjajo s strokovnimi vprašanji. To še posebno zato, poudarjajo recenzenti, ker je značaj tega dela strokovno analitičen, primerjal in didaktičen ter kot tak rezultat dolgoletnih avtorjevih (op. a.: Zoran Ristić) znanstvenih raziskav in pedagoškega dela na predmetnem področju. Sodobno oblikovano knjigo je v sicer skromni nakladi 1000 izvodov natisnilo podjetje **Maxima Graf, Petrovaradin iz Novega Sada**.

Boris Leskovic

OGLASNO SPOROČILO
NAROČNIK: Optium, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: Pulsar Challenger in Edge – konkurenčne, cenovno dostopne analogne nočne naprave

Pulsar je hitro rastoče podjetje, ki se ukvarja pretežno s proizvodnjo nočne optike in termovizije. Na civilnem trgu so zaenkrat njihove naprave med najbolj priljubljenimi, čemur botruje odlično razmerje med kakovostjo in ceno. V tej predstavitvi se bomo osredotočili na njihovo ponudbo analognih nočnih naprav. Četudi se popularnost digitalnih nočnih naprav iz dneva v dan veča, ima analogna optika še vedno svoje prednosti, kot sta na primer počasno praznjenje baterije in čista slika, zato veliko lovcev še vedno prisega nanjo.

Pulsar svojo ponudbo nenehno posodablja, saj želijo ostati konkurenčni. Trenutno sta v njihovi ponudbi dve seriji analognih nočnih naprav prve generacije. Prva serija se imenuje Challenger, v sklopu

katere Pulsar izdeluje monokular tipa 1 x 20. V drugi seriji, Edge, sta analogna nočna dvogleda tipa 1 x 20 in 3,5 x 50.

Vse omenjene naprave se ponašajo s tehnologijo CF-Super, ki prinaša mnoge izboljšave v primerjavi z analognimi nočnimi napravami prve generacije, opremljenimi s klasično katodno cevjo. Tehnologija CF-Super prinaša sliko z manj šuma, boljše ločljivost in širše vidno polje (pri klasičnih napravah je slika po robovih zamegljena).

Obe seriji imata vgrajen osvetljevalec, ki oddaja svetlobo z valovno dolžino 805 nm. Zaradi razpršenega snopa osvetljevalca

na modelih Challenger GS 1 x 20 in Edge GS 1 x 20 je mogoče napravi uporabljati tudi za opazovanje na zelo kratke razdalje, kar je še posebno zanimivo v kombinaciji z nosilcem za glavo, ki uporabniško izkušnjo dvigne na nov nivo, saj lahko na tak način opazujemo brez uporabe rok. Edge GS 3,5 x 50 je opremljen z močnejšim osvetljevalcem, ki omogoča uporabo tudi na daljše razdalje. Naprave Edge imajo na zgornjem delu vrtljiv gumb za nastavitve jakosti osvetljevalca.

Pri analogni nočni optiki moramo paziti, da naprave, ko je vključena, ne izpostavljamo močni svetlobi, saj lahko poškoduje

napravo. Realno lahko pričakujemo, da bomo divjad opazovali do razdalje 100 m, v dobrih razmerah pa vse tja do 150 m. Vedeti moramo, da dež in megla precej vplivata na uporabnost nočnih naprav.

Ohišje je narejeno iz kombinacije kovine in plastike, kar zagotavlja precejšnjo mero zaščite pred vlago in morebitnimi poškodbami. Tudi dež ne bo poškodoval naprav, saj se ponašajo s stopnjo zaščite IPX5. Okularji in gumbi so gumijasti, nameščeni pa tako, da je uporaba naprav preprosta. Naprave Challenger za delovanje potrebujejo eno CR123A-baterijo, medtem ko morate v naprave Edge vstaviti dve AAA-bateriji.

S cenami 400 €–800 €, odvisno od modela, so omenjene analogne nočne naprave izjemno konkurenčne. Ob nakupu prejmete pet let jamstva. Če še nimate naprave za nočno opazovanje divjadi, potem so cenovno dostopne Pulsarjeve naprave iz serij Challenger in Edge odlična izbira za nakup.

Nakup je mogoč na spletni strani www.optics-trade.eu in v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na 031/770-520 (Optics-trade).

Pulsar Edge GS 3,5 x 50 L

LOVSKE OSEBNOSTI ALEKSANDER I. KARADŽORDŽEVIĆ

Srbsko-jugoslavanski kralj

Ena najprepoznavnejših glav srbske vladarske hiše Karadžordžević, **Aleksander I. Karadžordžević**, se je rodil 12. decembra 1888 na Cetinju v Črni gori, umrl pa 9. oktobra 1934 po atentatu v Marseillu v Franciji.

Aleksander I. je na prestolu nasledil **Petra I.** 16. avgusta 1921. Podpiral je idejo jugoslovanstva, državni centralizem in unitarizem. V Kraljevini SHS¹ in Jugoslaviji je bil znan tudi kot *kralj Zedinitelj*. 6. januarja 1929 je izdal razglas, s katerim je ukinitel ustavo z dne 28. junija 1921 in razpustil narodno skupščino. 3. oktobra 1929 je podpisal *Zakon o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja*, s katerim je **Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev** uradno preimenoval v **Kraljevino Jugoslavijo**, državo pa razdelil na nova upravna območja – banovine. Dve leti pozneje, 3. septembra 1931, je izdal t. i. *oktroirano (vsiljeno) ustavo*. Umrl je med obiskom v največji jugoslovanski zavezniški, Franciji. V atentatu, ki ga je izvedel član notranje makedonske revolucionarne organizacije VMRO **Vlado Černozemski** (za organizacijo pa je stalo hrvaško ustaško nacionalistično gibanje **Anteja Paveliča**), je poleg kralja Aleksandra I. umrl še francoski minister za zunanje zadeve **Jean Louis Barthou**.

Aleksander I. je bil prvič v Sloveniji že leta 1909². Še posebno je občudoval slovensko visokogorje. Kot kralj je z družino rad počitnikoval na Gorenjskem. Bil je strasten lovec. »*Vesetje do lova je blagopokojni kralj Aleksander kazal že pred zedinjenjem, živahneje pa se je začel z lovom udeleževati po zedinjenju, ko so ga očarale naše planine. Prvič je prišel na lov v Slovenijo decembra 1920 v Kamniško Bistrico v lovišče meščanske korporacije. To lovišče so imeli takrat v zakupu brata Gorup in pl. Turkovič iz Zagreba. Za naša lovišča je kralja navdušil Ivan Hribar, pokrajinski namestnik iz Ljubljane in tudi sam navdušen lovec*³.« Zelo rada je lovila tudi kraljeva soproga **Marija**, ki je še posebno uspešno zalezovala gamsa. Maja 1922 je kralj Aleksander I. obiskal Pokljuko, kjer so zaman poskušali upleniti divjega petelina. Iz zapisa tistega časa lahko preberemo, da lovcem s kraljem na čelu to ni uspelo, ker je bil čas ženitovanja – rasti in so se »*kokoši tako glasno oglašale, da so vse peteline odpeljale stran od lovec in smrti*«. Kralj je v smehu dejal: »*Kokoši nam begajo naše peteline*«. »**Nani Poljanec** je zapisal, da je kralj Aleksander I. po besedah **Cirila Dimnika**, šefa vseh lovišč v Kraljevini Jugoslaviji, poznal vse lovske revirje na pamet. Med svojimi trofejami si je srčno želel imeti albino gamsa. Opazili so ga v bližini Kamniške Bistrice, takoj javili v Beograd in kralj ga je uspešno uplenil. Na ramenih ga je v dolino prinesel Dimnik. Pozneje je v lovski reviji izšel članek, da »*kdor odstreli albina, istega leta umre*⁴. Nekaj mesecev pozneje je v atentatu v Marseillu umrl tudi kralj Aleksander I. Slovenski planinci so ob tragični kraljevi smrti na vrhu Triglava izobesili črno zastavo in, kot je pisal Mikša, so ihteli: »*Kralj, naš kralj, naš planinski kralj – mrtev!*«. Črne zastave so izobesili tudi na vrhu Brane, na Slivnici nad Cerknjskim jezerom in ob kamnitem križu na Donački gori. To je bila simbolika, je takratni zapis povzel Mikša: »*Tako plapolala s štirih oglov našega slovenskega ozemlja, ki ga je blagopokojni kralj tako poznal in ljubil, kakor je ono poznalo in ljubilo njega*«. Planinci so že pokojnemu kralju obljubili, da bodo zanj čuvali Jugoslavijo.

Aleksander I. Karadžordžević je bil dober lovec in tudi dober strelec. Še posebno so mu bila pri srcu slovenska lovišča, v katera je vabil tudi visoke goste. O njegovem lovskem udejstvanju je ohranjenega velika gradiva, ki je vredno podrobnejše zgodovinske raziskave in predstavitev širši javnosti.

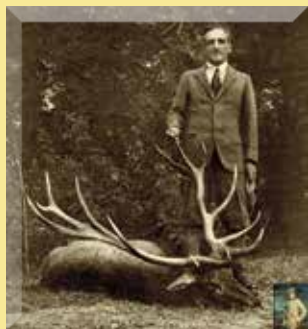
Pripravil: **dr. Marjan Toš**

¹ Ob nastanku 1. decembra 1918 se je prva jugoslovanska država imenovala Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS).

² O tem je Muzej novejšje zgodovine iz Celja leta 2009 pripravil občasno razstavo z naslovom Kralj Aleksander med nami.

³ Ivan Lovrenčič, Slovenec, 14. 10. 1934 in www.gore-ljudje.net z dne 7. 3. 2020.

⁴ Špela Kuralt, Slovenski vršaci so navduševali tudi kralje, v: Delo, 25. 1. 2018.

Kralj Aleksander I. Karadžordžević

Vir: <https://www.pinterest.at/ognjen/>

OKUSI NARAVE

Jelenji zrezki
v sojini omaki
s čičeriko

Za tri do štiri osebe potrebujemo:

- 500 g jelenjih zrezkov
- 2 žlici olja
- večjo čebulo
- 5 strokov česna
- 1,5 dl vode ali vina
- 7 brinovih jagod
- žlico sesekljane peteršilja
- noževo konico muškatnega oreščka
- žlico zmlate rdeče paprike
- sol
- poper
- 400 g kuhane čičerike
- žlico temne sojine omake

Zrezke na hitro popečemo na obeh straneh na vročem olju. Meso odstranimo in v isti ponvi prepražimo čebulo, ki smo ji dodali zelo malo soli in pol decilitra vina. Ko se čebula razpusti, dodamo zrezke, sesekljan česen, strte suhe brinove jagode, muškatni orešček, zmlato rdečo papriko, peteršilj in kuhano čičeriko ter zalijemo s preostalim vinom. Vre naj pol ure na zmerni temperaturi v napol pokriti posodi. Proti koncu kuhanja dodamo žlico temne sojine omake. K tako pripravljenu mesu in omaki lahko ponudimo krompirjeve svaljke, testenine ...

O čičeriki: Je stročnica, bogata z beljakovinami z malo kalorijami in skoraj brez maščob. Vsebuje vlaknine, ki znižujejo vrednost slabega holesterola, skrbijo za dobro prebavo, ugodno delujejo na ledvice, pospešujejo tvorbo železa in magnezija. Zaradi nizkega glikemičnega indeksa je primerna tudi za prehrano sladkornih bolnikov. © Že v bronasti dobi so čičeriko poznali na zdajšnjem ozemlju Grčije in Italije. Tudi Rimljani so jo uporabljali na različne načine: kot juho ali pečeno. V času prve svetovne vojne so jo ponekod v Nemčiji gojili in praženo uporabljali kot kavni nadomestek, kar ponekod še vedno počnejo. Zaradi že omenjenih dobrih lastnosti je v zdajšnjem času zelo cenjena hrana športnikov in vegetarijancev.

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Žan in Eva

Na pokopališču na Krajni smo se 3. julija 2019 člani **Lovske družine (LD) Rankovci** skupaj s člani LD Tišina, LD Brezovci in LD Cankova še zadnjič poslovili od našega dolgoletnega in spoštovanega lovskega tovariša **Jožefa Gomboca**, ki je umrl 30. junija 2019. Njegova smrt nas je zelo presenetila in prizadela.

Jožef se je rodil 9. aprila 1939 na Krajni kot deveti otrok od desetih, ki jih je štela kmečka družina. Po končani osnovni šoli je bil kot najmlajši moški potomec izbran za naslednika gospodarja kmetije. Tako je moral že mlad opravljati vse delo na kmetiji. Leta so minevala in Jožef je odrasel v moža. Leta 1967 se je poročil. Z ženo Kristino sta si zgradila dom in se preselila. V zakonu so se jima rodili štiri otroci. Žal jima je smrt vzela drugorojenko, a kljub temu jim je uspelo, da so živeli mimo družinsko življenje. Jožef je bil zelo delaven in skrben mož, oče, dedek in pradedek.

Kljub obilici dela na kmetiji se je leta 1966 včlanil v LD Rankovci. Po opravljenem lovskem izpitu je vestno in zavzeto deloval v lovski družini ter bil izvoljen v več organov lovске družine. Bil je član upravnega odbora, nadzornega odbora, disciplinske komisije, komisije za ocenjevanje trofejev in mentor več pripravnikom. Bil je izreden vodnik v lovu na smrkja s tujimi gosti.

Vse svoje funkcije je opravljal vestno in spoštljivo, zato je ob 70-letnici lovске družine in 50-letnici članstva v lovski družini prejel zahvalno listino LD Rankovci. Lovska zveza Slovenije mu je podelila znak za lovске zasluge, red za lovске zasluge III. stopnje, red za lovске zasluge II. stopnje in priznanje za 50 let članstva v lovski organizaciji. V lovskih vrstah je bil cenjen in spoštovan lovski tovariš ter pravi prijatelj.

Dragi Jožef, hvaležen spomin nate bo za vedno ostal v nas. Hvala ti za vse, kar si naredil za LD Rankovci in zeleno bratovščino. Mirno počivaj v domači grudi.

LD Rankovci – K. B.

Na mirskem pokopališču se je 18. decembra 2019 zbrala ogromna množica ljudi, ki se je poslavljala od zaslužnega občana, prijatelja, človeka z veliko začetnico, dobrega soseda in iskrenega varuha narave ter tovariša in poštenega lovskega prijatelja. Veličasten lovski pogreb s številnimi prapori in lovci, ki so se želeli še zadnjič posloviti od dolgoletnega člana Lovske družine (LD) Mirna.

Rudolf Žibert - Rudi je bil zelo spoštovan krajan. Rodil se je 8. decembra 1932 v rudarskem mestecu v Franciji, leta 1934 pa se je s starši vrnil v domači Goveji Dol pri Krmelju na obrobju Mirnske doline. Z ženo Cilko sta leta 1964 prišla na Mirno, kjer sta na Rohaj začela graditi lasten dom.

Dolga leta je služboval v takratni Tovarni šivalnih strojev Mirna kot kovnostrojar, delovodja, obratovodja in nazadnje kot direktor. Po dolgih letih so na njegovo pobudo izdali odmevno publikacijo o tej edinstveni tovarni, kar je redek primer zgodovinskega opusa skoraj tridesetletnega delovanja

podjetja z zahtevno proizvodnjo. Rudi je tudi sam izdal več knjig. Rad je raziskoval še nenapisane zanimivosti dolenjskih krajev; napisal je knjigo o mlinih na Dolenjskem in raziskavo zgodovinskega razvoja svojega domačega kraja Goveji Dol.

Rad je imel vsestranske izzive življenja. Bil je tudi pobudnik ustanovitve debatnega kluba ZUR-FIKS. Za obsežno delo v krajevni skupnosti, na občini in odgovornih mestih v gospodarskih in drugih organizacijah je prejel več družbenih odlikovanj.

Ob službenih in drugih dolžnostih je 15. novembra 1968 stopil v lovске vrste LD Mirna. Njegove odlike, kot so bile delavnost, doslednost in organizacijske sposobnosti je prepoznala tudi lovska organizacija in kmalu po vstopu je sprejel zahtevno funkcijo tajnika ter jo opravljal od leta 1971 do 1974. Naslednje leto je bil izvoljen za starešino družine, ki jo je vodil do leta 1980. Dva mandata je bil gospodar in tudi predsednik nadzornega odbora, lovski kinolog ter član Disciplinskega razsodišča Zveze lovskih družin (ZLD) Novo mesto in član Upravnega odbora ZLD Novo mesto.

Naravo je imel neizmerno rad, prav tako njegova žena. Kljub časovnim stiskam sta pogosto uživala ob pogledu na divjad in raznolikost rastlinstva v naših revirjih. Nekoč sta najdemo osirotelo smrico z veterinarjevo pomočjo ohranila pri življenju in jo po dveletni zahtevni oskrbi vrnila v naravo. Vzromo sta vzrejala tudi lovске pse terierje, ki so bili enakopravni družinski člani. Na divjad je le redko streljal, saj ni bil zbiratelj trofejev.

Poleg več družinskih priznanj mu je Lovska zveza Slovenije podelila zaslužna odlikovanja: red za lovске zasluge III., II. in I. stopnje, pa tudi jubilejna znaka za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji.

Rudija se bomo spominjali kot človeka z velikim srcem, ki je vedno želel vse dobro človeku, naravi in divjadi v njej. Ko je še aktivno deloval v pomembnih organizacijah, je tudi s pomočjo vplivnih kolegov veliko pripomogel pri gradnji našega lovskega doma.

Neizprosna zahrbtna bolezen ga je priklenila na posteljo. Dolga leta jo je pogumno premagoval in vztrajal. Obiskovali smo ga v Domu starejših občanov v Trebnjem, nismo pa mogli prepričati konca, ki je prišel 14. decembra 2019. Preostala nam je le še velika zahvala za vse delo, ki ga je Rudi v dolgih letih članstva opravil v lovski družini. Nepreklicni konec so naznanili zvoki lovskih rogov, ki so še dolgo odmevali v naših srcih. Rudi, še enkrat hvala za vse, kar si

Narisal: Milan Semnar

dobrega storil za naravo in našo divjad. Verjamemo, da boš v večnih loviščih deležen primernega mesta.

LD Mirna – D. Z.

Franc Zorko, član Lovske družine (LD) Artiče, ki smo ga lovski tovariši klicali Franci, se je od nas poslovil 5. oktobra 2019 in nam zapustil lepe spomine.

Rodil se je 25. marca 1931 kot drugi otrok v družini v Arnovem selu, kjer je preživljal otroštvo. Osnovno šolo je končal v Artičah in se izučil za mizarja. Zaposlil se je v Tovarni pohištva Brežice. Za svoje marljivo delo je dobil Titovo priznanje za najboljšega delavca. Leta so minevala in prišel je čas za družino. Zaljubil se je v Marijo, s katero sta se poročila leta 1957. Se isto leto je prišel na svet sin, ki sta mu z ženo dala prav tako ime Franci. Ata Franci pa je moral poskrbeti za družino. Zavedal se je, da je to velik izziv, ki ga bo z zaslužkom doma težko uresničil, zato se je leta 1961 odločil in se z družino preselil na delo v Nemčijo. Tam je ostal šest let in ustvaril temelje za nadaljnje življenje v svojih dragih Arnovih selih.

Zaslužek v Nemčiji je Franciju omogočil, da si je kupil tovornjak in postal podjetnik. Po vrnitvi iz Nemčije so kupili manjšo hišo v domačem kraju, jo prenovili in pripravili primerno domovanje za družino. Razvoj dogodkov je hotel, da je podjetništvo zamenjal za delo v Gozdnem gospo-

darstvu Brežice kot voznik tovornjaka za spravilo hlodovine. To delo je opravljal do upokojitve.

Franci je lep del življenja namenil tudi zeleni bratovščini. V LD Artiče se je vključil 2. aprila 1962. Bil je vester in vzoren član lovске družine. Družabnost in tovaristvo sta bili njegovi veliki vrlini. Še na lanski septembrski tekmi in streljanju na glinaste golobe pri lovski koči se je pripeljal bodrit tekmovalce in pokramljal s svojimi tovariši. Rad se je udeleževal lovskih pogonov in družbenja z lovskimi tovariši. Bil je zagovornik uresničevanja aktivnega varstva narave, skrbi za življenjski prostor za divjad in druge živali ter gojitev in odstrel divjadi.

Bil je tudi aktiven član v različnih organih lovске družine; bil je član upravnega odbora (1972–1975), član nadzornega odbora (med leti 1978–1986 in 1993–1996) in predsednik nadzornega odbora (1978–1980), gospodar lovskega doma (1987–1996), član disciplinske komisije (1991–1992) in praporščak. Med omenjenimi je imel poseben status, saj je bil soustanovitelj Skupine lovskih praporščakov Spodnjega Posavja in Obsotelja, ki praznuje 30 let ustanovitve. Prapor je simbol vsake lovске družine, povezati prapore pa pomeni povezati organizacije in člane širšega območja, ki na tak način izkazujejo pripadnost organizaciji in predstavlja jo njeno enotnost. V imenu Skupine praporščakov Spodnjega Posavja in Obsotelja se pokojnemu tovarišu Franciju iskreno zahvaljujemo za to plemenito dejanje. Lani je pridobil tudi častno mesto najstarejšega lovskega tovariša v LD Artiče. Žal je to čast prehitro prepustil drugemu.

Za svoje požrtvovalno delo je dobil priznanja LD Artiče, Lovska zveza Slovenije pa mu je podelila znak za lovске zasluge, red za lovске zasluge III. in II. stopnje ter jubilejni znak za 50 let članstva v lovski organizaciji.

Dragi Franci, zelo te bomo pogrešali. Večkrat smo slišali, da tvoje srce slabi, toda vedno znova si nas presenetil in nas obiskal na naših družinjah. Zato smo še toliko težje sprejeli novico, da si za vedno odšel v druga lovišča. Ostali so nam lepi spomini in ti, Franci, boš za vedno ostal z nami, ko se bomo zasanjali v spomine. Naj ti na koncu člani LD Artiče izrečemo iskreno priznanje in zahvalo za tvoje bogato delo in prijetne urice, ki si jih delil z nami.

Slava tvojemu spominu.

LD Artiče – V. G. B.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Andrej Kacin, LD Jelenk,

* 2. 11. 1935, † 29. 2. 2020.

Ivan Kantužar, LD Zabukovje,

* 13. 12. 1935, † 13. 3. 2020.

Jožef Dolenc, LD Bukovje,

* 8. 2. 1947, † 8. 3. 2020.

Franc Majerič, LD Juršinci,

* 7. 9. 1944, † 16. 1. 2020.

Miroslav Kopavnik, LD Kranjska Gora,

* 19. 1. 1944, † 15. 3. 2020.

Milan Purgaj, LD Jakob,

* 26. 8. 1948, † 12. 2. 2020.

Boro Radovanović, LD Smuk - Semič,

* 25. 5. 1954, † 6. 1. 2020.

Franc Kuharič,

LD Dornava - Polanšak,

* 8. 7. 1954, † 3. 3. 2020.

Dragotin Golob, LD Moravče,

* 1. 10. 1937, † 23. 3. 2020.

Stane Rakuša, LD Šmarje,

* 15. 5. 1937, † 3. 11. 2019.

Franc Jug, LD Paljevo,

* 31. 3. 1949, † 24. 11. 2019.

Srečko Laščak, LD Paljevo,

* 14. 5. 1933, † 1. 2. 2020.

Rugero Vinazza, LD Paljevo,

* 31. 8. 1932, † 15. 2. 2020.

Umrlim časten spomin!

40 let LKD Celje

V soboto, 7. septembra 2019, so Savinjsko-Kozjanska zveza lovskih družin (ZLD) Celje, Lovsko-kinološko društvo (LKD) Celje in Lovska družina (LD) Žalec na Rinki priredili *lovsko-kinološki dan*, ki je postal že tradicionalno vsakoletno slavnostno lovcem, vodnikom lovskih psov in vseh simpatizerjev lova in lovske kinologije.

Osrjednji dogodek prireditve je bil to pot namenjen slovesnosti ob 40-letnici delovanja LKD Celje. Zbranim je spregovoril slavnostni govornik, predsednik LKD Celje **Janez Šumak**, ki je nanizal nekaj pomembnejših zgodovinskih dejstev in podatkov iz kronike lovske kinologije na Celjskem in v Sloveniji. Povedal je, da je arhiv LKD Celje skromen in da je v njem največ avtorskih zapiskov **Slavka Kovača**, ki je v svojem času objavil precej strokovnih in informativnih člankov v reviji *Lovec*, glasilu *Kinolog Kinološke zveze Slovenije* (KZS) in v sorodnih revijah. Ohranjeni so tipkopisi, ki so prispevek k razvoju lovske kinologije na Celjskem po drugi svetovni vojni in opisujejo tudi prvi uvoz primerkov pasme nemških prepeličarjev. Kovač, ki je bil strokovni tajnik ZLD Celje, je zapisoval in vodil arhiv ter poleg mnogih lovskih dogodkov opisoval tudi vse pomembnejše kinološke: sestanke, seminarje, prireditve oziroma preizkušnje, vzrejo pasemskih skupin, šolanje, evidenco vodnikov lovskih psov itn.

Šumak je v svojem nagovoru razložil, da se je lovska kinologija na celjskem območju razvijala (in je zabeležena v prvih zapisih revije *Lovec*) skupaj z lovsko zgodovino. Lovstvo in kinologija sta imela skupno zgodovino in cilje, vendar o organizirani lovski kinologiji in njeni organizaciji lahko govorimo šele od leta 1921 naprej, ko je bila ustanovljena prva **Slovenska kinološka organizacija** (hkrati tudi jugoslovanska). Ustanovitev **Kluba (društva) ljubiteljev ptičarjev** je rodila zgodovinske temelje naše lovske kinologije. Kmalu za njim so začeli ustanovljati tudi druge pasemske organizacije, po vzoru sosednjih dežel, od katerih smo bili bolj ali manj odvisni, zato smo jih posnemali tudi v kinologiji. V tistem obdobju je bila lovska kinologija prisotna predvsem na večjih veleposestvih, ki so imele lasten lov in službeno lovsko

osebje, ki je že takrat vzrejalo rodovniške pse jazbečarje in krvo-sledce. V zasebni kmečki lasti so prevladovali predvsem psi goniči, kajti njihova vzreja je bila bolj sproščena. Kljub temu so pazili, da so med seboj parili pse, ki so se izkazali kot kakovostni za gonjo. Na Celjskem v tistem obdobju še ni bilo kinoloških sodnikov in kinoloških strokovnjakov, zaslediti pa je imena posameznikov, ki so se včlanjevali v obstoječe klube in pasemske organizacije. Mnogi tudi niso imeli dovolj sredstev za zakup lovišča in so zato pomagali

marjev, ki so jim izdali začasne dokumente in v njimi začeli načrtovati vzrejo. V nadaljnjih letih so nastali dobri vzrejni rezultati. Na **Okrajni lovski zvezi** je bila imenovana komisija za kinologijo, ki jo je vodil **tovariš Zorko**. V tistem času je bila v Sloveniji organizirana ena največjih jugoslovanskih kinoloških prireditev, kot je skupščina **Mednarodne kinološke organizacije** (FCI), z mednarodno razstavo psov vseh pasem. Za Jugoslavijo je bilo takrat zelo pomembno, da je bil za predsednika te organizacije

sedeže v Ljubljani in ki so jim bili sprva za takratne prevozne razmere težko dostopni.

V letu 1957 so ustanovili območno **Lovsko zvezo Celje** in za poklicnega strokovnega tajnika imenovali Kovača. Zadolžen je bil, da opravi kategorizacijo lovišč na Celjskem, pripravi seznam potreb po lovskih psih glede na terensko primernost lovišč in lovskih družin. V takratnih lovskih družinah so bili kinologi zadržani za vzdrževanje tropa lovskih psov in lova s psi. **Komisija za kinologijo** pri celjski območni lovski zvezi je pripravljala načrte in programe šolanja, vzreje, organizirala uporabne preizkušnje in telesna ocenjevanja psov, ki so se leta 1963 iz Celja preselili pred lovski dom Rinka (LD Žalec). Na tistem mestu so pod vodstvom **Ivana Rojca** in s pomočjo članov LD Žalec zgradili tudi umetni rov za preizkušanje dela psov jamarjev pod zemljo.

Takratne pasemske organizacije so se izkazale kot neučinkovite in niso bile pripravljene na ustanavljanje svojih podružnic, s katerimi bi kinološko strokovno dejavnost približale kinologom na terenu. Zato je nastal nov, teritorialni organizacijski pristop organiziranosti, ki so ga po predlogu izglasovali na skupščini KZS 10. junija 1977, čeprav so ga načeloma sprejeli že prej. Tak pristop se je zgledoval po učinkoviti organiziranosti **Zveze klubov za športne in službene pse**, ki je bila organizirana po teritorialnem načelu v upravnem delu, po strokovnih načelih (po pasmah in šolanju psov) pa po komisijah. Poglavitni cilj nove organiziranosti je bil povsem poenotiti kinologijo in ji dati organizacijske možnosti za hitrejši razvoj, tudi po dotedanjih pasemskih organizacijah, ki so dotlej obvladovale predvsem lovsko kinologijo. Taka, sodobnejša in učinkovitejša oblika organiziranosti (preizkušena v zvezi klubov) je v začetku naletela na močan odpor nekaterih vodilnih funkcionarjev v tedanjih pasemskih organizacijah lovskih psov, kar je v naslednjih letih dokaj oviralo njeno uveljavitev. Če bi bil prehod v novo organizacijsko uveljavitev postopen, da bi bilo v novi organizacijski obliki še vedno omogočeno delovanje pasemskih organizacij, bi reorganizacija stekla nemoteno, tako pa ni šlo vse gladko. Kljub težavam in nasprotovanju nekaterih posameznikov se je začelo uveljav-

Foto: Osební arhiv Janeza Šumaka

Od leve: predsednik LKD Celje Janez Šumak in takratni predsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje Miran Krštinc

ustanovljati lovske družbe. Le-te so praviloma obstajale za čas zakupa in se na novo oblikovale ob vsakem novem zakupu v enaki ali tudi v nekoliko spremenjeni sestavi. Izjema je bila **Celjska lovska družba**, ustanovljena leta 1924, ki je delovala do začetka druge svetovne vojne. V rodovni knjigi psov Jugoslavije iz leta 1932 je mogoče zaslediti prve psarne s celjskega območja. Druga svetovna vojna je po vsej deželi ohromila kinološko delo, tako da ob osvoboditvi skorajda nismo imeli rodovniških lovskih psov z dokumenti, čeprav so bili vzrejeni po pasmah.

V letih 1947 in 1948 so kinološki vodniki ocenjevali zunanjo kakovost lovskih psov v vseh večjih krajih in tudi v Celju pred **Domom Osvobodilne fronte** (OF), ki je bil takrat zgradba **Jugoslovanske ljudske armade** (zdaj **Celjski dom**). Našli so dovolj dobrih in pasemsko značilnih psov, zlasti goničev, brak-jazbečarjev in ja-

izvoljen naš nestor slovenskega lovstva in kinologije dr. **Ivan Lovrenčič**. Skupščina in razstava sta bili v Planici in na Bledu. Morda je prav ta dogodek vplival na slovenske lovce in kinologe, da so se vedno bolj začeli zanimati za strokovni dvig lovstva in kinologije. Domača strokovna literatura je bila zelo skromna, saj sta bili tedaj v slovenskem jeziku na voljo samo knjigi dr. **Janka Lokarja** *Ptičarji* (1930) in *Naši psi* (1948). Leta 1930 je izšla tudi knjižica *Brak jazbečar* avtorja **Viljema Furererja pl. Haimendorfa**, podrobnejše strokovne zadeve pa so sproti objavljali v reviji *Lovec* (predvojni letniki). Po vojni sta izšli knjigi inženirja **Mirka Šušteršiča** *Naš lov I. in II. del* (1951 in 1953) in knjiga **Julija Kodra** Španjeli (1964). Kinoloških strokovnjakov in kinoloških sodnikov še ni bilo. Kinologi s podeželja so se kot posamezniki včlanjevali v takratne pasemske klube, ki pa so imeli vsi

ljanje nove organiziranosti in je bilo omogočeno tudi še delovanje pasemskih organizacij. Že v letu 1978 je pripravljali odbor, ki ga je vodil **Bogo Hasenbihl** s pomočjo **Silva Pavlinca**, pripravil vse potrebno za ustanovitev LKD Celje. Ustanovna skupščina je bila 11. maja 1979. Zastopanih je bilo tudi 36 lovskih družin, članic ZLD Celje, s 64 prisotnimi delegati. Inženir Hasenbihl je bil izvoljen za prvega predsednika LKD Celje, za podpredsednika pa Pavlinca, ki je vodil tudi Strokovni svet. Skupščina je izvolila tudi druge organe upravljanja, potrdila *Pravila LKD*, program dela, finančni načrt in potrdila višino letne članarine. Društvo je pogumno začelo z delom ter sporazumevanjem z lovci - vodniki lovskih psov in vodstvi lovskih družin. Vse načrtovane preizkušnje in druge prireditve so potekale v skladu z letnim načrtom društva. Leta 1981 jih je presenetila smrt predsednika Hasenbihla. Delo v LKD je skoraj povsem zamrlo. Toda že v letu 1982 so sklicali skupščino volilnega značaja in za novega predsednika izvolili **Mirka Confidentija**, za podpredsednika pa **Jožeta Pangerla**. Confidenti je vodil LKD Celje dobrih 19 let, za kar mu veljajo vse zasluge in čestitke, kljub določenim pretresom v tistem obdobju in zamenjavam organov izvršnega odbora. Od leta 1997 do 2001 ni bila sklicana skupščina društva, ko je potekal na sedežu Savinjsko-Kozjanske ZLD - Celje volilni občni zbor, na katerem je bil za predsednika LKD Celje izvoljen **Jože Pangerl**, dr. vet. med. LKD Celje je organiziralo veliko preizkušenj lokalnega, regionalnega, državnega in mednarodnega značaja oziroma tekem v delu za vse lovske skupine FCI. Sestava organov upravljanja je delovala, z manjšimi zamenjavami tajnika in članov upravnega odbora, do leta 2009, ko je predsednik Pangerl nenadoma umrl. Na občnem zboru leta 2010 so za nadomestnega predsednika društva izvolili **Bogomila Udovča**, za podpredsednika pa **Janeza Šumaka**. Novo vodstvo je namenilo še več pozornosti povezavam in sporazumevanju LKD s člani-cami in člani, uvedlo spletno stran, prenovilo društvene akte ter razvilo prapor društva (2012). Na praporu je upodobljen motiv posavskega goniča in nemškega ptičarja s tremi zvezdami celjskih

grofov ter letnico ustanovitve in imenom LKD Celje.

V letu 2013 so bile na občnem zboru nove volitve za nov mandat organov upravljanja LKD Celje, kjer so za predsednika LKD izvolili Šumaka, dotodanjega podpredsednika. V Braslovčah so organizirali prvo *Državno razstavo psov lovskih pasem – CAC Savinjske doline*, ki se je je udeležilo 168 vodnikov iz šestih držav s psi lovskih pasem. V okviru razstave so izvedli tudi prvo specialko nemških prepeličarjev. V letu 2014 so s prireditvijo v **LD Škale**

da z njimi upravljavkam lovišč zadostijo zakonske obveznosti s področja lovske kinologije. V času delovanja društva so psi vodnikov našega društva dosegli mnoga državna in mednarodna prvaštva v delu ter na razstavah doma in v tujini tudi v lepoti. Za vse uspehe seveda ni zaslužno le vodstvo društva, največ zaslug pri tem imajo požrtvovalni vodniki, ki so s svojim delom pse vzgojili, izšolali in pripravili za vse zahtevane in druge prireditve. Za rezultate, dosežene v uporabnostnih preizkušnjah, imajo veliko zaslug

poslanstvu! je pozval Šumak v svojem nagovoru in izrazil upanje, da bodo imeli pri svojem delu še naprej podporo vseh lovcev, članov lovskih družin, vodstva Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje in drugih služb, ki so povezane z lovko kinologijo.

Vsem dosedanjim članom, organov društva, kinološkim sodnikom, inštruktorjem, vzrejnim referentom in drugim strokovno usposobljenim osebam v kinologiji in ne nazadnje tudi dobrim vzrediteljem se je zahvalil za požrtvovalno delo. Ob tem nekoliko poglobljenem jubilejnem zapisu bi se radi tudi javno poklonili spominu vseh pokojnih lovsko-kinoloških strokovnjakov in kinoloških sodnikov FCI, ki so bili člani LKD Celje: **Ivanu Rojcu, Ivanu Pinterju, Slavku Kovaču, Alojzu Azoli, Mirku Slatinšku, Jožetu Pangerlu, Silvu Pavlincu, Francu Friškavcu in Rafku Bornšku.**

V slavnostnem programu prireditve so svoj del dodali tudi **Savinjski rogisti**. Tudi takratni predsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje **Miran Krštinc** je v svojem pozdravnem nagovoru spregovoril o izjemnih rezultatih opravljenega dela v lovski kinologiji, ki so predvsem plod dela naših prednikov in zdajšnjih organov vodstva LKD Celje. Zahvalil se je vsem, ki so za to zaslužni, ter zaželel še veliko takšnega sodelovanja med območno lovsko zvezo in LKD tudi v prihodnje.

V deževnem vremenu je sledilo odprtje obnovljenega umetnega rova na Rinki za vadbo psov jamarjev v delu pod zemljo. Trak so simbolično prerzali kinolog LD Žalec **Silvo Podlesnik**, predsednik LD Žalec **Janko Stebernak** in predsednik LKD Celje Šumak. Priznanja ob 40-letnici LKD Celje sta zaslužnim lovskim kinologom podelila predsednik LKD Celje Šumak in podpredsednik Lavrič, ki sta obenem razdelila še jubilejne majice in novo izdelane jubilejne okrogle značke.

Savinjsko-Kozjanska ZLD Celje je vzporedno ob tem dogodku organizirala *tekmovanje v kuhanju lovskega golaža*. S stojnic se je kljub slabemu vremenu kmalu širil omamen vonj dobre kulinarike, kar je po razglasitvi rezultatov najboljših in podelitvi pokalov še dodatno prispevalo k odličnemu vzdušju in zaključku prireditve.

Janez Šumak

Foto: Osební archiv Janeza Šumaka

Podelitev priznanj

(lovski dom na Lubeli) slavnostno obeležili 35-letnico ustanovitve LKD Celje. V ta namen so izdali zbornik *Naših 35 let*, ki ga najdete tudi v elektronski obliki na spletni strani www.lkd-drustvo-celje.si. Leta 2017 je bil na volilnem občnem zboru za predsednika LKD ponovno izvoljen Šumak, za podpredsednika pa **Miroslav Lavrič**. V LKD Celje je včlanjenih 47 lovskih družin z 2100 lovci, ki so posredno vsi člani LKD. Vsi prispevajo k razvoju lovske kinologije na Savinjsko-Kozjanskem območju in posledično v vsej Sloveniji. Vodniki vodijo povprečno 450 preizkušenih in lovsko uporabnih psov. Po zastopanosti pasem prednjačijo goniči in brak-jazbečarji (213), sledijo psi iz skupine jamarjev (88), barvarji (48), šarivci (85 nemških prepeličarjev) in več pasem ptičarjev (30).

LKD Celje skrbi in omogoča svojim članom, da pse ustrezno izšolajo pod strokovnim vodstvom, usposobijo ter opravijo z njimi ustrezne preizkušnje in

tudi upravljavke lovišč, lovske družine, kjer so vodniki lahko v loviščih pripravljali svoje pse na vse preizkušnje. Mirne vesti lahko zapišemo, da je bilo v 40 letih obstoja našega LKD gotovo izšolanih okrog 1.200 lovsko uporabnih psov za pravičen lov v naših loviščih. *»Danes si skupnih lovov praktično ne moremo zamisliti brez preizkušenih psov, s katerimi se bistveno poveča lovna uspešnost. Žal se še vedno najdejo posamezni lovci, ki jih prisotnost lovskih psov v lovišču moti, saj menijo, da njihova prisotnost vnaša nemir in lovišča, zaradi česar ni več divjadi v loviščih. Tako so ponekod prišli že tako daleč, da je obveljala prepoved posamičnega lova s psom. Mar ti tovariši ne vedo, kako dolga je pot do izšolanega uporabnega lovskega psa? Mar ne vedo, da je pes živo bitje, ki skupaj z vodnikom potrebuje neprestano vajo in utrjevanje? Zato je prav, da vodnikom in psom omogočimo, da se neprestano izobražujejo in izpopolnjujejo v svojem*

Državna tekma lovskih psov v vodnem delu – CACT

Jeseni, 28. septembra 2019, smo na ribnikih pri lovskem domu v Dragi pri Igu organizirali že 29. Državno tekmo (CACIT) v vodnem delu, že letos jeseni pa bomo tam izvedli že okroglo, 30. tekmo in tudi proslavili 30-letnico tovrstnih najbolj obiskanih in priljubljenih uporabnostnih tekmovalj lovskih psov. Tudi zadnje tekmovalje sta v sodelovanju organizirala domača Lovska družina (LD) Ig in Lovsko-kinološko društvo (LKD) Ljubljana.

Razprav o tem, ali naj tekma v Dragi bo ali ne, tudi tokrat ni bilo, saj se je s svojo dolgo tradicijo in slovesom druge najstarejše državne tekme lovskih psov usedla v srca organizatorjev in številnih tekmovalcev. Da smo se dobro pripravili na lansko tekmovalje v vodnem delu psov, ki praviloma vedno poteka zadnje septembrsko soboto, smo člani domače LD Ig imeli kar nekaj sestankov in delovnih akcij, ki so zaradi delovne vneme, sodelovanja in dobre volje lovcev bolj spominjale na prijetno druženje kot na zahtevno pripravljalo delo. Dnevi so minevali in po izteku roka za prijave je bilo na našem seznamu prijavljenih 15 štirinožnih tekmovalcev. Veliko prijavljenih se je tekmovalja udeležilo že prejšnje leto, kar nekaj pa je bilo novih, česar smo bili še posebno veseli.

V petek, dan pred tekmo, smo zaradi slabe vremenske napovedi in možnosti padavin pri mizah in klopeh postavili vojaški členašti šotor. Naslednji dan smo se člani LD Ig zbrali okrog sedme ure zjutraj v lovski koči v Dragi, da bi pripravili še zadnjih nekaj malenkosti in pričakali tekmovalce. Ob prihodu so se tekmovalci javili pri sprejemni mizi, kjer so najprej izžrebali vsak svojo štartno številko, prejeli bon za malico in katalog udeležencev tekme. Ob registraciji so si lahko lastniki za steklom prijavnice na hitro ogledali že razstavljene pokale, ki so vabljivo čakali na

najboljše tekmovalne pare v posamični konkurenci in najboljše ekipe. Ker je ponoči deževalo, je bilo v zraku čutiti veliko vlage. Uradno odprtje tekmovalja je letos potekalo pod vodstvom Cirila Podržaja. Kot je v navadi, je za začetek zazvenela slovenska himna, sledil je nagovor vodje prireditve, delegata Kinološke zveze Slovenije Ivana Travnica, strokovnega vodje Zvonimirja Poznika in vodje sodniškega zbor-

Foto: Ana Merzel

Zmagovalca tekme Boštjan Lipar in As od Novaka sta prejela tudi prehodni pokal Občine Ig.

ra Gorana Peršina. Predstavil se je tudi sodniški zbor. Nadalje je bilo pojasnjenih še nekaj pravil tekmovalja in nekaj informacij o časovnem poteku prireditve.

Seznajeni z vsem potrebnim so se tekmovalci odpravili na tekmovalna mesta in začeli opravljati preizkusne discipline pri vsaki od treh kategorij. Disciplino sledenja izpuščene race v vodi, porasli z ločjem in nos je ocenjeval kinološki sodnik Rudi Rakuša, pri preizkusu šarjenja v vodi, porasli z ločjem brez race ter ubogljivost in vodljivost psa je sodila kinološka sodnica Lidija Šmigoc, prinašanje izgubljene race iz vode, ubogljivost in vodljivost psa ter odložljivost s strelomirnostjo pa kinološki sodnik Goran Peršin. Tekme se je udeležilo tudi razveseljivo veliko pripravnikov (več kot deset jih je bilo!), ki so si

lahko pod vodstvom vodje prireditve skupaj ogledali vsako od tekmovalnih disciplin/predmetov. Ob tem so bili poučeni o pasmah in vrstah lovskih psov ter še posebno o mlakaricah. V pripravniške dnevnike smo jim ob koncu prireditve potrdili obisk delovne kinološke prireditve. Nad nas se je, kot so napovedali vremenoslovci, med tekmo privleklo tudi nekaj težkih oblakov. Občasno so na tekmovalce spustili nekaj dežja,

Kot vsako leto so nam na pomoč pri promociji tekme in pridobitvi praktičnih nagrad za tekmovalce zelo prijazno priskočili naši zvesti sponzorji, ki se jim še posebej zahvaljujemo za posluš in podporo. Seveda se jim priporočamo tudi za naprej. Tako so vsi sodelujoči dobili vrečke s praktičnimi darili, prvi trije vodniki v posamični konkurenci in prve tri ekipe pa še posebne pokale in nagrade, ki so jih omogočili sponzorji.

Najboljšo uvrstitev v ekipni konkurenci je zasedla ekipa vodnikov LKD Nova Gorica v sestavi Darko Miklavčič, Marjan Rijavec in Darjo Spačal. Drugo mesto je pripadlo vodnikom LKD Posavje - Krško, katere člana sta bila Boštjan Lipar in Franc Lipar, ki je nastopil z dvema tekmovalnima psoma. Ekipo LKD Maribor, ki je osvojila tretje mesto (bron), pa so sestavljali vodniki Davor Gajser, Ivan Šincek in Matjaž Roter. V tekmovalni konkurenci druge pasme sta na drugem mestu slavili Irena Linzner s Tylah Ginger-Bred Bisquit (labradorska prinašalka), zmagali pa sta Aleksandra Dajčar in psička po imenu Lab-x-streams funky diva (labradorska prinašalka). V tekmovalni konkurenci ptičarji so najboljše uvrstitve dosegli: Franc Lipar s psom po imenu Felipe von Jager Jakopčević (nemški žimavec) na tretjem mestu, srebro in CACT-R sta si priborila Davor Gajser in Essie Ljutomerska (nemška žimavka), naziv CACT (skupaj s prehodnim pokalom Občine Ig za leto 2019) pa je osvojila zmagovalna dvojica Boštjan Lipar in As od Novaka (nemški kratkodlaklki ptičar). Ponovno čestitke vsem tekmovalcem!

Vsem, ki ste nam pomagali in priskočili na pomoč pri organizaciji in izvedbi prireditve, se najlepše zahvaljujemo. Iskrena hvala tudi vsem tekmovalcem, sodnikom, sponzorjem in obiskovalcem. Člani LD Ig se že veselimo letošnje jeseni in jubilejne, 30. tekme ter hkrati obljubljam, da te tekmovalne obletnice ne boste kar tako pozabili.

Ana Merzel

Državna tekma istrskih goničev v spomin na Staneta Hribernika

»V veliko veselje mi je, da smo skupaj z Državno vzrejno komisijo (DVK) za avtohtone pasme pri Kinološki zvezi

Slovenije (KZS) in Lovsko družino (LD) Škofja Loka pripravili Državno tekmo istrskih goničev, posvečeno spominu na kinološkega prijatelja in sodnika Staneta Hribernika, in to v sklopu praznovanj ob 40-letnici Lovsko-kinološkega društva (LKD) Gorenjske in 70-letnici LD Škofja Loka,« je v biltenu zapisal

predsednik LKD Gorenjske Janez Nahtigal.

Stane Hribernik se je v LD Škofja Loka včlanil leta 1962. Bil je kinološki referent, poleg tega je opravljal številne druge funkcije v lovski družini, kjer je leta 2012 postal tudi častni član. Postal je dober vzreditelj in vsestranski vodnik goničev. Sodeloval

je na državnih in mednarodnih razstavah in tekmovaljih, kjer je s svojimi kratkodlakimi goniči dosegal odlične rezultate. V lovski družini je za svoje požrtvovalno delo prejel vsa mogoča priznanja. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje. Leta 1974 je opra-

Foto: Daniel Kirbus

Stane Hribernik (1933–2017)

vil izpit za kinološkega sodnika in se pri takratni kinološki komisiji **Zveze lovskih družin Gorenjske** zavzel za strokovno delo z go-

je prevzel nalogo predsednika Vzrejne komisije za goniče pri KZS (1979–2003). Prejel je tudi naziv častnega člana te komisije. Pod njegovim vodstvom je potekal prvi vzrejni pregled za goniče v Sloveniji. Za njegove zasluge v kinologiji ga je KZS odlikovala z vsemi svojimi odlikovanji. Od Staneta smo se za vedno poslovili marca 2017.

V čast in spomin na Staneta se je v soboto, 26. oktobra 2019, pred prostori lovskega doma LD Škofja Loka zbralo 19 vodnikov z istrskimi goniči iz šestih LKD-jev, predstavniki Izvršnega odbora LKD Gorenjske, člani LD Škofja Loka z vodstvom in spremljevalci, predstavniki KZS in drugi gostje. Sodniški zbor je vodil **Jožef Verčko**, predsednik

pripravnikov, ki so spremljali vsako skupino. Državna tekma se je začela s slovensko himno in pozdravnim govorom predsednika LKD Gorenjske Nahtigala. Starešina LD Škofja Loka **Anton Bevk** je predstavil lovsko družino, ki je s 57 člani in 6.620 ha velikim loviščem tretja največja lovška družina na Gorenjskem.

V LKD Gorenjske je včlanjenih 27 članov LD Škofja Loka, ki imajo 18 lovskih psov. V lovišču bolj ali manj živi vsa velika parkljava in mala divjad. Vodja prireditve **Rajko Skube** je predstavil potek tekme in določil spremljevalce in pripravnike za sodnike ter določil kraje za ocenjevanje same gonje in kraj, kjer bo potekala vlečka divjega zajca. Zadnjo besedo in čast odprtja tekme je pripadla **Ivanu**

REZULTATI:

Posamično:

1. mesto **Milan Erznožnik** (LKD Gorenjske) s psičko **Esto**, pasme kratkodlaki istrski gonič, 135 točk, II. nagradni razred;

2. mesto **Andrej Bončina** (LKD Idrija) s psičko **Ajko**, pasme kratkodlaki istrski gonič, 138 točk, III. nagradni razred;

3. mesto **Miha Kaker** (LKD Celje) s psom **Askom**, pasme kratkodlaki istrski gonič, 130 točk, III. nagradni razred.

Ekipno:

Za ekipno zmago so se borile tričlanske ekipe štirih LKD-jev.

1. mesto **LKD Celje**, 258 točk;

2. mesto **LKD Idrija**, 253 točk;

3. mesto **LKD Gorenjske**, 248 točk;

4. mesto **LKD Bele krajine**, 125 točk.

Najdaljšo gonjo je pokazala psička **Alba**, vodnika **Bojana Naraločnika** iz LKD Celje.

Foto: Daniel Kirbus

Zbor pred lovsko kočo LD Škofja Loka

niči. Bil je ustanovni član LKD Gorenjske, kjer je prevzel nalogo predsednika strokovnega sveta, ki jo je opravljal vse do svoje bolezni (2002). Kot strokovnjak z lastnimi izkušnjami z goniči

Vzrejne komisije za avtohtone pasme goničev pri KZS, sodili pa so še: **Janez Nahtigal**, **Janez Šumak**, **Jure Rihtaršič**, **Darko Grošelj** in **Niko Mrak**. Prireditve se je udeležilo tudi šest lovskih

Travnu, delegatu KZS. Z žrebanjem številok smo določili ime sodnika in kraj gonje psov v lovišču. Tako smo se sprehodili po Sv. Barbari, Sopotnici, Sv. Ožboltu, Zadobju in pod Toščem, kraju

gonje, ki ga je odobrilo vodstvo LD Medvode. Vlečko s poljskim zajcem smo opravili v okolici Zavrha, blizu bivaka LD Škofja Loka, kjer sta bili tudi razglasitev rezultatov in pogostitev.

Od 19 psov jih je gonjo uspešno opravilo sedem, ki so tekmo nadaljevali z vlečko. Najboljšim tekmovalcem je pokale izročila **Vida Hribernik**, priložnostne nagrade pa predsednika Nahtigal in Verčko. Za prijetno vzdušje ob hrani in pijači je poskrbela gostoljubna LD Škofja Loka, za kar se jim iskreno zahvaljujemo.

Daniel Kirbus

Uporabnostna preizkušnja psov v delu po krvni sledi

Lovsko-kinološko društvo (LKD) **Zasavje** je lani jeseni ponovno organiziralo uporabnostno preizkušnjo (UP) v delu lovskih psov po krvni sledi.

V lepem sobotnem jutru, 28. septembra 2019, smo se zbrali pred lovskim domom **Lovske družine** (LD) **Kresnice**. Zbralo se je devet vodnikov lovskih psov, med katerimi so bile vodnice psov tri lovske tovarišice. Presenečeni smo bili, koliko različnih pasem

Foto: Franci Ocepnek

V lepem sobotnem jutru, 28. septembra 2019, smo se zbrali pred lovskim domom LD Kresnice. Presenečeni smo bili, koliko različnih pasem lovskih psov je bilo pred nami.

lovskih psov je bilo pred nami (hanovrski barvar, bavarski barvar, istrski kratkodlaki gonič, resasti jazbečar, nemški kratkodlaki ptičar, vajmarski ptičar, brandel brak), ki so jih vodniki prijavili na uporabnostno preizkušnjo po krvni sledi.

Zbrane sta z uvodnimi besedami pozdravila predsednik LKD **Zasavje Darko Grošelj** in vodja prireditve, predstavnik lovske družine Kresnice, **Jani Jančar**. Vsa navodila in način preizkušnje so predstavili kinološki sodniki **Jurij Rihtarič**, **Tomaž Pavčnik** in **Jani Krivec**. Nato so vodniki z žrebom izbrali številke umetno položenih

sledi in pripadajoče sodnike. Po žrebu smo se skupaj odpeljali v predel lovišča, kjer je potekala preizkušnja.

Dan pred tekmovanjem smo sodniki v spremstvu strokovno usposobljenih spremljevalcev LD Kresnice položili devet enakovrednih sledi. Izbrani teren je bil dokaj zahteven, sledi so bile položene v starejšem gozdu, deloma pa tudi po delno močvirnem in vlažnem gozdu. Še pred začetkom preizkušnje v delu po sledi smo sodniki pse preverili v strelomirnosti in vodljivosti. Po začetnih preizkušnjah so vodniki po vrstnem redu lahko začeli s sledenjem po izžrebani sledi.

Kar nekaj časa je minilo, da so se vodniki s pasjimi pomočniki začeli vračati pred lovski dom. Razglasitev rezultatov preizkušnje je potekala pred lovsko kočjo, kjer so nas domačini tudi postregli s sveže pripravljeno hrano. Uporabnostno preizkušnjo je opravilo šest psov od devetih; trem psom je zmanjkalo koncentracije. Preizkušnjo so opravili: **Alojz Drnovšek** z bavarsko barvarko **Beki Kumsko**, **Monika Ocep** s hanovsko barvarko **Luno**, **Milan Udovč** z resastim jazbečarjem **Hugom Maksom Ptujskogorskim**, **Robi Kovač** z brandel brakom **Artom**, **Nika Smrkolj** z

vajmarskim ptičarjem **Donom Valom** in **Tina Kozlevčar** z nemškim kratkodlakim ptičarjem **Scottom Adinom**.

Pred uradnim koncem prireditve sta se vodja prireditve in vodja sodniškega zbora zahvalila vsem udeležencem in terenskim pomočnikom za pomoč, še po-

sebsto članom LD Kresnice za gostoljubje in postrežbo.

Starešina LD Kresnice je za-prosil vse prisotne, naj si vzamejo še nekaj časa za druženje in vsem skupaj zaželel prijeten zaključek lovsko-kinoškega dne.

Jani Krivec

MALI OGLASI

Orožje in lovška optika

Prodajam repetirni risanici Mauser, kal. 7 x 64, brez optike, in CZ, kal. 7 mm Rem. Mag., s strelnim daljnogledom Swarovski, 6 x 42; boroveljsko **bokarico**, kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi (16/16) in strelnim daljnogledom Swarovski, 6 x 42, ter **šibrenico** CZ, kal. 16-16. Tel.: 031/363-310.

Prodajam trap šibrenico, CZ Brno Super, mod. 571.6. Tel.: 041/628-466.

Prodajam boroveljsko kombinirano puško znamke Sodia, kal. 16/7 x 65 R. Odlično ohranjena, z montiranim japonskim strelnim daljnogledom. Tel.: 041/474-305.

Prodajam strelni daljnogled Swarovski, Z6i, 2,5-15 x 56BT SR/, križ 4A-i HD. Tel.: 041/628-466.

Prodajam lepo gravirano boroveljsko bok tricevko v odličnem stanju, izdelano po naročilu, kal. 16/7 x 65 R/.22 Rem., z montiranim strelnim daljnogledom Habicht 6 x 42. Tel.: 041/636-291.

Prodajam več nerabljenih strelnih daljnogledov: Docter, 3-12 x 56 (osvetljen križ) (799 €), BSA, 3-12 x 50 (130 €), ruski širokokotni, 1 x 24, in ruski **dvogled**, 7 x 50 (95 €). Tel.: 031/014-448.

Prodajam repetirno risanico Blaser R93 professional, kal. 8 x 68 S (cena 2.000 €), in **repetirno risanico** Zoli, kal. .30-06, s strelnim daljnogledom Swarovski, 6 x 42 (600 €). Tel.: 040/204-230.

Med epidemijo COVID-19 poskrbite za varno prodajo/nakup oziroma jo/ga prestavite na poznejši čas.

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBSA12X.

Sključite naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLASI.

Predvidena legla lovskih psov

Koroški žigec (SPRKŽ):

O: 5/I, m: 4/I, 12. 5. 2020.
Franc Oder,
Gozdarska cesta 153, 2382
Mislinja.
Tel.: 070/819-892.

Istrski kratkodlaki gonič (SLRGik):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 13. 5. 2020.
Manuel Bonaca,
Šalara 9 a, 6000 Koper.
Tel.: 031/342-548.

Istrski resasti gonič (SLRGir):

O: 5/I, m: 5/I, 8. 3. 2020.
Dušan Tomanič,
Tušev Dol 18 a, 8340 Črnomelj.
Tel.: 041/228-592.

Brak-jazbečar (SLRBj):

O: 5/I, m: 4/I, 2. 4. 2020.
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
Tel.: 040/828-318.

O: 4/I, m: 4/II, 30. 4. 2020.

Franc Sterle,
Kozarišče 18 a,
1386 Lož - Stari trg.
Tel.: 051/650-704.

Brandl brak (SLRBrb):

O: 4/II, m: 5/I, 25. 4. 2020.
Anton Bizjak,
Pod gradom 11, 5271 Vipava.
Tel.: 040/545-115.

O: 4/II, m: 4/III, 14. 5. 2020.

Matic Štrukelj,
Laporje 7, 1311 Turjak.
Tel.: 070/939-002.

Beagle (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 14. 4. 2020.
Andrej Puželj,
Lipovšica 14, 1317 Sodražica.
Tel.: 040/354-590.

Posavski gonič (SLRGp):

O: 4/I, m: 4/I, 24. 4. 2020.
Aleksander Kuster,
V. Vrhe 19, 1295 Ivančna gorica.
Tel.: 031/648-643.

Baset (SLRBH):

O: 5/III, m: 5/II, 4. 5. 2020.
Miha Ambrožič,
Kociančičeva 2, 5271 Vipava.
Tel.: 031/395-159.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: 4/VGP, m: 5/VGP, 20. 4. 2020.
Andreja Strajnar,
Martinja vas 46, 8230 Mokronog.
Tel.: 041/484-242.

O: 5/VUP, m: 4/JZP, 6. 5. 2020.

Geza Bagari,
Mladinska 33, Bakovci, 9000
Murska Sobota.
Tel.: 031/518-263.

Nemški žimavec (SLRNŽ):

O: 5/JZP, m: 5/JZP, 6. 5. 2020.
Vladimir Masten,
Polenšak 1 a, 2257 Polenšak.
Tel.: 051/320-261.

O: 4/JZP, m: 4/VUP, 14. 5. 2020.

Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53/c, 9251 Tišina.
Tel.: 041/200-132.

Nemški prepelčar (SLRPr):

O: 4/I, m: 4/I, 23. 4. 2020.
Darko Časar,
Boreča 25, 9203 Gornji Petrovci.
Tel.: 041/343-472.

O: 5/I, m: 4/I, 30. 4. 2020.

Anton Schweiger,
Zadružna 8 I, 8340 Črnomelj.
Tel.: 040/454-018.

Labradorci (SLRLR):

O: tuj plemenjak,
m: 5/PNZ, 16. 4. 2020.
Benjamin Šinigoj.
Tel.: 041/415-863.

Novoškotski prinašalec (SLRNSR):

O: tuj plemenjak,
m: 5/PNZ, 15. 4. 2020.
Lina Kalšek,
C. 9. avgusta 83,
1410 Zagorje ob Savi.
Tel.: 040/595-565.

Kinološka zveza Slovenije

Prodaj mladiča pasme nemški prepeličar (serec) moškega spola. Tel.: 031/257-182.

Na voljo še dva samčka in ena samička pasme nemški kratkodlaki ptičar, vsi rjave barve. Mati: Chilli Hastrmanek, opravljene vse preizkušnje, odlična telesna ocena, izjemen lovski značaj, potomka nemško-čeških linij. Oče: Taj Adin Dom, opravljene vse preizkušnje, ŠPP - Sezunov memorial, VUP, odlična telesna ocena, rjave barve, potomec slovensko-nemških linij, izreden lovski in osebni značaj. Mladiči na voljo od 20. maja naprej, rezervacije na voljo. Tel.: 070/806-905.

Drugo

Broške, gumbi, prstani in uhani iz rogovja – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj fazane – odrasle, enodnevne – in valilna jajca; race – odrasle, enodnevne – in valilna jajca. Tel.: 041/717-464.

Prodaj kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
 Šmohova ulica 13,
 1231 Ljubljana-Crnuče
 tel./fax: 01/426 32 72
 e-mail: tehnooptika@siol.net
 www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff6 8x42
 Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42
 Akcijska cena: **319,00 €**

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

DOG TRACE

ELEKTRONSKE ovratnice za učenje psa ovratnice proti lajanju nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
 DOSTOPNE CENE
 EVROPSKI IZDELEK
3 LETNA GARANCIJE

akcija -20%

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

www.dogtrace.si
 e-mail: info@dogtrace.si

Afriški safari – selekcijski lov za 2.990 € z odstrelom 5 košut impal, s 6 dnevi lova, bivanjem in vsemi prevozi, tudi letalskim v J. Afriko. Odstrel samic divjadi so: 250 € (kudu, vodna antilopa (vaterbok), gnu), 500 € (žirafa, eland, oriks, zebra). Mogoča je kombinacija z lovom trofejne divjadi. Termin lova naše skupine: 21.-30. avgust.

Slovenija: lov in odstrel srnjaka za 350 € v pavšalu.

Turčija: lov na merjasce z nočnim zalazom. 4 noči lova za 1.490 €. Odstrel prvega merjasca je le 200 €. Termin lova je po dogovoru.

Rusija: izjemno uspešen lov **na losa v roku** že za 1.990 €. Odstrel losa 2.700 €, sibirskega srnjaka 1.100 €. Termin lova: 27. 9.–5. 10.

Kirgizija: 5 dni lova v septembru–novembru, odstrel **kozoroga** ne glede na trofejno vrednost za 5.900 €. Odstrel volka je gratis!

Kanada: 3.500 € za 6-dnevni lov **črnega medveda** od 6. do 11. 7. Ob prijavi do 15. 5. je odstrel drugega medveda brezplačen (sicer 500 €).

Z nami lahko lovite tudi volka, kozoroga, leva, leoparda, belega medveda, Marco Polo argali ovna, tara, vapitija, losa na Kamčatki, karibuja ...

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

AVANTURA

Kratke majice z lovskimi motivi
 100% bombaž, velikosti S - XXXL

12,90 €

www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 0230 Postojna
 05 728 40 70 | info@avantura.info

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letna garancija
Ugodna cena: 210,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

artekcenter

Sami polnite strelivo? Ponujamo vam smodnik VihtaVuori že za 85 €/kg ter netilke CCI in Federal že za 5 €/100 kosov.

Lovsko strelivo že za 23 €

Iščete MK-naboje za plinkanje in natančno streljanje? Ponujamo vam širok izbor MK-streliva Lapua, SK, Federal in CCI

www.artekcenter.com

LAPUA SK VIHTAVUORI FEDERAL CCI RCBS

Email: shop@artekcenter.com
 Telefon: 03 734 60 78 ali 040 335 435

SLOV ARMS

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 22 08 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

J.P. SAUER & SOHN

ESTABLISHED 1751

**V MAJU IN JUNIJU POSEBNA AKCIJA
ZA NAKUP KOMPLETA PUŠKE IN OPTIKE!**

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

TITAN 6

Vixen

HAWKE

STEINER
GERMANY

ShooterKing

SPYPOINT

HÄRKILA
TRUST YOUR INSTINCT

STRASSER

LIEMKE

Niggeloh

TIKKA

STEEL ACTION

ZEISS

**SWAROVSKI
OPTIK**

MAUSER

Leica

REX Delta

ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE
IN TERMOVIZIJE

GRS

Verney-Carron

Blaser

Aimpoint

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE! HITRO IN ENOSTAVNO!

MERKEL

Markel Helix

Najhitrejša premovlečna puška

Blaser
Blaser R8

Heym SR30

Premovlečna puška z možnostjo naprožila ("šnelarja") in
brez doplačila levo kopito in zaklep!

HAENEL
Haenel Jaeger 10

Na zalogi nočni nastavki PARD!

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard
- **Puške:** Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns in Mauser
- **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia
- **Oblačila:** Chevalier

Izvajamo vsa puškarska dela.

Puškarnstvo Špendal

Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307, 031 393 664 email: puskarstvo@siol.net

Nova spletna trgovina:

<http://guns-spendal.com/shop/>

BERGARA
OUR BARRELS MAKE THE DIFFERENCE

**VUTE
PUŠKARSTVO**

Krempljeva ulica 2, 2000 Maribor
info@lovskaprema.si
Tel: 059 108 495 Mob: 070 666 429

Repetirna puška Bergara B14
cena že od €749,00 naprej

- vrhunska preciznost
- velika izbira kalibrov in kopit
- puška, ki, po mnenju kupcev, ponuja največ glede na ceno

Prelamača BA13 TD
cena že od €579,00

- dolžina puške od 80 do 89 cm (odvisno od cevi)
- zaradi velikost primerna za krvosledništvo, visokogorski lov, zafaz ...

**Etui za puško
Bergara**
cena €39,90

- močna, prešita podloga z dodatno zaščito za ustje
- veliki zunanji žep
- trak v notranjosti za pričvrstitev puške

KAHLES

HITRO ERGONOMIČNO ZANESLJIVO

Hitro merjenje razdalje v lovišču

Ergonomično zasnovan, intuitivno enostaven za uporabo, nudi široko vidno polje, novi HELIA RF-M 7x25 vam omogoči, da se osredotočite na bistvo lova.

NOVO
HELIA RF-M 7x25

kahles.at